

Картотека
фольклорного материала по гранту РФФИ 19-412-120001
«Марийские гостевые песни в контексте традиций гостевания»
(1500 единиц)

Работа выполнена исполнителями В.Т. Михайловым и Л.А. Абукаевой

МФП-1996 тетрадь № 1. Записи студентки историко-филологического факультета Марийского государственного университета Киликаевой Эллины Владимировны от Сайсановой Алики, 1926 г.р., д. Чебыково Мишкинского р-на Республики Башкортостан, июль 1992.

Муро-влак

1. Äлпияз воктен мардеж пуалеш,
Курык воктен мör кўэш.
Мөржө кўэш, погышо уке,
Шочшем манын, толшыжо уке.

2. Күән энер олык — мөрсәскән олык —
Кузе коден каялын мўкш ава
Ялда ямле, калыкда поро —
Кузе коден каем мый тендам.

3. Лопеш кушшо олмапужо
Пеледдегеч шога ик пагыт
Тышеч лектын каена гын,
Уждегеч коштына ик пагыт.

4. Корақ пасу курыкан пасу —
Алашамым йолжо кучалеш.
Айста, родо-шочшо-влак, муралтен шинчена —
Муро мемнан кумылнам нөлтälеш.

5. Пасу покшел лаштыра куэже
Кенеж шокшо игечым тылана.
Куэже тылана шокшо игечым,
Ме тыланена тыланда эсеным.

6. Тыйын кидыштет шөртнө шөргäш,
Мыйын кидыштем ший шөргäш.
Угыч садыге пырля лиймеш
Айда коктын алмаштен чиена. — дружба скреплялась обменом колец.

7. Мыйым авам ончен куштен,
Лүнгө шыпкаш пыштен рўпшалын.
Рўпшымö годым тыге тыланен:
«Рыскалан ўмыран лийже ыле», — манылден.

8. Äлпияз вүднә румбыкан, маныт,
Ом воло ыле, йүмем ок шу гын.
Мый тендан дек ом тол ыле,
Ужылдалмем огеш шу ыле гын.

9. Күкшө курыкыш күзәләлым,
Тыланьшым шокшо кечыжым.
Тыланьшым — тыланмем шуо.
Ужмем шуо — үжмыдам вучышым. – в песене заложен код – возможность
управления силами природы.

10. Äлпиязеш пасмам пыштышым,
Каштажлан курайым пыштышым.
Тендан үжмашке меже толна,
Тыланда мияш пасмам пыштышна.

11. Кесле тувырым чиет гын,
Итат түгәте, итат тавате.
Мыйын акам тые улат —
Мый декем мийме корнетым ит мондо.

12. Топр-топр шокталеш —
Могай поро имне йорталеш?
Эр кечыжым кас ыштен, кас кечым эр ыштен,
Йүэш-кочкеш поро ачан игыже.

13. Ока дене пунымо лупшем ыле,
Ужар шудо коклаш йомдарышым.
Уна-влак ончылан муршаш муремым
Йүмө вuem дене мондышым.

14. Корак чодыраш пүкшыжө унен,
Йыгыр вуян пүкш шочылден.
Йыгыр вуян пүкшыжө,
Ты муремже тыланда пөлеклан.

15. Эр кечыже лектеш шыр койылден,
Кок төрзә янакым ырыктен.
Эр кече гай шокшо чондам
Ида пездаре, шочшо-влак, мемнан деч.

16. Ош көгөрчен пыжашым ышталын
Пурла мogyр шолап йымалан.
Мемнам авана ончен куштен

Пурла могыр урвалте йымалан. Символ матери – белая голубка.

17. Ұмбәләнет чийыме шем костюмет —
Иге күкү игынат мамыкше.
Ты гана шинчалме шкенаң шольынат —
Иге күкү игынат игыже.

18. Кыдалешет үштәлме ончылан сакышет —
Чевәр мотор сәскәжым кө түрлен?
Изи годсек ончен коштым,
Шочшем лият маның, кө шонен?

19. Отвор покшелне лаштыра куэ,
Укшыжо сайын сар шүшпык.
Мый сар шүшпык, тый вараксим,
Шүшкымө йүкым колыштын миен шу.

20. Аваем, пешметым молан от чий,
Шокш мучашет түгәнә шонет мо?
Аваем, мый декем молан от мий,
Ұмырем огеш эрте шонет мо?

21. Чодыра корно шыгыр корно —
Пар имне ден лекташ огеш лий.
Ты гана кочмым, ты гана йүмынаң
Вашке гына пөртылташ огеш лий. Долг гостевания.

22. Чылдыр гына чылдыр чай коркаже
Чай йүмеке погыде огеш лий.
Ынде кочна, ынде йүна,
Ик мурыжым луктын мурыде ок лий.

23. Шудым солен пытарышна,
Вучена погаш ояр игечым.
Ынде кочна, ынде йүна,
Вучен шогена унан мурымыштым. Песня определяет момент начала песнопений

24. Стакан манме янда лиеш,
Ида кучо түржым, пудырга.
Шочшо манме төреш шинчеш,
Огына муро гын, шүргө йошкарга. Исполнение гостевых песен предписано этикетом

25. Ұмбәләнет чийыме йошкар тувырет

Йыр пөрдылден шога ўмбалнет.
Толмына сайын уна лийына,
Йыр пөрдылден шогет ончылно.

26. Шўжарем, шөргәшым тыланет пуэм,
Итат чие, итат йомдаре.
Шўжарем, ты мурым тыланет мурем,
Ўмырешет мыйым ит мондо.

27. Ужаргым чийышыч, кандым чийышыч,
«Ужаргым чие», — кө мае?
Акаем, мемнан дек молан ок тол,
«Огеш сагыне», — ман кө мае?

28. Пуым руэт гын, тўн гыч руо,
Кычыртатен толжо терешет.
Ўдырым налат гын, аул гыч нал,
Эркаланен кийже помыштет.

29. Кагазеш пўтыраш порсын от ул,
Виса ден висаш ший от ул.
Порсынат от ул, шият от ул,
Нөлтын толшо Чолпан деч кәм от ул.

30. Папиет шуэш гын, возын папе,
Мемнан олма пакчаште олмо уло.
Мемнан декат, шочшо-влак, унала мийза,
Олма-емыж уке гын, кинде уло.

31. Пакчам темын емыж дене,
Кокла гычат каяш корно уло.
Мемнан декат унала мийза,
Мемнан декат мияш корно уло.

32. Вуешет пидме ош ялукет
Тынге-тунге каен чокыжо.
Тынге-тунге каймет годым
«Мо кәл, шўжәр» манын пурен лек.

33. Вуешет пидме сар ялукет,
Адак чевер саре лийже ыле.
Эльшке лектын тендам моктат,
Меат тендан гай лийына лийже ыле. Пример для подражания, умело
сделанный комплимент

34. Үмбәләлнет чийыме кез тувырет
Урвалтыже мландеш шүдырнә.
Шүдырнәләш гынат, ок лавырге:
Унганлыкет уло маш, акаем.

35. Кыдалешем үштәлме ончылак сакышем
Чот үштәләм гынат, лушкаләш.
Шкемынат акамым ужмем годым
Чоткыдо лай кумылем лушкаләш. - связь с поминальной песней.

36. Ончыланет үштәлме ончылак сакышет
Сәскәже лай сайынат сар шүшпык
Ойлалал колтет, воштыл колтет,
Ала уло көргыштет сар шүшпык?

37. Эрдене кынелын түгө лектым:
Ялан яндар олмапу коклашке.
Ты гана шинчалше шкенаң акана —
Ялан яндар олмапун сәскәже.

38. Күшныжө тылзе пеш волгыдо,
Покшелныже уло ший үстел.
Ший үстел воктен ший пөкен уло,
Ший пүкеныш шичшыже мыйын акаем. Возвышение пересонажа.

39. Ончылан сакыме ончылак сакышет
Шүдышыжө порсын, кылже ока.
Капиет кылет ока гае,
Ойлен колтет, йылмет порсын гае.

40. Күкшө гына курык вуйыштыжо
Орлай денат орлай ден мөр кұын.
Айста гына, шочшем-влак, пырля илена,
«Ик орлай шочшышт» манже ен.

МФП-1996 тетрадь № 1. Записи студентки историко-филологического факультета Марийского государственного университета Киликаевой Эллины Владимировны от Гареевой Марии Алексеевны, 1949 г.р., д. Чебыково Мишкинского р-на Республики Башкортостан, июль 1992.

41. Ужар гына шонан шож пуражым
Түржым гына тайналын йўына.
Муралтен-муралтен таум ыштена
Тенданат-лай поро сийланда. – ритуальный напиток

42. Помышем тичак шырчам уло,
Кудо лакеш шинчылден кередем?
Көргем тичак мурем уло,
Кудо туглачылан шогалын муралтем?

43. Омсадам почыда гын, йылерак почса,
Изи гына чапаем кылмалеш.
Олмыдам пуэда гын, йылерак пуза,
Кондалалме мурына мондалтеш.

44. Күлеш-лай вынер, вичкыж вынер
Клат ончыл кашташат ок шыне.
Ўдыр-лай рвезе, чинче пырче,
Ача-ава суртешат ок шыне.

45. Парняшет чиялме шөргәшедын
Онгыжат-лай шөртнью вуйжо ший.
Ушешет вочмо годым савырен чие,
Сагынымет годым миен шу.

46. Пакчаштет улылда пучан соган,
Ўпö кияк маньнат, ончалыым.
Ты гана шинчалше туглачемым
Ўпö купеч маньнат ончалыым.

47. Төрешат шаралме ош портышем —
Ош портыш огыл, ош мамык.
Ты гана шинчалше шкенаң туглар —
Шке родем огыл, пел чонем. Отрицательное сравнение

48. Ўмбәләң чиялме ош шовырет —
Ош куэнат первый парчаже.
Ты гана шинчалше шкенаң туглар —
Вүд үмбалсе порсын лайгаже.

49. Вуешет пидме ош ялукедын
Пурла мogyр чокыжо кудырген.
Тыйынат моторлыкет тувеч пале:
Пурла мogyр шүргет йошкарген.

50. Ўстембалаң шаралме скатырет —
Ший амбарын первый сәскәже.
Ты гана шинчалше шкенаң туглар —
Шучко пуйырымын первый игыже.

51. Вүдымәт йүәт гын, лап ит йү:
Вүд иянат йылмыжым от пале.
Ұдырым налат гын, пелыч ит нал:
Пелыч енын акылжым от пале.

52. Курскамже олмапум шындалын,
Акаемже вүдымәт шавалын
Курскамже олмапун тўнжө улеш,
Акаемже — олмапун сәскәже.

53. Ұстембалне ши самовар
Тулде-вүдде шолылден шонет мо?
Межат тендан дек унала толна,
Сагындегеч толынна, шонет мо?

54. Ұмбәлән чиялме кез тувырет
Эргышыжым онченат, йөрәтем.
Ты гана шинчалше шкенаң тугларын
Койышыжым онченак йөрәтем.

55. Оралте-лай покшелне лаштыра писте
Оралтылан ямымат пурталеш.
Ты гана шинчалше шкенаң тугларна
Сурт көргылан ямымат пурталеш.

56. Оралте-лай покшелне лаштыра писте
Ковыжлыкат огыл — күслелык.
Ты гана шинчалше шкенаң павайна
Ряд еңлыкат огыл — төралык. История музыкальных инструментов,
энциклопедия.

57. Шаде гына воктен кайымам годым
Юмын үдыр снегым погалеш
Юмын үдыр малденат, мый шым ончал,
Тудо улмаш шкемын шүжарем. Связь с запретами

58. Вуешет пидме ош ялукет
Адак ошо лиеш — адак сай.
Кызытак, акаем, унган улат,
Адак унган лият гын, адак сай.

59. Тыят мўндыр, мыят мўндыр,
Когыньнанат коклаште ший кўвар.
Ший кўвар йымалне ший кол модеш,
Изаемын кидыштыже мал модалеш.

Уна-влаклан мурымо муро-влак
60. Төрәже толеш, төреш шинчеш,
Корангалза, корным пуалза.
Төрәнә йодеш, пурам йодеш,
Иге мукшын пуражым пуалза. – связь со свадебной величальной песней

61. Кагазеш вудылаш порсын отыл,
Мускалеш висалаш ший отыл.
Шият гынат отыл, порсынат отыл,
Нолтын толшо Чолпан деч кам отыл.

62. Шаде-лай воктенат зангар сакка,
Зангар сакка умбалне сар сакка.
Сар шүшпыкын игыже, акай, тый улат,
Тыйынат-лай шүжарет мый улам.

63. Мыйынат мурем пешат шуко,
Котомка ден сакален конденам.
Шочшо-влак, тыланда муршаш муремым
Арака коркалан вашталтен коденам.

64. Изи-лай корка, ший корка,
Чылаландат ситыже ты корка.
Изирақдат уло, кугужат уло,
Чылаландат ситыже ты муро.

65. Көгөрченже толешат, шаланен шинчеш.
Ида лудыктыл, толын шичмыжлан.
Толмо верышке толмем шуэш,
Тияк толеш манынат ида ман.

66. Төрзәм почылден ончалалым:
Изи кайык шортньо шулдыран.
Век уждымо шочшо-влакым тышакын ужим,
Алда ракмат шортньо-лай шинчамлан.

67. Чодыра корно, шыгыр корно,
Шке онайда дене лекса ынде.
Чыладамат ужылден, унаштен ом керт,
Шке онайда дене миялза.

МФП-1996 тетрадь № 49. Записи студентки историко-филологического факультета Марийского государственного университета Киликаевой Эллины Владимировны от Киликаевой Зинаиды Павловны, 1952 г.р., д. Каргино,

Чебыково??? (верысе мурызо возымо) Мишкинского р-на Республики Башкортостан, июль 1992.

Уна муру-влак

68. Тенданат-лай пөртдә ямлын коеш,
Наличникше зәнгәрге сандене.
Тые гына, шольыкай, унган улат,
Шочмо кечын шочынат сандене.

69. Үмбәләнет чиялме шем костюмет,
Могай уста ургызо урген гын?
Тыде гана шогалше шкенан чүчина
Могай унган ава шочыктен?

70. Пазарышке мийышым, ялукым нальым,
Конденат-лай сондыкыш пыштышым
Йүмәшыштат шым муру, пашаштат шым ойло,
Ты муремым тыланет саклышым.

71. Айда гына, шүжәрем, пазарыш каена,
Пар денат-лай налына ялукым.
Пар денат-лай налын, пар ден пидына,
Ик ава деч шочыныт манже ең.

72. Ынде гына күлеш, кузе күлеш,
Ик мурыжым муралаш вел күлеш.
Ик мурыжым муралаш нәсләншәш уке,
Вуй кәдырле лиймашат вереште.

МФП-1992. Записи студентки историко-филологического факультета Марийского государственного университета Тимиркаевой Ирины Шамыкаевны от Баировой Елены Шамыкаевны, 1955г.р., г. Нефтекамск, Республика Башкортостан, июль 1992.

Уна муру-влак

73. Кичкалалме имнына,
Руалалме пүгүнә.
Весь гана ушешда возьеш
Съедыге пырля лиймына.

74. Шоналтенат колтем – ушем кая
Нөлпө дене пүгүжө тунмылән.
Шоналтенат колтем – ушем кая
Рвезье үмүр эртымыжлан.

75. Муралтена, муралтена –
Күмүл почылтшаш огыл.
Тугат огеш почылт гын,
Ўмүреш почылтшаш огыл.

76. Ик арка гыч весь аркашке йортем иле,
Мүкш аважын игыже лиям гын.
Кечынат лай тендам ужам иле,
Күзгыеш ончен койшаш лийыда гын.

77. Йүр йүреш гын, урвалдем нөрәлеш.
Ең ойла гын, изи чон йүлалеш.
(муру почеш каласыме мут)

78. Муралтенат колтена йынгыр шоктен,
Ваштар лышташ гане шыр шоктен.
Муралтенат колтена, шүшкартенат колтена,
Шочшо-влакын толмыштлан йывыртен.

79. Ай-ай гына манде векат о лий,
Ош юмым налде корно о лий.
Ош юмымат налын коштын,
Тулечат лай ушналше паша о лий.

80. Эрдене лай кинелын түгө лектым,
Шукчо дене Юмым вашлийым.
Шукчо серен, Юмо пуйурен
Шочшет-влак ден пырля иле манылден. - завет

81. Тошкальым – тошкалтыш, тошкальым – тошкалтыш.
Воалынат шогальым мландыш.
Мландыш тошкалде куш тошкалам.
Тендан деке толде лай куш толам?

82. Керей гына воктенат йүштө памаш
Кылмалеш да левалеш ик пагыт.
Ўжмө гына верышке толаш күлеш:
Ончалыт да вучалыт ик пагыт.

83. Муралтенат-муралтен пурам йү(ы)на
Пүрүм йүйт манылден шоналышт.
Урем денат эртен кайышышт-влак
Ик шочшо-влак улыт маналышт.

84. Ўстембәләң шыңдалме ший самбрда

Чыжлен, гүжлен шинча гын, ай, йәмле.
Ўстел гына йырысе уна-влак
Рызген мурен шинчат гын, ай, йәмле.

85. Ты чаркан лай пундашешыже
Пива манын сьералтын.
Пива манын сьералтын огыл
Йүзья манын сьералтын.

86. Йол яра огыл –
Пүкеным тошкалын,
Шүм яра огыл –
Шочшием кычалеш.
(муру почеш каласыме мут)

МФП-1992. Записи студентки историко-филологического факультета
Марийского государственного университета Тимиркаевой Ирины
Шамыкаевны от Минабашевой Тоймалче Апаевны, 1930 г.р., д. Актуганово
Калтасинского р-на Республики Башкортостан, июль 1992.

Уна муру-влак

87. Шем шыдангын саськәже
Шеме о лий, ошо лиеш.
Идалык кокла, 12 тылзе,
Ик шоналталме пагыт лиеш.

88. Арамашке пурушум – саташалым,
Лышташыжлан тамгам пышталым.
Лышташыже возьын мләнде о лий,
Ты дүньчәже мыланна мәнге о лий.

89. Вараксымже вожын поч о лий гын,
Ўжүвүр шыл йылме кушто иле.
Шочшынажат мал о лий гын,
Мыланнаже вуй кәдыр кушто иле.

90. Йылдыр лай, йалдыр вүд йога,
Вүдшө гына йымач кол йога.
Колынат лай акше – пазарыште,
Мемнан рыскал – каваште.

91. Ўстембал лай үмбалам пыштыме клиёнкадан
Арслан кайыкше вел уке.
Ўстембалам шындыме сий көрмәтдән
Ош көгөрчен шөржө вел уке.

92. Авает лай – күкө, ачаат – йүкчө.
Вакшылдалме мндерет – күкө пун,
Тонедалме мндерет – йүкчө пун.
Йүкчүн, күкүн игыже тинь улат.

93. Арка гычын волалеш ик терешке
Чалпынжы лай сайынат тайналеш.
Тайналеш гынат, огеш йөралт
Кондышталеш тудым рыскалже.

94. Үстембалне пыштыме шовычедын
Чокыжо кужурак лийже иле.
Тыште лай шинчалше шочшиемын
Үмүржө кужурак лийже иле. -пожелания

95. Изи лай пасу, кугу пасу.
Кок пасу лай коклаште куго тумо.
Изъыдат лай уло, кугудат уло
Вигесьландат уло ик муро.

96. Каялалыым – чотлалыым, толалыым – чотлалыым.
Корно воктен телефон менгыжым
Кайышылеч йодышталыым, толшо деч йодышталыым
Шочшо-влакын эсен лай улмыштым. - история
МФП-1996 тетрадь № 49. Записи студентки историко-филологического
факультета Марийского государственного университета Тимиркаевой Ирины
Шамыкаевны от Тимиркаевой Салипы Тимиргалиевны, 1932 г.р., д.
Актуганово Калтасинского р-на Республики Башкортостан, июль 1992.

Уна муро-влак
97. Үштүшыжлан витле ырым тўлалын
Кылмен-кылмен толна вет тендан дек.
Үштүшүжлан шерге огыл,
Толын ужын кайымына пеш шерге.

98. Төрзә ончылда темын шиште дене,
Әлә уло тендан дене мүкш ава?
Үстембалда темын сий көрмәт дене,
Әлә уло тендан дене мал ава?

99. Йылдыр гына ялдыр вўд йогалеш
Ар лудыжо куанен йўштылеш.
Ракмат гына, шочшо-влак, кәдбїрлыштә,
Мемнан вуйна йывыртен пўртылеш.

100. Кичкалма имнына поро лиеш гын,
Кайымына шуэш ончыко.
Ош юмына рыскалым пуалеш гын,
Илымына шуылда ончыко.

101. Олыкием поро, савам пүсьө
Йыр пörдыктен, солалтен вел колтем.
Шкемынат шочшем деке толмем мөнгө
Эркаланен муралтен вел шинчем.

102. Пүтүренат пүтүрен түредына
Шурно гына уналме верыште.
Айдыза, шочшо-влак, муралтен шинчена.
Вуй кәдбiрле лийме-лай верыште.

МФП-1992 тетрадь № 1. Записи студентки историко-филологического факультета Марийского государственного университета Гареевой Марианны Павловны от Тойгузиной Майлий Иликбаевны, 1914 г.р., д. Редькино Краснокамского р-на Республики Башкортостан, июль 1992.

Уна ваштареш мурымо муро
103. Арка гычын аркашке шордо йортä,
Ит лүйäлäl малден, сөрвälä.
Ûжылден кондымо шочшо-влакым
ЙÛзä, кочса малден сөрвälä.

Уна-влакым кондымо муро
104. Кондалалме вүдна пыта гын,
Илаш о лий тörзä вүд дене.
Шкенанат шочшына-влак огеш лий гын,
Илаш о лий йот дене.

105. Күшныжö ош юмо күдыртälеш
Тörзäm почын ончалаш шекланем
Те – кугырак, минь – изирак,
Мурым луктын муралаш шекланем.

МФП-1992 тетрадь № 1. Записи студентки историко-филологического факультета Марийского государственного университета Гареевой Марианны Павловны от Тойгузиной Зинаиды Салиевны, 1929 г.р., д. Редькино Краснокамского р-на Республики Башкортостан, июль 1992.

Пайрем муро-влак.

а) Унам сийлаш тўналме муро. Сийлыше мура

106. Таньп воктене шочылденат,
Күйылден ик пöчыж.

Кочкылдалза, уна-влак,
Йўылдалза, уна-влак.
Тендан лүмеш кўйылден ты кочыш.

107. Әтсә, шочшо-влак, шўрыжым кочкына,
Чыластанат паньыда уло гын.
Әтсә, шочшо-влак, пырля иленә,
Пырля иләш уш-акыл ситә гын.

108. Үстел гына үмбалне тыгыде пүкшем
Пурылденәт шинчызә эрмаклан.
Уке гына сийым улеш пыштен,
Муралтенат шинчызә эрмаклан.

109. Әтсә кочкына, әтсә йўынә
Кәлнә дене вийна улмыж годым.
Кочкылденат она керт, йўылденәт она керт
Кәлнә дене вийна пыта гын.

110. Куышаш выньерым куыдече,
Озан гычын вучальым ош кезым.
Кочшашемым кочдегеч, йўшашемым йўдегеч,
Вучальым шочшем-влакым.

111. Тенийе-лә шудыжым тыште ыштенә,
Ямле-ләй Танып воктене.
Тенийеже-лә тыште,
Вес ий мартен Ош юмын кидыште.

112. Ваштар гына тагына, вичькыж тагына
Лөнгылденәт моштем гын, йөра иле.
Үжылденәт кондымо унам-влакым
Пукшен, йүктен моштышым гын, йөра иле.

113. Шўштө гына ышлия, шўштө сбой
Күрүштәлт огеш кае гын, йөра иле.
Үжылденәт кондымо унам-влак
Өпкелен огыт кае гын, йөра иле.

114. Пыталалме тылзе лиймешкыже,
Шочылдалме пагытше лийже иле.
Каялалме кечыда лиймешкыже
Толдалалме кечыда лийже иле.

б) Уна-влак мурымо муру.

115. Тыге гына шинченат, ай мо пайда?
Äтсә ик мурым муралтен колтенә.
Ик мурыжым муралтен колтенә гын,
Сий погалше суртанлан ям лиеш.

116. Ûстел гына үмбалне ший самовар
Чыжлен, гүжлен шинча гын, вел ямле.
Ûжылденәт кондалалме унашт-влак
Рызген мурен шинчат гын, вел ямле.

117. Олыкышто мөр сәскә огеш лий гын,
Молан сола колхозник куанен?
Унашт-влак муралтен о шинчал гын,
Молан сийла суртанже куанен?

118. Ûстел үмбәлсе сий көрмәтдә
Ûстел йолдам лывырген.
Ûстел йолдамат лывырген огыл,
Мемнан лулегым лывырген.

119. Ûстел тыде, үстел тыде,
Ûстел гына үмбәлне сий тыде.
Ûстел гына үмбәлне ай сий тыде,
Тылзе мучко ышталме вий тыде.

120. Тендәнәт лә лампыда волгыдо йүлә:
Шергәкәшән лампыжым чүктендә.
Мемнәнәт лә лулеге пеш лывырге:
Шергәкәшән аракам йүктендә.

121. Ûстел гына йолда нылытак улмаш
Нылынекәт олма пу рүдүжө.
Толдалалмем годсекәт эсәплен шинчемәт
Улудалмаш адемын рүдүжө.

122. Каенә гын каенә снеге погаш,
О вучал мемнәмәт ямле кенгеж.
Äтсә кочкина, äтсә йўына,
Огеш вучал мемнәмәт үмырнә.

123. Танып гына воктенәт, олыкышто
Äлә-мо кечын пеледеш мөр сәскә
Äтсә-лә кочкина, äтсә-лә йўына,
Огеш вучал мемнәмәт үмырнә.

124. Снегыже-лай манме, пырчын күэш
Мөржө гына орлай ден күйлдя.
Орлаешат-лай күйшө мөр пырче гай улына,
Атсә чыланат пырля илена.

125. Күкүжәт лай кү-күкәт манылдеш,
Кид кучемеш шинчылден муралеш.
Атсә лә, шочшо-влак, пырля илена,
Ик кучем веле вет ты дүнчя.

126. Мландыже кунгела тайналеш гын,
Йүмө вүднә тунгела йогалеш.
Ош юмына күзелә пуйырен гын,
Мемнән үмыр сагела эрталеш.

127. Мемнәнәт-лә уремнә кужу, кумда,
Пар имныже волалеш йывыртен.
Кужу гына үмырнән рыскалже лиеш гын,
Үмырнәже эрталеш йывыртен.

128. Йылдырат ла йылдырат вүдшө йога,
Каялже иле олыкнан мучкыжо.
Ты кочмына, ты йүмынә
Каялже иле үмырнән мучкыжо.

129. Йылдырат ла йылдырат вүдшө йога
Вүд мучашеш вакшыжым кө куча?
Вүд мучашеш вакшыжым ме кучена,
Шочшо-влак, мемнан декат уна лийза
Лапке емыж уке гын, кинде уло.

130. Тужемленат тужемлен мүкш иге чонешта,
Шүльө парчам шинчалден каналта.
Мемнән декат унала миялден шузья,
Мүкш аваже олмешат ужына.

131. Ош шовырым чиялалым,
Толден возым ямле лай Танып вүд воктек.
Шовыремым идя йод, лүмем йодьса,
Лүмем дене кычалал мийызья.

132. Арка гына корно шыгыр корно,
Мурен, шүшкен волалеш ик рвезье.
Огешят лай мурал гын, огешят лай шүшкәл гын,

Мо чонжо ден тусалеш рвезье.

133. Арка гычын аркашке йортем иле,
Минь омул вет шем рывыж игыже.
Шем рывыжын игыже ом ул гынат,
Аля улам поро ава-ачан игыже.

134. Арка гычын аркашке шордо йорта.
Кучшо йылгыжеш ший гане.
Кучшо йылгыжеш, ай, ший гане,
Мемнанат шумна йулашеш тул гане.

в) Уна-влак мурыде шинчыше енлан мурат.

135. Кочкыда да йудя —
Аля толда те тышке бумалан?
Бумалан огыл, йуаш-кочкаш,
Атса чыланат муралтен шинченя.

136. Атса ля шурожым кочкына,
Чыластынат паньыда уло гын.
Атса ля чыланат муралтен шинчена,
Чыластынат мурыда уло дыр.

г) Мунайше (тулыкеш кодшо) уна муро.

137. Туска денат туска дене комбо эрта,
Аурен налшыже икте уке.
Погыненат, погынен мемнам ойлат,
Арален налмына икте уке.

138. Муралтенат, муралтен йукем йомо,
Аркаштыже кукужо мурымылан.
Аркаштыже кукужо мурымылан огыл,
Аргыз кечын шкетак улмемлан.

139. Эрденыже эрокат киньелам манамат,
Минь дечем ончыч етшалеш агытан.
Шонымашем денак илем манамат,
Шоналмашым сеналеш пуйырымаш.

140. Мемнанат лай уремна кужу, кумда.
Кок могырыштем рашатка лийже иле.
Кок могырыштем рашатка лиймешке,
Кок могырышто кок шочшем лийже иле.

141. Эрдене лай киньельым, тўгө лектым,
Шукчем ден Пуйыршем вашлийым.
Пуйыршемже пуйырен, шукчемже серен,
Шкет кодын иле манылден.

г) Уна-влак тауштен мурат.

142. Пакчана капкатым почылден шынде,
Мардеж пуалже пакча сәськәдәм.
Ты гына ла кочмылан, ты гына ла йўмылан
Ош юмыда пуалше артырен.

143. Тол, шўжарем, вўчкәлтәләм,
Тенге йўкет шергалтше мўндыркө.
Ўдыр гына рвезе — чинче пырче —
Возыдалже суртынат мамыкеш.

144. Тинийе -лә ышталме пу пөртышкет
Кенеж шокшо кечыже возылден.
Кенеж шокшо кече гане шокшо шўмедым
Ит йўкшыктө мыланна, аваем.

145. Парняшем чиялме ший шөргәшем
Парня гына йыжынем коклаште.
Тыде гына лай шогалше шке шочшием
Шўмем дене мокшем коклаште.

146. Ончыланьет ўштәлме ончылаксыакышет
Тудынат лай ик тамгаже йонгылыш.
Ик тамгаже йонгылыш огыл
Мийде-толде илена – йонгылыш.

147. Таланетат, шочшием, мом пуалам?
Озан гычын толшы-лай олмам уке.
Чонемым ойырен пуалам иле,
Чон деч посьна иләш хәлем уке.

148. Погыненәт, погынен ме каенә
У шурныжын кўймыжым ончалаш.
У шурныжо чеверын кўйылдалеш гын,
Адак седыге пырля илаш шоненә.

149. Тенийе лай вўдәлме у шурнемым
Пуйырен гын, тўредәш шонена.
Ты гына ла кочмынам, йўмынәм,

Пуйырен гын, пӧртылтӑш шонена.

150. Пазарышке лай мияльым, кӑлӧшым налальым,
Кӑлӧш кӧргеш толалын ош ялук.
Кӑлӧшедым чиялын, ялукедым пидылден,
Уна лийын миялӑл мемнӑн дек.

151. Кӱкӱжӑт лай кӱкӱ малдалеш,
Кид кучемеш шинчылден муралеш.
Ынде ла кочна, ынде йӱнӑ
Тау ыштыде каялаш сай огыл.

152. Шыпкаштыже айзья магыра,
Авай, чизьым, манылден о мошто.
Ындыже кочна, ындыже йӱнӑ
Суртан кайзья манылден огеш керт.

153. Изирӑкӑт пасу, кугу пасу.
Кок пасу лай кокланан ик пече.
Изирӑкетӑт, кугетӑт уло,
Сурт семьят верчынӑт ик муро.

154. Пушенгыжымат руэт гын, тӱн гыч ит руо,
Пундышыжо кодшо вожшылан.
Ынде гына йӱнӑ, ынде кочна,
Дӑӱлӑтше кодшо суртанлан.

155. Танып гына воктене коштмет годым,
Зӑнгӑр сӑськӑм кидешет кучен кошт.
Ынде гына кочна, ынде йӱнӑ,
Тау коркадым кидешет кучен код.

156. Пасу гына покшелне кугу тумо,
Кугу тумо йымалне ош куэ.
Кугу тумыжо, шочшо-влак, те лийыда,
Ош куэнат парчаже ме лийына.

д) Ятӑслӑн мурымаш.

157. Танып гына воктенӑт колызыжо
Кол кученат эртӑлже ӱмыржӧ.
Ты гына лай шогалше мемнан шочшо,
Ятӑс кучен эртӑлже ӱмыржӧ.

158. Шошо гына шуэш, паша шукемеш,
Комбо иге лай вангышаш лийылдӑ.

Шыже гына шуэш, чумырген кочкина,
Көн комбо иге маншыже икте уке.

159. Ятас тыде, ятас тыде,
Ятасынәт лужым тугышна.
Ятасынәт лужымат ме тугышна,
Мийшаш-толшаш корныжымат ме почна.

160. Ятас тыде, ятас тыде,
Ятасынәт лужым тугышна.
Ятасынәт лужымат ай тугышна,
Вес дүнчәште йуапшымат те пуэдә.

МФП-1996 тетрадь № 49. Записи студентки историко-филологического факультета Марийского государственного университета Гареевой Марианны Павловны от Имамутдиновой Мәркебә Баймурзиновны, 1940 г.р., д. Редькино Краснокамского р-на Республики Башкортостан, июль 1992.
Уна-влак вашлийме муро

162. Арка гына вел гычын имнѐ вола
Пӱгыж дене тортажым модыктен.
Мемнан деке, шочшо-влак, унала толза,
Налаш лектынә кок шинчам модыктен.

163. Арка гычын аркашке корныжым пыштышна
Ужар шӱмән нымыштым нумалаш.
Ужар шӱмән нымыштым нумалаш огыл,
Шочшо-влак дек миен толын илälәш.

164. Вичкыж гына тагына, ваштар тагына
Лонгылденәт моштенә гын, йӱра иле.
Ӱжылденәт кондымо унана-влакым
Ончылденәт моштенә гын, йӱра иле.

165. Тӱжем денәт, тӱжем ден мӱкш чонештә,
Шӱльӱ парчаш шинчын каналта.
Шочшо-влак, мемнан ден уна лийзә,
Мӱкш аваже олмешәт ужына.

МФП-1992 тетрадь №2. Записи студентки историко-филологического факультета Марийского государственного университета Александровой Валентины Ивановны от Александровой Зои Петровны, 1945 г.р., в д. Н-Корамас Моркинского района Республики Марий Эл, июль 1992.

166. Ныл угылан клатда уло,
Клатлан келшыше погыда уло.

Ныл угылан вўтада уло,
Вўталан келшыше волькда уло.
Ныл угылан пўртда уло,
Пўртлан келшыше ешда уло.
Ныл угылан ўстембалда уло,
Ўстембаллан келшыше чесда уло.
Пагаледа гын, шолт йўын колтыза.
Ода пагале гын, шолт шындза.
Мемнажым ончен йўмыда ок шу гын
Чаркажым ончен йўын колтыза.

167. Чевер мўрын шочмо верже
Ужар олык улмашын.
Мемнан йўратыме тулар-тулачынаже
Корамас ялыштет улмашын.

168. Орава кайыде корно ок лий,
Корно лийде лаке ок лий.
Теже мийыде меже толде
Тулар-тулачым почаш ок лий.

169. Те олыкыш волыза, ме олыкыш волена,
Пеледышым пырля-пырля погена.
Теат мийыза, меат толына,
Ўмырнажым пырля-пырля эртарена.

170. Олык воктен вўд воктене
Кошташ тўнална кид кучен.
Кошташ тўнална кид кучен да,
Илаш тўнална ик ой ден.

171. Кукулан мурымо вер лийже да,
Шўшпыкклан шўшкымў вер лийже.
Ой, туларжат-тулачыжат-шамыч,
Мемнан эре толмо сурт тидак лийже.
МФП-1996 тетрадь № 1. Записи студентки историко-филологического
факультета Марийского государственного университета Андреевой Марины
Аркадьевны от Александровой Дины Саликаевны, 1950 г.р., в д. Чебыково
Мишкинского р-на Республики Башкортостан, июль-август 1996.

Уна-влаклан муро

172. Тўраже толеш, тўреш шинчеш,
Корангалза, корным пуалза.
Йўмыжў шуэш, йўаш йодеш,
Иге мўкшын пуражым пуалза.

173. Шаде лай воктен зӑнгӑр сӑскӑ,
Зӑнгӑр сӑскӑ ӱмбалне сар шӱшпык
Сар шӱшпыкын игыже, акай, тый улат,
Тыйынат лай шӱжарет мый улам.

174. Лопыштыжо сар шӱшпык шӱшкалтен шинчалеш,
Аркаштыже кукунат мурмыжлан.
Йӱд омем ден эртак тендан дек мием
Кечывал кечын шоналтен кайымамлан.

175. Кӱгерченже толеш, шолापеш шинчеш,
Ида лӱдыктыл толын шичмыжлан.
Толмо гына верышке толмо шуэш,
Тияк толеш манынат ида ман.

176. Урем денат эрталын кайыме годым
Самый тендан кӱкшӧ пӧртда маш.
Толмем гына годсек шӱйлен коштам,
Самый йӱшаш-кочшаш улыда маш.

177. Тӧрзӑмӑт лай почын ончалым:
Изи кайык шӧртньӧ шулдыран
Век уждымо шочшо-влакым ужылдалым,
Алда ракмат шӧртньӧ шинчамлан.

178. Изи лай корка, ай, ший корка
Чылаланат ситыже ты корка
Изиракат уло, кугужат уло
Чылаландат ситыже ты муро.

179. Чодыран корно – шыгыр корно,
Шке онайда ден лекса ынде.
Чыладамат ӱжылден унаштен ом керт,
Шке онайда ден лийза ынде.

180. Кӱшычынат мӱкшыжӧ чонешталеш,
Шинчын кана ломбыла укшерлаш.
Мемнан декат унала те мийыза,
Мӱкш аваже олмешат ужына.

181. Шкетак лай кодшо ужар чома
Ок йӱ шем теньыз вӱдым.
Вӱдымат ок йӱ, шудымат ок коч,
Шкет вуй ямым огеш му.

182. Күшычынат йүксыжө чонешталеш,
Ончалза гыст: пыстылже төр огыл.
Ме гына вигенат икгае улына,
Ончалза гыст: рыскалже төр огыл.

183. Имныжымат кичкет гын, порыжо сай.
Той сарай лиеш гын, тулеч сай.
Шочшет поро лиеш гын, колышташ сай,
Вуй кадырле лийме тулеч сай.

184. Ош шовырым чиен чонешталыым,
Миен возым тендан капка ончык.
Шовыремым ом пу, лүмем пуэм,
Лүмем дене кычалын те мийыза.

185. Күшнө гына күдырчө күдырталеш,
Пыл нерыште волгенче волгалтеш.
Ош юмына малым пуалеш гын,
Волгенче гай волгалтын илена.

186. Вуешетат пидме ош ялукет,
Чокыжо лай кужурак лийже иле.
Ты гана шинчыше шкемын шочшем
Ўмыржө лай кужу лийже иле.

187. Эрдене лай кынелын вүдлан вошышым,
Ведыраштем шикар лай падыраш
Ты гана-лай шинчыше шке досем
Шкаланем шөртнө лай падыраш.

188. Вүдшө йога, серже кодеш,
Ўмбаланже шон налеш.
Ўмырем эрта – кумылем кодеш,
Шинча йырем вүд налеш.

189. Ўмбаланет чиялме ош тувырет
Таче эрдене лумшо лум гае
Пурла гына шүргет, шола шүргет
Курык вуэш күйшө мөр гае.

190. Шаде вүд лиям иле,
Йыр пөрдүн йогем иле.
Мөр пырче лиям иле гын,
Ончыкет возам иле.

191. Айста гына погынен колым шүрена,
Ала лиеш вүдынат келгыже
Айста гына, шочшо-влак, пырля илена,
Ала лиеш ты тўнян ракатше.

192. Айста гына погынен, чайым йўына,
Вигеляйнат ситыже чай корка.
Вигеляйнат ситыже, ай, чай корка,
Пырля илаш ситыже уш-акыл.

193. Урем дене эрталал, ончен каем,
Зангяр тўрзан кўкшў пўрт тендан маш.
Толмемат-лай годсек шайлен шинчем,
Насылда ден поро ен улда маш.

194. Кўзалалшаш курыкым, кўзыде ок лий,
Кўзалынат шумўнгў волдо ок лий.
Ава дечын шочшашым шочде ок лий,
Юмын пуйырмашымат ужде ок лий.

195. Шаде гына воктен коштмем годым
Сар шўшпыкын пыстылже саре улмаш.
Сар шўшпыкын пыстылже саре улмаш,
Мемнанат-лай ўмырна саска маш.

196. Йылдыр гына ялдыр вўд йогалеш,
Ондалалтын йогалеш кодама.
Теве гына кенез, тева теле,
Ондалалтын эрталеш ўмырна.

197. Йылдыр гына ялдыр вўд йогалеш,
Ший кидшолым пыштенат от чаре.
Каялалмат пагытна шуын толеш,
Мамык тўшак вакшынат от чаре.

198. Йылдыр гына ялдыр вўд йогалеш
Шаранге ден омыж кокла гыч.
Омыж гына вуеш ош мамык шочеш,
Родо-шочшо коклашат лу кушкеш.

199. Ўмбаланет чиялме ший костюмет
Ший каче ден пыштенат пўчкыч мо?
Ты гана лай шогышо шкенав венге
Ший станеш веленат кушкыч мо?

200. Шаде гына воктен коштмем годым
Шым ияшат шымашым погышым.
Ик ийымат вучышым, кок ий вучышым —
Шым ий илшаш чурием молеме.

201. Бнде гына каласем, мом каласем,
Каласышаш мутем ялт туке.
Каласышаш мутем тыге каласем:
Юмыда пуйыржо йогышо йӱр гае.

202. Ӱпедымат шерат гын, комдык ит шер,
Арамашке онченат ит пуно.
Элышке лай лектат гын, момат от кол,
Суртышкетат толын ит ойло.

203. Пасма тувырым чийыде мом чиялам:
Пасма тувыр мोगырлан пушкыдо.
Ты гана-лай шинчыше шкемын енам
Ойрал колта, йылмыже пушкыдо.

204. Айдыза-лай пазарыш ме каена,
Кечынат-лай пазар огеш лий.
Айста гына погынен, муралтен шинчена:
Кечынат лай пырля она лий.

205. Кӱляш лай кӱнчыла ваштар шӱдыр
Шӱдыралын шинчымем вел шуэш.
Кочкынат лай темыннан, йӱын темыннан
Муралалын шинчыме вел шуэш.

206. Ош Вичынам вончалаш, ай, мо кӱлеш?
Порсын дене ыштыме пуш кӱлеш.
Ты гына-лай шинчыше шкемын изаем
Порсын дечат пушкыдо мут кӱлеш.

207. Ӱмбаланет чиялме кез тувырет
Эргышыжым ончен йӱратем.
Ты гына-лай шинчыше шке шочшеем
Кайышыжым ончен йӱратем.

208. Пӱртончыл-лай мучаштем олмапуэм,
Сар шӱшпыкшӱ сайрашен ок кае.
Эр кынелам гынат, кас возам гынат,
Игем-влак ушем гыч огыт кае.

209. Шаде гына вүдшө гоч легылдаш
Пурса калта пушем лийже иле.
Асыл гына шочшем миен ужаш
Ош шовырем шулдыран лийже иле.

210. Тыят гына мўндыр, мыят мўндыр,
Коклаштына улылда ший кўвар
Ший кўвар йымалне ший кол модеш,
Родо-шочшо коклаште мал кодеш.

211. Йўржө гына йўрылда, кече онча,
Курыкшо-лай воктене мөр кўеш.
Мөржө гына кўйылда олма гае,
Унам-влак толынат чон гае.

212. Вуешет-лай пидалме ош ялукетым
Капка ончык лектын рўзалтал.
Толмаш гына жапедым тый палемде,
Налаш лектам, шочшем, сагынал.

213. Вуешет-лай пидме ош ялукедым
Мушкылдалын сакалте ўшыкеш.
Ўшык гыч налын кечыш саке,
Кечеш пöрык мыйым сагыне.

214. Арка гычын аркашке шордо йорта,
Ида лўял манынат сөрвалем.
Ужылденат кондымо уна-влакем
Йўза-кочса манылден сөрвалем.

215. Мемнанат-лай уремна кужу, кумда,
Кужу урем кыдалне лапке уло.
Айдыза-лай, унам-влак, мемнан деке,
Лапке емьж уке гын, сий уло.

216. Парняет вичкыж омыж гае,
Чиялат гын, ший шергаш келшаш.
Йылмеет вичкыж, порсын гае,
Ойлалат гын, мутет келшалеш.

Ўстел төрыштö шинчыме муро-влак

217. Чўчием кушто? – Идымыште,
Идымыште, каван коклаште.
Идым гыч толеш, төреш шинчеш,

Шийже дене шөртнбыжым ойыра.
Аваем кушто? – вес пөртыштө,
Вес пөртыштө порсыным мундырта.
Ўпшат лай порсын, мутшат пелт(е) үй,
Мом каласа гынат, колыштам.

218. Йошкар лай онган вараксимже
Лиеш гын, лиеш теныз отрошто.
Тый гаетат поро енже
Лиеш гын, лиеш каваште пыл воктен.

219. Ўмбалнет чиялме кез тувырет
Мемнанат лай эргышым эргенат.
Мемнанат лай эргышым эргыде, ай, мом эргет,
Мемнанат лай шочшо улат вет.

220. Курык гына воктен лаштра пүнчө,
Вуйжо курык вуй ден төр шинча.
Ты гана лай шинчалше шке изам
Толкан төра дене төр шога.

221. Арка гычын шем ушкал ломыж вола,
Лүштен налат, шикарым пурлыкто.
Ышталме киндетым шуко кочкым,
Пәкелымат (бәхет – счастье?) налаш шич, енай.

222. Вуэшет упшалме кудыр упшет
Упшалмет сайынат почкалте.
Юмын-лай пуйырмо кидешет возын,
Помыжалтмет сайын вүчкалтал.

223. Имнынат лай йолжо шаге йолан,
Акше шерге гынат, налде о лий.
Изыдат уло, кугыдат уло,
Вожылмаш гынат, мурде о лий.

224. Ўстембалан шарыме скатырет
Нөлтышыжө тудынат мүкш ава.
Ты гана шинчыше шке кокам –
Четлыкешат петырме мүкш ава.

225. Эр кынелынат-лай түгө лектым
Кокаемын шикшыжым ончалаш.
Ты гана шинчыше шке кокаем
Эр кынелын ўмыржым тыланем.

226. Куржылдальым, ошкылым,
Шүртньен кайышым шөртньө пундышеш.
Шүртньал кайышым гынат, кынел куржым,
Ачаемлан вуйым пыштышым.

227. Ошкылам микан, огым микан,
Ошкылам гын, ош йолем лавырга.
Каялам микан, огым микан,
Каялам гын, шочшем-влак жал кодыт.

228. Шаде гына воктен тарым вудышым,
Ончалынат-ончалын түредам.
Чевер гына чурийышкем ончал годса,
Уэшынат толмешкем шонгемам.

229. Күрен гына имне, күрен пүгө
Шогалеш пазарлан ваштареш.
Ала гына келша, ала уке,
Мурен шогем тендан ваштареш.

230. Чылдыр гына чылдыр шокталеш,
Чай йүашат пагытна шуылден.
Кычкалалме имньына вуйжым нөлга,
Пөртылалшаш пагытна шуылден.

231. Шошо гына шуэш, шырчык толеш,
Шырчыкланат омартам ямдылза.
Каялалшаш пагытна шуылдалын,
Көстенеч лай мешакым ямдылза.

232. Пөртончыл лай воктен лаштыра куэ
Ош көгөрчен шинчынат гүрлалеш.
Ынде гына йүна, ынде кочна,
Рыскал шинчен кодшо суртешда.

233. Төрзажымат почын, шыданым шолшым
Тенданат лай иган комбылан.
Муралтенат муралтен тауштена
Тенданат лай поро сийланда.

234. Мемнанат лай пасу — курыкан пасу,
Орлай денат орлай ден мөр күэш.
Мемнан декат шочшо-влак унала мийыза,
Тендан кочшаш резыкда мөр кинде.

235. Чодыраш пурет гын, яра ит лек,
Ўнчө саскам кучен лек кидешет.
Бнде гына йўна, ынде кочна,
Таулат коркам кучен код кидешет.

236. Курык гына воктен чашкер кушкеш,
Ида руо, шинчыже раислан.
Тиде мурым тыланда мурем
Раислан огыл, поро сийланда.

МФП-1996 тетрадь №48. Записи студентки историко-филологического факультета Марийского государственного университета Смородиновой Татьяны Германовны от Яшметовой Софьи Ивановны, 1931 г.р., (Часамласолаште (Татаренер) шочын) в д. Старокрещено, Наш-Кукморь, Кукморь Новоторъяльского р-на Республики Марий Эл, июль-август 1996.

Унала толаш, кочкаш-йўаш уло мемнан родына.

237. Пөрткайыкше, капкам поч,
Көгөрченже, налаш лек.
Күштен колтен улыда – толынна,
Налаш лектын улыда – пурена.

238. Куэрышкет лекна – куку йўкым колна,
Ломберышкет лекна – шўшпык йўкым колна.
Күштен огыдал гынат, вучен огыдал гынат,
Куку-шўшпык йўкым колын толын улына.

239. Пасу шенгел такырет –
Чома вульын такырже.
Пасу покшел такырет –
Презан ушкалын такырже.
Идым шенгел такырет –
Пачан шорыкын такырже.
Тошкалтыш мучаш такырет –
Мемнан пурен лекме такырже.

240. Уржа пасушко легылдаш
Ош шовыретым чиялна,
Шўльё пасушкет легылдаш
Ош мыжеретым чиялна.
Тендан деке толдалаш
Ока тўран тувыретым чиялна.
Мемнам сайын ончеда гын,
Адакат толаш чон шона.

241. Эре йындалым чия, ида ман,
Мыйын йындалемжат тидак веле.
Эре шем мыжерым чия, ида ман,
Мыйын мыжеремжат тидак веле.
Эре ола потам үшталеш, ида ман,
Мыйын ола потамат тидак веле.
Эре тышке унала толеш, ида ман,
Мыйын родемжат тидак веле.

242. Чодыраште изи уржо
Укш гыч укшыш төрштылеш
Изи ур гай изи чонем
Эре тендам кычалеш.

243. Кожлам кум йыр савырнышым,
Вияш воштыржым шымак му.
Ялдам кум йыр савырнышым,
Тендан деч сайжым шымак му.

244. Чодыра покшел модыжым
Чиялтымат ок күл – ужарге.
Мемнан гае унажым
Ўжаш мийымат ок күл – толына.

245. Шоссе корно денак толын улына,
Телефон менгым шотлен толын улына,
Тидат сай, родо-шамычем,
Родылан шотленак толын улына.

246. Ош мамыкан комбым кондынем ыле,
Какшан вүдшө кугу да, кучен шым керт.
Ший пыстылан агытаным конденам,
Йөратенак кочса, родем-шамыч.
Уна көстенеч дене толшаш. Комбо – сай көстенечлан шотлалтеш, а агытан але
чыве – сайжак огыл. Извинительная песня.

247. Ужар олыкна уло, кумда пасуна уло,
Куэран-ломберан ялна уло.
Шке сай огынал гын, сай родына уло,
Шотлен, кычалын толын улына.

248. Тичмаш тылзе гай венгына уло,
Чевек кече гай шүжарна уло.
Олмапусо пар олма гае
Акаж ден курскаже толден улына.

249. Олыкышко воленам – пеледышым погенам,
Пеледышын пеледмыжым вучен иленам.
Эре тыйым шоненам, омешемат ужынам,
Лүмынак ынде унала толынам.

250. Тошто тувырым огына кудалте,
Мушкын, тумыштен чиена.
Тошто родым огына кудалте,
Миен-толын илена.

МФП-1996 тетрадь № 49. Записи студентки историко-филологического факультета Марийского государственного университета Смирновой Натальи Васильевны от Веткиной Лидии Васильевны, д. Тамшинер Сернурского р-на РМЭ, июль-август 1996.

Уна ончымо муро-влак

251. Төрза рамам, төрза рамам –
Ужар пүнчын рұдыжө.
Тиде шинчыше родем-шамыч –
Пар шүшпыкын игыже.

Йўза, кочса, родем-шамыч:
Пайрем эре огеш тол.
Ўмыр эртен каялеш гын,
Угыч пörтыл огеш тол.

252. Йошкар онан көгөрченем толдалеш гын,
Кум кормыж шыданым жал огыл.
Тыгаят сай родем толмо годым
Ыштымем-кучымем арам огыл.
Кум кече ончыч пурам шолтенам,
Кум арня ончыч аракам шолтенам.
Шўрашемат томам, шинчалемат томам,
Йўза, кочса, родем-шамыч.

253. Ик стаканым пуэм гын, кидышкет кучо,
Кушто налынат манын ит йод.
Стаканжым пытарен йўын колтет гын,
Кушто налмемжат каласем.

254. Йўаш, йўаш, да рушташ огыл,
Руштын, йöралташ огыл.
Теже мемнам, меже тендам
Мондаш огыл нигунам.

255. Кечан кечын пылже уке.
Курык үмбал пүкшермын тушыжо уке.
Керек-кузе коям гынат,
Енын мый денем пашаже уке.

256. Ала вүдшын келгыжлан, ала сержын туражлан,
Ала вүдшын яндаржылан колжо модеш.
Ала тора улыт да, эре ужаш ок лий да,
Шке родем-шамычлан чонем йўла.

257. Вүд воктен толынна, нөлпер воктен толынна,
Мөдө вуеш шинчын, канен улына.
Ўстел покшек шинчын, йўын-кочкын улына,
Пөрт покшек шогалын муралтена.

258. Пурыза, пурыза мемнан пакчаш,
Йөратыме олмадам налын кочса.
Миялза, миялза мемнан ялыш,
Шонымо родынам намийза.

259. Чевер кече лекмеке,
Уло пүртүс сөралга.
Мүндыр уна толмо годым
Уло чонна куана.

260. Тиде шинчыше родо-шамыч
Эре пиалан лийдалышт.
Кушкын шогышо рвезе калык
Сай пашалан тунемышт.

261. Таче мый пурам шолтышым,
Шонжо лие күпчык гай.
Таче мемнан родо-шамыч
Тугай весела улыт.

262. Тендан күварда мо пеш чевер,
Кум пачаш чиялтен улыда мо?
Тендан кумылда мо пеш поро,
Кугече рушарнян шочын улыда мо?

263. Орва кайыде лаке ок лий,
Лаке лийде вүд ок лий.
Тыге толде, ужын-кутырыде
Палыме лияш огеш лий.

264. Күшнө коштшо турийжылан
Юмо оярым пуалже.
Тиде сай родем-шамычлан
Юмо пиалым пуалже.

265. Изиракшым чаманыза,
Кугуракшым пагалыза.
Юмо деч пиалым йодса,
Сайын тазан илалза.

266. Ой, могай сай кенез кечын
Чодыра воктен ошкылаш.
Ой, могай сай сай родо ден
Миен-толын илалаш.

267. Куэран ломберан тошкемышкеш
Пуренам да лектын ом керт.
Сай родем дек толынам да
Лектын кайымам огеш шу.

268. Лүмын пурам шолтен,
Лүмын чесым ыштена.
Мемнан декат миета гын,
Лүмын налаш лектына.

270. Күляш лай күнчылат вашталтен,
Шүдырен шинчашет мо йөсө?
Йүынат темынам, кочкынат темынам,
Муралтен колташыже мо йөсө?

271. Үстембал чесшат пеш чевер,
Үмбал вургемемжат пеш мотор.
Пагален толшо родем-шамыч,
Пешак мотор да шерге улыда.

Ойган муро

272. Ом шорт, шара шинчам йошкартен,
Вакш ер вүдым ом теме. - гипербола
Ом шорт, ом шорт: ен йывырта.
Ом колышт шояк енын шомакшым.
Йүржылан молан йүраш,
Лумжылан молан лумаш?
Мо лийын гын, тудо эртен,
Молан енжылан сыраш?

273. Кукужо муралаш веле йӧра,
Шүшпыкшӧ шүшкалгаш веле йӧра.
Горбачёвын перестройкыжо
Шинчавӱд йоктараш веле йӧра.

274. Мотор имныын ӱмбачынже
Нигунам шлия ок ойырло.
Мемнан гае ава ен деч
Нигунам ойгыжо ок ойырло.

275. Ни кечыжат ок ончал, ни мардежат ок пуал,
Кушан канде тӱран носовикем коштем?
Ни поян поган ом ул, ни йолташем уке,
Кузе гына ӱмырем шукталшаш?

276. Пӱртӱс мура – порым шона,
Мый мурем – ойгем лушка.
Пӱртӱс гае поро лийза,
Ваш йӧратен илыза.

277. Куку мураш туныктен,
Шүшпык шүшкаш туныктен.
Перестройка илышыже
Чытен илаш туныктен.

278. Шинчавӱдешем носовикем нӧрен,
Ойган шӱлышем ден кошкале.
Ойгеш шочын-кушкынам, йӧсӧ илыш,
ӱмырем кӱчык лийже ыле.

279. Кукужын мурымыжат ок кӱл ыле,
Шүшпыкын шүшкымыжат ок кӱл ыле.
Изи чонемлан пешак йӧсӧ,
Ачийын-авийын ыштымыжат ок кӱл ыле.

280. Ынже муро кукужат,
Ынже шүшкӧ шүшпыкшат.
Йӱлен илыше изи шӱмем
Ида гына тарвате.

281. Уло йӱкем ден мурен колтем,
Шинчам йыр вӱд налеш – ӱштыл колтем.
Йывыртен мура манын ида шоно,
Чон йӧсем ден мурен колтем.

282. Пидам-пидам – ош шовыч, пидам-пидам – шем шовыч,
Күрен шовыч налын пидаш лапкыште уке.
Илем неле илышым, возын колем шкетын.
Намиен тоен, толын шортын шинчышем уке.

283. Ошма үмбалне вүд ок шинче –
Ошма шупшын пытара.
Ен ойлымо мыйын үмбалнем ок шинче –
Мардеж пуэн нангая.

284. Капемлан келшыше тувырем уло,
Чуриемлан келшыше шовычем уло.
Рвезе ўмыр эртаращ йолташемже
Чонемлан келшыше лийын огыл.

285. Лапка вереш вүд налеш,
Кайык волен йүштылеш.
Рвезе жапем, пеледыш пагытем
Пеледыш семын велалеш.

286. Күшнө кўдырчө кўдырта,
Ўлнө чома шинчалеш.
Чома шочын оржадыме,
Мый шочынам пиалдыме.

287. Кок йыр шушо ўштемже
Йыр полдышан лийже ыле.
Ойгеш шочынам, ойгеш кушкынам,
Ўмырем кўчык лийже ыле.

288. Тура улмаш серже, келге улмаш вүд,
Садлан верчын коштал налын кертын омыл.
Мотор улмаш йолташем, уда лийынам мыйже,
Садлан верчын йолташемлан йөрен омыл.

289. Йöратыме пеледышем
Кодын вүд вес мogyреш.
Йöратыме йолташемже
Кодын вес сельсоветеш.

290. Ош куэн вуйыштыжо, ужар лышташ коклаште
Ойган кукун игыже шинчын мура.
Ойган кукун игыже гай ойган улам,
Мурен, шүшкен изи чонем лыпландарем.

Шонго ўмыр нерген муро

291. Күкшө курык вуйыштыжо
Шүшпик йүмө вүдшө лийже ыле.
Шонго гына ўмырнам рвезешташ
Аптекыште эмже лийже ыле.
292. Изием годым изи ыльым,
Шымавуч гай шыма ыльым.
Шымавуч гай шыма кап-кылем
Полдыран пуч гай шонгемын.
293. Ўмыр эрта маныт, ўмыр эрта маныт,
Эртен кайымыжым иктат ок уж.
Эртен кайымыжым ужам ыле гын,
Корнешыже капканым шындем ыле.
294. Авай, мыйым ыштышыч мо?
Йөрәтен кучальыч мо?
Магыралтен кийимем годым
«Порым ит уж» маньыч мо?
295. Вате-шамыч, пиалдам
Шондык пундашыш пыштыза.
Мый корзинкаш пыштенам да
Мардеж пуэн нангаен.
296. Айтса, вате-шамыч, олыкыш волена
Ода уж мо пеледыш пеледалтмым?
Айтса, вате-шамыч, муралтен колтена,
Ода уж мо рвезе ўмыр эртен кайымым?
297. Кожлана кугу, энгыжна шуко,
Энгыж чайым йүшө улына.
Шке шонго улына – чонна рвезе,
Мураш, чүчкаш йөрәтена.
298. Таче кече пыланрак,
Лум ок лий гын, йөра ыле.
Шонго вуйна ден муралтен колтена,
Вожылмаш ок лий гын, йөра ыле.
299. Шонго улыт манын ида ойло,
Тиде юмын пүрымаш.
Чурий чевер жаплан веле,
Чон чеверлык – ўмыраш.

300. Шонго-влакше, мыйже пырля
Ик йӱк дене мурена.
Ик йӱк дене мурена да
Ваш келшен ме илена.

301. Шонго улат маньт, мотор отыл маньт —
Нимом ышташ огеш лий.
Аптекыш каен, эмым налын йӱын,
Рвезе лияш огеш лий.

302. Колхоз илыш виянеш,
Ийын ончык каялеш.
Тыгай сылне илыш годым
Рвезе лиймет веле шуэш.

303. Теле йӱштӧ шогымыж ден
Носким пидын чияш логале.
Йӱсӧ илышым илымем ден
Вашке шонгемаш логале.

304. Мурен куку лийшаш ыле,
Шӱшкен шӱшпык лийшаш ыле.
Тиде сае илышыжлан
Угыч рвезе лийшаш ыле.

Пошкудылан мурымо муро

305. Эрат кӱлеш пошкудо,
Касат кӱлеш пошкудо.
Пураш-лекташ огыл гын,
Молан кӱлеш пошкудо.

306. Пошкуде мын пӱртшӧ воктеч
Шыпак эртен ом кае.
То муралтем, то шӱшкалтем,
То пурен ужын лектам.

307. Тувырем ден шовыремже
Капемланже пешак лач.
Тиде сай пошкудынаже
Йӱаш-кочкаш пешак сай.

308. Кума дене мыйже коктын
Ик йӱк дене мурена,
Ик йӱк дене мурена да

Ме ваш келшен илена.

309. Ой, могай сай кенеж кечын
Чодыра воктен ошкылаш.
Ой, могай сай пошкудо ден
Ваш келшалын илалаш.

Шочмо вер, илыш нерген муро

310. Пелыже кўляш, пелыже пумага,
Тугай тувырым чиен улына.
Торешкўвар, Лажъял, Тамшине, Пикурук
Пырля келшалын илена.

311. Ужар олыкна уло, кугу Лаж вўдна уло,
Садеран, ломберан ялна уло.
Поро кумыл дене ўжаш толынна,
Ужмыда шуэш гын, миялза.

312. Полан саска, чевер саска
Уло мемнан садыште.
Эрыкан сай илышнаже
Ынде мемнан кидыште.

313. Кўшкө кўзышө турийлан
Ояр кече лиялже.
Сай илышым чоґашлан
Тыныс илыш лиялже.

314. Ужар озымым мокталтен
Турий кўза муралтен.
У илышым мокталтен
Ме мурена рўжгыктен.

315. Ужар олык, мөр пеледыш
Кузе налде чытена.
Тыгай весела илыш годым
Кузе мурыде чытена.

316. Паша годым пашам ыштен улына
Мужыр йындам пытымеш.
Таче кастене муралтен колтена
Яндар йўкна оралгымеш.

МФП-1992 тетрадь № 1 Записи студентки историко-филологического факультета Марийского государственного университета Лукояновой

Светланы Алексеевны от Лукояновой Надежды Григорьевны, 1938 г.р., в деревнях Шой-Шудумарь Куженерского р-на Республики Марий Эл, июль 1992 г.

317. Тылзе гай волгыдо, вўд гай яндар
Кече гай шокшо салам лийже.
Меже каен колтена гын,
Каласен мурен илыза.

318. Ший пыстылан комбым кондынем ыле,
Кугу вўдыш кайыш, кучен шым керт.
Ший пыстылан агытаным конденам —
Йўйза, кочса, родем-шамыч.

319. Кўвардан чиялтымым палем ыле гын,
Кем вач калошым чиём ыле.
Тыгай сайдам палем ыле гын,
Кум ий ончыч унала толам ыле.

320. Ёстел йолдат пёрдеман улмаш,
Ёстембал шовычдат йолван улмаш.
Мемнан толын пурмыланна
Чеве́р чесдат ямде улмаш.

МФП-1996 тетрадь № 3. Записи студентки историко-филологического факультета Марийского государственного университета Умурбаевой Лидии Никитичны от Умурбаевой Галины Дмитриевны, 1947 г.р., в п. Куяново Краснокамского р-на Республики Башкортостан, июль-август 1996 г.

Уна муро-влак

321. Пазарышке мияльым калач кочкаш,
Калач кочкаш огыл, калык ужаш.
Минь толдальым тендан деке йўаш-кочкаш,
Йўаш-кочкаш огыл-ла, ужаш-колаш.

322. Кичкалме имньына кичкашат айвāt,
Шўштō зворой лиеш гын, эше айвāt.
Икшывына-влак эсен-чеверын толын илат гын,
Миен-толын илена гын, эше айвāt.

323. Кōгорченже кушто-ла – пōрт вуйышто,
Пыжашыже шолап йымалне.
Мемнан денат шочшо-влак уна лийза,
Илалмашна Танып вўд воктен.

324. Вуетымат шерат гын, той шерге ден шер,
Кожла гына могырыш ит ончал.

Пошкудышкет лектын, момат от нал,
Пөртышкет пөртылын ит ойлал.

325. Кәрәндәсәт¹ орваш шичмем годым
Лайын-луйын омые шуйылдыш.
Чыла шке шочшо-влакым ужмо годым
Лайын-луйын омыем кошкале.

Кәрәндәс¹ - имне орва, тарантас
326. Арка гычын ик поро имне волалеш,
Лавражым шыжыкта шуэрак,
Тендан гане поро енже
Ава дечат шочылда шуэрак.

327. Корно гына воктен корно оржажым
Мом шоналтен солалде иледа?
Ўжылденат намиенат она керт гын,
Мом шоналтен мийдела иледа?

МФП-1996 тетрадь № 3. Записи студентки историко-филологического факультета Марийского государственного университета Байдугановой Ларисы Константиновны от Конакбаевой Надежды Идылбаевны, 1980 г.р., в д. Маняк Краснокамского р-на Республики Башкортостан, июль-август 1996 г.

Уна муро-влак

328. Ай, кай гына, манылден, векат ок лий,
Ош юмыжым налдеат век ок лий.
Ош юмыжым налде коштына гын,
Тулеч чатка угалше корно ок лий.

329. Корно гына воктен корно ортажым
Мом шоналтен солалде иледа.
Ўжылденат намиен она керт гын,
Мом шоналтен мийдела иледа.

330. Арка гычын аркашке йортем ыле,
Шем рывыжын игыже лиям гын.
Шем рывыжын игыже ом ул гынат,
Садак улам поро ача-аван игыже.

МФП-1996 тетрадь № 3. Записи студентки историко-филологического факультета Марийского университета Байдугановой Ларисы Константиновны от Пасибаевой Пелагии в пос. Куяново, Краснокамского р-на Республики Башкортостан, июль-август 1996 г.

Уна муро-влак

331. Күзалалыым курык, вольшыым олык.

Ошкылалыым Ош Виче вўд воктен.
Кончеда гын кончеда йўд омешна
Кечывал кечын шоналтен коштмылан.

332. Муралтенат колтем гын, йўкем кая.
Шўшкалтем гын, чодыра йоныжалтеш.
Колалалат колтем гын, лўмемже кодеш
Ўмбаланем мўр сўскў пеледеш.

Такмак-влак

333. Ай кай гына, ындыже кузе ыштена,
Чиялалме вургемнат шемеме?
Чиялалме вургемнат шемеме,
Чевеер гына чурийна молемеш.

334. Йўыдалше имнына йўдымаш лие,
Мо лие гын йўштў памашлан?
Толын коштшо шочшо-влак толдымаш лие,
Мо лие гын изи шўмжылан?

335. Танып гына воктене сўнгўр сўскў
Велалт кая ме тудым огына уж.
Рвезе ўмырна, сўскў пагытна,
Эртен кая, ме тудым огынат шиж.

336. Кўкўжў-лай кў-кў-кўк манылдалеш,
Кўкўжланат шыданым кў вўдў?
Кўкўжлан шыданжым ме вўдена,
Мыланнаже порыжым кў шона?

337. Сар шўшпўкшў шўшкалеш пеш мўндырнў,
Ямлылыкше шокталеш ялышке.
Ай кай гына, ты дўнчан ямлылыкше
Ямле гына кодеш вет млечна.

338. Ош Вичынат вўдшым келге маныт,
Келгылыкшым пўрыкат шым уж.
Ты илышым илаш йўсў маныт,
Йўсылыкшым пўрыкат шым уж.

339. Онченат лай ушем кайыш
Олма пуын кудырген кушмыжлан
Ик шоналтен колтемат, рахмат ыштем
Ужар вuem эсенат коштмыжлан.

340. Ёдызўлў чылдарым чылдарлена

Эр кечыже йошкарген лекмешке
Адызала, шочшо-влак, пырля илена
Ты дүнчаже мемнан деч кодмешке.

341. Күкшө гына курыкым күзала шуде
Киен кодын поро имнын таганже.
Йодышталын илыза колышт кошса,
Арам ынже лий поро ачан икшывыже.

342. Эрдене кинелын тугө лектым,
Лудын йүкшө шокталеш серыште
Иктынаже тыште, весына тушто
Турлынаже түрлө верыште.

МФП-1994 тетрадь № 29. Записи студентки историко-филологического факультета Марийского университета Антоновой Ирины Васильевны от Новиковой Валентины Ивановны, 1926 г.р., в д. Памашенер Волжского р-на Республики Марий Эл, июль 1994.

343. Идым шенгел тумыжо
Лум йур ден тувырген.
Эльтер туран упшыжө
Упшалме семын кудырен
Ты шинчыме уна-влак
Шинчыме семын поеныт.

344. Шенгел окна гычет ончалымат,
Апана тулет йулалеш.
Апана тул олмеш
Энгыж киндым пыштен кодышна.
Энгыж киндын кумекше,
Меат каен колтена.

345. Кужу шовычет, кумда шовычет
Шинчылденат нолталаш пеш йосө.
Мемнанат шочшына пеш мундыр,
Шинчылденат кычалаш пеш йосө. – кутырен шинчыме годым ойлат, кушто
родо-шочшо-влак илат, колан ко лиеш.

346. Йылдырат-ла йылдырат вудшө йога
Омыж ден кияклан кокла гыч.
Омыж гынат вуешет мамык кушкеш,
Родо-шамыч коклаш лу кушкеш.

347. Эр кечыже легылда
Шортнө гае да

Савырналын шинчалеш

Ший гае, ший гае.

Порсын гае да йогын вўд гае

Рвезына ўмырна эрталын кая.

МФП-1994 тетрадь №7. Записи студентки историко-филологического факультета Марийского университета Гороховой Людмилы Васильевны от в деревнях Лажъял и Средний Торешкибар Сернурского р-на Республики Марий Эл, июль 1994,

↑ Каласкалыше да мурышо-влак:

1. Горохова Анастасия Петровна, 1922. Шернур р-н, Лажъял ял.

2. Смирнова Клавдия Александровна, 1930. Шернур р-н, Лажъял ял.

3. Рукавишникова Лыставия Никитевна, 1912. Шернур р-н, Торешкўбар ял.

4. Абрамов Вячеслав Владимирович, 1953. Шернур р-н, Лажъял ял.

Уна муро-влак

348. Куку мурмо вер лийже

Шўшпык шўшкымō вер лийже

Мурен колтем, шўшкен колтем

Эре толмо вер лийже.

349. Шыпак шинча, колям куча,

Но пырысын чояже.

Изин гына йўынна, кугун гына руштынна,

Но аракан вианже.

350. Корнет воктен ош куэт шога,

Куэ вуйыштет кўкў мура.

Толеш манын вучышда вет,

Коеш манын ончышда вет.

351. Ала тендан пакчашкыда йотде пурен улына,

Ала тендан киярдамат йотде налын улына.

Ала йодын йўын улынна, ала йодын кочкынна —

Тидлан вуеш ида нал.

352. Ёстембал йолетат пōрдеман улмаш,

Ёстембал шовычетат йолван улмаш.

Мемнан толын пурмына годем

Чеве́р чесетат ямде улмаш.

353. Ёштел йолет – ныл йолет

Нылынекат пōрдеман

Ёштембал онат – ныл онат

Нылынекат пиште онан

Ёштембал шовычет, ош шовычет —

Ошлан кайыкын шулдыржо.
Ўштембал көргө чевер чesyже
Туларем ден тулачeмын он вийже.

354. Калинингор шовыремат уке огыл да,
Кызыт чийыме жап огыл.
Мыйын родемат уке огыл да
Йүмө-кочмо жапем эртале.

355. Ик стаканым йүам гын, кокытым йүмем шуэш,
Кокыт йүам гын, мурымем шуэш.
Муралтен колтем, чонемлан йөсө.
Чонемлан йөсыж годым шортын колтем.

356. Коя шорыкым кондена манна,
Олыкшо кумда да кучен ыжна керт.
Коя лудым кондена манна,
Вүдшө кугу да кучен ыжна керт.
Коя комбым конденна,
Лончыжо еда лончылза.

357. Ош чывемын муныж дене
Салма муным ыштенам.
Адак тудо чывыжымак
Кинде шындаш конденам.

358. Кечеш күктымө туарам конденам,
Тылзеш күктымө салма муным конденам.
Шымлышым пыстылан чывым конденам,
Йөратен кочса, родем-шамыч. Эстетизация быта

359. Пөртда көргын сөралже: кыдежан, кыдежан.
Эн сай родыда — тулар ден тулачыда.
Тулар ден тулачылан шотледа гын,
Тиде стаканым шалт йүза.

360. Ачана колтен родым палаш,
Авана колтен чesым палаш.
Родыжымак пален коштынна,
Чesyжым ужынак руштын улына.

361. Мочаш пуршаш шуматкечемат кодын огыл,
Мелна кочшаш рушарнямат кодын огыл.
Ала йолташем пиалан, ала шке пиалан улам —
Йүшаш, кочшаш кумылемат кодын огыл.

362. Шочмо кечын шочынам,
Кушкыжмо кечын кушкынам.
Туларем ден тулачем дек
Ўжмышт почеш толынам.

363. Тичмаш кинде ден толынна,
Тичмаш чырык ден толынна.
Йөратеда гын, шалт йўза.
Огыда йөрате гын, шалт шындыза.

364. Пайрем шуэш – арака шуко,
Мурен колтымем веле шуэш
Пайрем пыта – арака пыта,
Шортын колтымем веле шуэш

365. Шыдан ложаш дене премечым ыштенам,
Шўльё ложаш дене эгерчым ыштенам.
Туна ушкалын торыкшо ден туарам ыштенам.
Иге чывын муныж ден салма муным ыштенам.
77 пыстылан комбым конденам,
Тамжым налын кочса.
Көргешан күшө ўдырем пуэнам,
Ешлан шотлен ашныза.

366. Первый куралше улына,
Первый тырмалше улына.
Туларем ден тулачемын
Первый йўшыжө улына.

367. Шыдан ложашет – ош ложашет
Пышталын моштеда гын, ситна лиеш.
Садовый энгыж гай ўдырым пуэнам,
Ашналын моштеда гын, еш лиеш.

368. Вўрзўмский пароход
Кая вўдшым шыжыктен.
Мўндыр корным лишемдалын
Толнам тендам йөратен.

369. Йўмем шуэш гын, вўдлан водем
Ландыш пеледыш кокла гыч
Ужмем шуэш гын, толын ужын каем
Колхоз паша кокла гыч. -история

370. Кайык гына лийшаш ыле,
Чонештен гына толшаш ыле.
Кайык гае кок шулдыран лийын,
Толын, ужын кайшаш ыле.

371. Мый йөрәтем пашам ышташ,
Кожла воктен куралаш.
Мый йөрәтем йәш, кочкаш
Енын ямде чесыж ден.

372. Күкшө курык үмбалне
Юмын үдыр тўрым тўрла,
Пиямбар үдыр туныкта:
«Юмын гае поян лийза,
Пиямбар гае пиалан лийза».

373. Идым лукет, ныл лукет
Каванан, чырлыкан те лийза.
Вича лукет, ныл лукет
Вольыкан, чырлыкан те лийза.
Клат лукет, ныл лукет
Поган, чырлыкан те лийза.
Пөрт лукет, ныл лукет
Ешан, шочшан те лийза.
Мемнан йүмө-кочмо ужашым
Мланде ава нөлтен пужо,
Юмын ава волтен пужо.

МФП-1996 тетрадь №34. Записи студентки историко-филологического факультета Марийского государственного университета Шабердиной Татьяны Валерьевны от Росляковой Пелагии Трофимовны, 1927 г.р., в д. Большая мушка, Сернурского р-на Республики Марий Эл, июль-август 1996.
Семык пайрем муру-влак

374. Ой, семыкем, семыкем,
Лопка семыкем толдалын.
Лопка семык толмо дене
Мотор унам толалын.

375. Паша годым пашам ыштена,
Йыдал важык кайымешке.
Семык шуэш, мурен колтена
Яндар йүкна йоммешке.

376. Ужар кож вуйышкыжо

Ончаламак ала-мо.
Тидат семык пайремжылан
Муралтемак ала-мо.

377. Йӱаш, йӱаш, йӱаш лиеш,
Йӱын йӱралташ ок лий.
Йӱын руштын, мален колтен,
Семыкым мондаш ок лий.

378. Окна ончыл пызлегичкым
Тый шотледа кочылан.
Семык пайремлан мурен каем да,
Тый шотледа йоргалан.

379. Вуйышто улшо пеледышан шовычем
Шондыкышто кийыкташ налын омыл.
Тидат семык пайремнаже
Кугешнен шинчаш толын огыл.

МФП-1994. Записи студентки историко-филологического факультета
Марийского государственного университета Мосоловой И. А. от Михайловой
Галины Шайдуловны, 1954 г.р., в д. Мари-Суксы, Актанышского р-на,
Республики Татарстан, июль 1994.

Актаныш вел марий фольклор
Кужу муро

380. Кӱзалалым курыкын вуйышкыжо,
Шогалалым мардеж ваштареш.
Шогенат-ла шоген, сӱсаналым,
Тол йолташем маншыже икте уке.

381. Чылдырат лай чылдыр вӱдшӧ йога,
Шарентгыже йымачын кол йога.
Шарентгыжын парчаже мамык ок лий,
Ты тӱняже мыланна мӱнге ок лий.

382. Тошто гына тувырнам она кудалте,
Мушкын тумыштенат-лай чиена.
Тошто гына йӱлажым она кудалте,
Мурен куштенат-лай илена.

МФП-1994. Записи студентки историко-филологического факультета
Марийского государственного университета Мосоловой И. А. от Асылбаевой
Альфий Тимирхановны, 1955 г.р., в д. Мари-Суксы, Актанышского р-на,
Республики Татарстан, июль 1994.

Кужу муро

383. Эр кечыже лектеш, ай, тул гане,

Кас кечыже шинчеш ший гане.

Мемнанат лай ўмыр седыгак эрта

Ший памаш гыч йогышо вўд гане.

384. Йўштө Памаш урем – шаргиян урем,

Тан тошкалын каяшат пеш йөсө.

Тан тошкалын каяшат йөсө огыл,

Тендам кудалтен каяшат пеш йөсө.

385. Арамаже воктен лупс возын,

Мамык төшак манынат ида воч.

Таче толына гын, эрла каена,

Ялан толыт манынат ида код.

МФП-1994. Записи студентки историко-филологического факультета Марийского государственного университета Мосоловой И. А. от Арслановой Анны Полатовны, 1925 г.р., в д. Мари-Суксы, Актанышского р-на, Республики Татарстан, июль 1994.

Кужу муро

386. Кукужат куку гай мандалеш

Кужу гына куэ вуйышто.

Мыйынат-ла шочшем йодыда гын,

Кужу гына корно вуйышто.

387. Шуялтен, шуялтен пикшымат,

Йўксө толде ом лўял.

Ойлышашат мутем пешак шуко,

Шочшем толде ом ойлал.

388. Ўмбаланет чийыме ош тувырет,

Ик шокшыжо кужурак лийже ыле.

Саде гына шогышо шўжаремын

Ўмыркайже кужурак лийже ыле.

389. Ошат гына онан кок көгөрчен

Воал шинче идымжын серышке.

Тендан гане гынала поро айдеме

Уло микән мемнанат элыште.

390. Чодыраже покшелне рывыж модеш,

Изи пийем кычалал огеш му.

Мыйынат шочшем пеш мўндырнө,

Изи чонем кычал огеш му.

МФП-1994. Записи студентки историко-филологического факультета Марийского государственного университета Мосоловой И. А. от Усмановой Минямал Усмановны, 1914 г.р., в д. Мари-Суксы, Актанышского р-на, Республики Татарстан, июль 1994.

Уна муро

391. Курыкышко кўзышым да пöштерым тодым.

Олыкышко воленат,

Олыкышко воленат да керыштым

Ынде гына кочна да ла,

Ынде гына йол ўмбалан шогалын,

Йол ўмбалан шогалынат,

Тау ыштем.

392. Вичкыжат-ла, вичкыж порсын шўртым

Мундыртенат кертам гын,

Мундыртенат кертам гын-ла

Йöра ыле.

Ынде гына кочна-ла да ынде йўна.

Пöрылтенат кертам гын,

Пöрылтенат кертам гын-ла

Йöра ыле.

393. Ик пыжаш гыч пыжашыш-ла каен колта,

Ты могане кайыкынат игыже?

Ончалалын колта да воштыл колта,

Ты могане поро ачан игыже?

МФП-1994. Записи студентки историко-филологического факультета Марийского государственного университета Мосоловой И. А. от Ахмеровой Гульшикар Ишимбаевны, 1921 г.р., в д. Мари-Суксы, Актанышского р-на, Республики Татарстан, июль 1994.

Тау ыштыме муро

394. Арамашке пурьшым,

Тумым руышым.

Тумешыже кодшо-ла укшерже.

Ынде гына кочна, ынде йўна,

Сурт озалан кодшо-ла перкеже.

МФП-1994. Записи студентки историко-филологического факультета Марийского государственного университета Мосоловой И. А. от

Султангалина Михаила Мурзагалиевича, 1930 г.р., в д. Мари-Суксы, Актанышского р-на, Республики Татарстан, июль 1994.

395. Мемнанат уремла кужу урем,
Тан тошкалын каяшат пеш йӧсӧ.
Тан тошкалын каяшат йӧсӧ огыл,
Ял кудалтен каяшат пеш йӧсӧ.

396. Мемнанат-ла урем кужу урем,
Тудын покшелныже-ла лапке уло.
Мемнан декат седьге уна лийза,
Лапке емыж ок лий гын, кинде уло.

397. Чылдырат-чылдыр йӱкшӧ шокта.
Чай йӱашат пагытна шуале.
Ынде кочна, ынде йӱнӧ,
Тау ышташат пагыт шуале.

МФП-1994. Записи студентки историко-филологического факультета Марийского государственного университета Мосоловой И. А. от Ахмеровой Гульшикар Ишимбаевны, 1921 г.р., в д. Мари-Суксы, Актанышского р-на, Республики Татарстан, июль 1994.

Кужу муро
398. Ош Вичыжым лекталашат вара кӱлеш.
Вара дене огеш лий,
Вара дене огешат лий, пуш кӱлеш.
Тиде-ла дынжӧ кӱташат хӱйлӧ кӱлеш,
Хӱйлӧ дене ок лиял, уш кӱлеш.
Снегыже кӱймешат-ла, мӧржӧ кӱймеш,
Мо емыжым кочкынат-ла,
Мо емыжым кочкынат-ла илена?
Адакат седьге пырля лиймеш,
Мо чонна ден тӱсалалын илена.

МФП-1994. Записи студентки историко-филологического факультета Марийского государственного университета Мосоловой И. А. от Давлетгараевой Минямал Давлетгараевны, 1909 г.р., в д. Мари-Суксы, Актанышского р-на, Республики Татарстан, июль 1994.

Кужу муро
399. Мемнанат-ла вӱдна пешак келге,
Латкок чылвыр колтыде-лай огеш шу.
Мемнанат-ла шочшо-влак пеш мӱндыр-ла,
Латкок сӧлӧм колтен огеш шу.

400. Кукужат кукук мандалеш,
Кукужланат шыданым кө вўда.
Кукужланат шыданымат ме вўдена.
Мыланнаже порыжым кө шона?

МФП-1994 тетрадь №17. Записи студенток историко-филологического факультета Марийского государственного университета Пехметовой Светланы Фёдоровны и Мушкиной Светланы Спиридоновны от Чендемеровой Анастасии Петровны, 1909 г.р., в д. Читово Сернурского р-на Республики Марий Эл, июль 1994.

401. Аваем пазарыш кае мане,
Толшетла унала пуро мане.
Стаканетым пытарен ит йў мане,
Бзыра койшетым ит кой мане.

402. Мемнан толмыланат ида сыре да,
Кайымекат шенгеч ида вурсо.
Ўстембал көргө чесдам-чевердам,
Пытарен каяш она төчө.

МФП-1994 тетрадь №28. Записи студентки историко-филологического факультета Марийского государственного университета Эпаевой Эльвиры Радиковны от Суворовой Зинаиды Ивановны, 1928 г.р., в д. Шереганово Моркинского р-на Республики Марий Эл, июль 1994.

403. Идым-печет – ныл угылет,
Идым пече көргө каванан лийза.
Тошкеш көргет – ныл угылет,
Тошкемет көргө мўкшан лийза.
Вўта көргет – ныл угылет,
Вўта көргө вольыкан лийза.
Клат көргет – ныл лукет,
Клатда көргө киндан-поган лийза.
Сондык көргет – ныл угылет,
Сондык көргө шийвундан лийза.
Пөрт көргет – ныл угылет,
Пөртда тичак ешан лийза.
Кудыр ўпан куд эргым ыштыза,
Вияш ўпан вич ўдырым ыштыза.
Латкок тулар-тулачан лийза
Калыклан палыме те лийза.
↑ Тиде мурым ожно пайрем годым ўстел коклаште шинчыме годым муреныт.
Тиде муро дене оза-куван сийжылан тауштен муреныт.

МФП-1994 тетрадь №1. Записи студентки историко-филологического факультета Марийского государственного университета Арсаевой Галины Валерьевны от Яналовой Марии Сергеевны 1923 г.р., в д. Мари-Китня Мари-Турекского р-на Республики Марий Эл, июль 1994.

Каласыме муро-влак

404. Куэрышкет лекна – куку йӱкым колна,
Ломберышкет лекна – шӱшпык йӱкым колна.
Кӱштен огыдал гынат, вучен огыдал гынат,
Куку-шӱшпык йӱкым колын толын улына.

405. Пӱрткайыкше, капкам поч,
Кӱгерченже, налаш лек.
Кӱштен колтен улыда – толынна,
Налаш лектын улыда – пурена.

406. Ош мамыкан комбым кондынем ыле,
Вӱдшӱ кугу да кучен ышым керт.
Коя лудым кондынем ыле,
Вӱдшӱ лопка да кучен ышым керт.
Ший пыстылан агытаным конденам,
Йӱратен кочса, родем-шамыч.

407. Ужар олыкна уло, кумда пасуна уло,
Куэран-ломберан ялна уло.
Шке сай огынал гын, сай родына уло,
Шотлен, кычалын толын улына.

408. Тошто тувырым огына кудалте,
Мушкын, тумыштен чиена.
Тошто родым огына кудалте,
Миен-толын илена.

409. Ваштар-лай шӱдырет, кӱляш-лай кӱнчылат,
Шӱдырен шинчымет веле шуэш.
Йӱашат ямде, кочкашат ямде,
Муралтен колтымет веле шуэш.

410. Тошкалтыш мучаш лавыражым,
Онам пыштен, вончашат шотым она му.
Йӱынат темын улына, кочкынат темын улына,
Таум ыштен кодашат шотым она му.

411. Ала тендан пакчашкыда йодде пурышна,
Ала тендан олмадам йодде налынна.

Ала йодын йўын улына, ала йодде кочкынна,
Тидлан, родо-шамыч, вуеш ида нал.

412. Солыкым рўзем – чеверын,
Кидым рўзем – чеверын.
Ой, йўратыме родем-шамыч,
Вес гана ужмеш – чеверын.

413. Ончыл орваже кузе пўрдеш,
Шенел орважат тугак пўрдеш.
Меже кузе толын улына,
Теат тугак миялза.

415. Лывыж-ловыж ломберже,
Тенийсе ийлан кичкыже.
Йўктымыланда, пукшымыланда,
Тау чевер чессланда.

416. Тендан уремдоят ужарге уламаш,
Ужар-лай лывыже модеш улмаш.
Телым она тол, кенежым толына
Ужар-лай лывыже модмо годым.

417. Кугу корным толынна,
Олык воктен толынна,
Сандал маке пеледышым погенна.
Сандал маке пеледыш гай
Тулар-тулачыжым
Лўмынак ужаш толынна.

418. Мемнан толмыланат ида сыре,
Кайымына мўнгеш ида вурсо.
Ўстембалне чевер чесда
Тыладаят-мыланаят ситалеш.

419. Лўмын муралашак толын улына,
Лўмын лўнгалашак толын улына.
Шўдў менге кокла гыч
Лўмын ужашак толын улына.

420. Родем, муралтен колто,
Родем, шўшкалтен колто.
Родем, родетлан шотлет гын,
Стопкетым пытарен йўын колто.

МФП-1994 тетрадь №2. Записи студентки историко-филологического факультета Марийского государственного университета Атабаевой Татьяны Анисимовны от Яниевой Кугұдыр Яниевны, 1926 г.р., и Элдугановой Аспики Яниевны, 1922 г.р., в д. Варангуж Моркинского р-на Республики Марий Эл, июль 1994.

Шорыкйол пура шолтымo муро

421. Тöрыш шичше йолташ-шамыч
Йўын-йўыде шинчалыт.
Ала пурам огыт йöрате,
Ала шкенам огыт йöрате.

422. Пурам пуэна, пурам йўыза,
Кужак* шолмыжым ида йод.
Мемнан деч мурым ида йод,
Муро еда ик тенге.

423. Капемлан келшыше ош шовырем уло,
Кыдалемлан келшыше шара потам уло,
Чуриемлан келшыше ош шовычем уло,
Чонемлан келшыше йолташем уло.

424. Луаткок шудышан печкеже
«Таялтам, таялтам», – малдалеш.
Ўстембалне шинчыше кöракаже
«Темалза, темалза», – малдалеш.

425. Тöрыштö шинчыше йолташ-шамыч
«Мурыза, мурыза», – малдалыт.
Тайже* мураш шўдеда да
Мемнан шўргына вожылеш.

426. Тау чевер кечын лекмылан,
Мланде ўмбалым ырыктымылан.
Тау-ракмат кугызай-шамычлан,
Кинде пелешташ толмылан.

427. Маска кия вынемыште,
Шўыштыжö ший шынчыр.
Шукат шогышна, шукат мурышна,
Йўыда гынат, жап ынде.

Кужак* - кушан
Тайже* - теже

Пайрем муро

428. Олык покшел пеледышым

Ме кўрышташ она шоно.
Тыгай сай родыжым
Ме кудалташ она шоно.

Уна ончымо муро

429. Тошкалтыш мучаш шаршудыжым
Кузе гына солен моштышаш?
Төрыштө шинчыше уна-шамычым
Кузе гына ончен моштышаш?

430. Ёстембал йолет, ныл йолет,
Нылынекак пөрдеман.
Ёстембал онат, ныл онат,
Нылынекак писте онан.
Ёстембалаң шарыме ош шовычшо,
Нылынекак печетан.
Йёашат ямде, кочкашат ямде,
Муралтен шинчаш мо йёсө.

431. Ёстембалаң шарыме клёнкыжо
Шараш огыл гын, молан вара?
Тыгай уна толмеке
Мураш огыл гын, молан вара?

432. Каза парня ший шергашем
Кудашаш шонен чиен омыл.
Аче-авен родыжым
Кудалташ она шоно.

Уна ужатыме муро

433. Тошкалтыш мучаште ола комбыжо
Кум муныжым мунчалын.
Иктыжым пыштышна кинде перкелан,
Весыжым пыштышна ший вундо перкелан.
Кинде перкелат тай* лийза,
Ший вундо перкелат тай тийза.

тай* - те

МФП-1994 тетрадь №2. Записи студентки историко-филологического факультета Марийского государственного университета Атабаевой Татьяны Анисимовны от Алексеевой Шианай Янкиевны, 1924 г.р., в д. Варангуж Моркинского р-на Республики Марий Эл, июль 1994.

Муро

434. Ачаемын, аваемын
Пуалтен налме арваже улам.
Йолташемьн, пелашемьн

Арален налме ешыже улам.

435. Эке-оке мандегече
Мурыжымат мурыде ок лий вет.
Мидегече-толдегече
Родыжымат палаш ок лий вет.

МФП-1994 тетрадь №2. Записи студентки историко-филологического факультета Марийского государственного университета Атабаевой Татьяны Анисимовны от Никифоровой Яндавий Яштугановны, 1931 г.р., в д. Варангуж Моркинского р-на Республики Марий Эл, июль 1994.

Муро

436. Төрзашке* шындыме пеледышлан
Вүдым пышташ ида мондо.
Ме толын йўын-кочкын каена,
Мемнан декат мияш ида мондо.

437. Сылне садер садпакчаште
Кукун мурымо йўкшө сай шокта.
Ўдырем, венгым сайын илыза,
Сайын илыме сай шокта.

438. Олык воктеч толынам, вўд воктечын толынам
Чыли-чули пеледышет поген толынам.
Тендам ушанен пытаренам да
Санден ужаш толынам.

439. Лыпи-лопи ломберет,
Пеледде кодмо саскает.
Йўктымыланда, пукшымыланда
Тау чевер чесланда.

440. Куэ тўн гыч кўзышым да,
Куэ перча дене вольшым.
Темдам* ужаш-колашлан да
25 менге гычын мый тольым.

441. Тылзе волгыдо — волгыдо манын,
Кў ўмбалан шогалын вўдым ида нал.
Нине ен деч мўнгө улыт манын,
Ўрдыж шўкалаш ида ончо.

Төрза* - окна
Асам* - сай

МФП-1994 тетрадь №6. Записи студентки историко-филологического факультета Марийского государственного университета Виноградовой Марины Павловны от Виноградовой Александры Васильевны, 1951 г.р., в д. Помосъял Параньгинского р-на Республики Марий Эл июль 1994.

Ожнысо муро-такмак-влак

442. Пӧртем весела, пӧртем весела,
Кудывече вел окнам гыч кече пура.
Чонем весела, куаненам веле,
Вучалме родем толын да.

443. Тошкалтыш мучаш лавырашке
Пашмам пыштен пурашыже монден улна.
Йӱынат ул(ы)на, кочкынат ул(ы)на,
Тау ыштен мурашыже монден ул(ы)на.

444. Тау йӱктымыланда,
Тау пукшымыланда.
Мемнан вескана толмешкына,
Сайын, тазан илыза.

445. Эныж вондо ден пӧртым ыштышым,
Лышташыж ден леведынам.
Йӱктымем, пукшымом тугай гынат,
Ялдырака йылме ден леведынам.

446. Аракада уло гын, ик стаканым йӱктыза,
Йодын йӱэш манын, ида ман.
Родо вожда уло гын, иктаж пӧртыш нангайза,
Йодын кая манын, ида ман.

447. Родем, муралтен колто,
Родем, шӱшкалтен колто,
Родем, родетлан шотлет гын,
Ик стаканым йӱын колто.

448. Ончалза вуйышкем, ончалза вуйышкем,
Пеледышан шовычым пидынам.
Ончалза үстел коклаш, ончалза үстел коклаш,
Пеледыш гай родем толын улыт.

449. Арам аракам она йӱ,
Арам пурам она йӱ.
Арака акым тӱлена да
Оза кумылым ужына.

МФП-1994 тетрадь №8. Записи студентки историко-филологического факультета Марийского государственного университета Жирновой Алевтины Геннадьевны от Н. Зайцева в деревне Ярамор и селе Сотнур Волжского р-на Республики Марий Эл, июль 1994.

Сӱрем муро

450. Шынгыр, шынгыр ший оныржо
Алаша шӱйым йэрпындара.
Кок ий гыч толшо сӱрем пайремна
Мемнан шӱм-чоннам йэрпындара.

451. Алашаем кучылдем маньым,
Шӱштӧ солам киен кодо.
Танемлан кидым пуалам маньым,
Ший шергашем киен кодо.

452. Шӱштӧ кылан шӧрмычем
Остатке чиктымем лийын улмаш.
Йӧратен коштмо йолташем дене
Остатке ойлымем лийын улмаш.

453. Алаша мотор манылдена
Катам чикташ огеш лий.
Йолташна мотор манылдена
Чоным вашталташ огеш лий.

454. Пӧртым нӧлтеда гын, карнизаным нӧлтыза,
Карниздыме ынже лий.
Йолташым кучеда гын, ӱшанен кучыза
Кокыте шонышаш ынже лий.

455. Латкок шӧрынан шӱштӧ пунемже
Латкок вере лупшалтеш.
Йӧратыме йолташемже
Латкок гана ушеш возеш.

456. Озан гыч кондымо тыгыде шынгыр,
Тыгыде гынат, келшалеш,
Тене кучымо явыл танем
Чонемланат келшалеш.

457. Кетек марий уремже
Сӧреман, сӧреман манылдена.
Тыланда ӱшанен, толылден ончална
Таганан алаша яклештеш.

458. Алашаем рокмалталеш
Ик ведра шўльылан
Кунам-гынат шинчын шортара
Мемнан муру семналан.

459. Алашаем тавалтен шога,
Шинча улмаш мўндыр кайышашым.
Изи чонем тул гане йўла,
Шинча улмаш шкет илышашым.

МФП-1994 тетрадь №8. Записи студентки историко-филологического факультета Марийского государственного университета Жирновой Алевтины Геннадьевны от Павловой Анны Павловны, 1913 г.р. в д. Ярамор Волжского р-на Республики Марий Эл, июль 1994.

Петро пайрем годымсо муру

460. Мураш толшо кукужо
Петро йотке веле улмаш.
Шўшкаш толшо шўшпыкшө
Спас йотке веле улмаш.

461. Межат толын улына да
Тачеш веле улына.
Тежат толын шогыза да
Чапле пайремым ыштена.

462. Кочкаш уло, йўашат уло —
Муралтен шогаш мо йөсө?
Ик клякш кынчалажым
Муралтен шудыраш мо йөсө?

463. Межат тышке толын улына да,
Йўаш, кочкаш мо йөсө?
Мыйже молан шкетын илаш кодынам?
Шкедак илаш пеш чот йөсө!

464. Куку мурмым колда мо?
Муралтымыда шуэш мо?
Шўшпык шўшкымым колда мо?
Шўшкалдымыда шуэш мо?

465. Куку мура, шўшпык шўшка
Полан саска лонгаште.
Ме мурена, ме шўшкена
Йолташ-шамыч коклаште.

466. Роза, молан от пелед?
Пеледыш олмеш кўрышташ.
Ончалмет йыда мыскылашет
Тыйын пелашет омул вет.

467. Олыкшат кугу, саважат нўшкө,
Солалтен пушыжат уке.
Ялжат кугу, калыкшат шуко,
Арален налшыжат уке.

468. Меян чодра пеш мўндырнө —
Ужар вуйжо веле коеш.
Меян йолташ пеш мўндырнө —
Сай саламже веле толеш.

469. Тўмыр йўкет дене муралтышым,
Кармонь йўкет дене чўчкалтышым.
Арчел йолташем-шамыч дене
И муралтышым, и чўчкалтышым.

МФП-1994 тетрадь №10. Записи студентки историко-филологического факультета Марийского государственного университета Ишпахтиной Алёны Даниловны от Дмитриевой Мезы Петровны, 1926 г.р., в д. Старая Орья Янаульского р-на Республики Башкортостан, июль 1994.

470. Чумыргыза, шочшо-влак,
Чодырам пырля лектына.
Чодырам пырля лектына —
Ўмыреш пырля лийына.

471. Кўкү мура ик вере,
Пыжашыже вес вере.
Шочын-кушмашна ик вере,
Ўмыр эрта вес вере.

Йўмаш муро-влак

472. Погыненат, погынен ме каена
Локамала сәскажым* лудылдаш*
Локамала сәскаже ик нылле ик пырче,
Мемнанат-лай родо-шочшо мөр пырче.

473. Шем кожлашке пуралбым, саташышым.
Олян-олян* легылдаш ой уло.
Ты кочмынам, ты йўмынам
Олян-олян пөртылташ ой уло.

474. Шем кожлашке пуральым саташышым,
Лышташыжлан тамгажым пыштышым
Лышташыже возылден, мланде о лий,
Ты тўндяже мыланна мǎнге о лий.

Сǎска* - пеледыш
Лудылдаш* - шотлаш
Олян-олян* - эркын-эркын
Мǎнге*

МФП-1994 тетрадь №10. Записи студентки историко-филологического факультета Марийского государственного университета Ишпахтиной Алёны Даниловны от Ишпахтиной Раисы Петровны, 1949 г.р., в д. Чебыково Мишкинского р-на Республики Башкортостан, июль 1994.

475. Алием-влак дене,
Гўлием-влак дене
Ойлем-ойлем да воштылам
Шочшеем-влак дене.

Йўмаш муро-влак

476. Эрдене-лай кынелын, тўгў лектым:
ǎлǎ покшым ǎлǎ-лай лум лумын.
Пырля улына годым ойласен шинчена:
Ала-кунам ужына угычын.

477. Эрдене-лай кынелын тўгў лектын шинчаш
Пўрт воктенем садокем лийже иле.
Сагынымем годым ойласен шинчаш
Чыла шочшем воктенем лийже иле.

478. Эрдене-лай кынелын тўгў лектым:
Аярат ямлын муралеш кўкўжў.
Аярат ямлын мурымо кўкў гане
Аярат ямлын эрталеш ўмыржў.

479. Эрат гына лиеш, касат лиеш,
Кастен-лай мардежан лиеш.
Кок шинчам-лай тўрзаште лиеш,
Толын шуат гын-лай мо лиеш?

480. Мемнанат-лай шочшына куш каялын?
Шем чодыра шойыко мўр погаш.
Мўржым погаш кая гын, толеш ыле
Толдышашын каялын, мом толеш?

481. Имне коя лиеш гын, кичкалаш сай,
Той өрмычак лиеш гын, пышташ сай.
Туларем поян, колышташ сай.
Миен-толын илена гын, тулеч сай.

482. Ындыже-лай кочна, ындыже-лай йўна.
Ындыже-лай көләнат йөрена?
Шышым* гына йодшылан она йөрал гын, (*йот ең)
Йөралына шкенан шочшылан.

483. Муралтенат колтена оныр гане,
Шопке лыштац гане-лай шыр шокта.
Мурдымашын-лай молан күләш
Йошкар рокеш шўйшашлан шыл йылме.

484. Катам чиет гын, ончалын чий,
Чулка дене чиет гын, йоллан вий.
Ида гына кудалте, шочшем-влак,
Теат кудалтеда гын, чонлан вий.

485. Ты годымат кугужа мом ышталеш?
Лупшыж дене кандырам пуналеш.
Ты годымат шочшыем мом ышталеш?
Шийже дене шөртныжым ойыралеш.

486. Ай, аят-ла кылмышым, зәр кылмышым,
Кылмыдыме күрыкетым луктын пу.
Кылмыдыме күрыкет шканет лийже.
Сагыныме шочшем, кидетым пу.

МФП-1994 тетрадь №35. Записи студентки историко-филологического факультета Марийского государственного университета Конакбаевой Светланы Идылбаевны от Шамратовой Алевтины Васильевны в д. Маняк Краснокамского р-на Республики Башкортостан, июль 1994.

487. Корно гына воктен корно оржажым
Мом шоналтен солалде иледа.
Ўжылденат намиенат она керт гын,
Мом шоналтен мийде-ла иледа.

МФП-1994 тетрадь №35. Записи студентки историко-филологического факультета Марийского государственного университета Конакбаевой Светланы Идылбаевны от Шипаевой Юсылы Шипаевны, 1921 г.р., в д. Маняк Краснокамского р-на Республики Башкортостан, июль 1994.

488. Пазарышке мийальым калач кочкаш,
Калач кочкаш огыл, калык ужаш.
Минь толдальым тендан дек йӱаш-кочкаш,
Йӱаш-кочкаш огыл-ла, ужаш-колаш.

489. Кичкалме имньынат айватше кичкашат айват,
Шӱштӧ зворой лиеш гын, эше сай.
Икшывына-влак эсен-чеверын толын илат гын,
Миен-толын илена гын, ыле сай.

490. Шочылдалме кечыем – шочмо кече,
Кушкылдалме кечыем – кушкыжмо,
Шочылдалме кечыем – пале кече,
Ӑзӱл шумо кечыже – пале огыл.

491. Кӧгӧрченже кушто-ла – пӧрт вуйышто,
Пыжашыже шолоп-ла йымалне.
Мемнан денат, шочшо-влак, уна лийза,
Илалмашна Маняк-ла вӱд воктен.

492. Кӧрӱндӱсӱт орваш шичмем годым
Лайык-луйык омыем шуйылдыш.
Чыла шке шочшо-влакым ужмо годым
Лайык-луйык омыем кошкале.

493. Арка гычын ик поро имне волалеш,
Лавыражым шыжыкта шуэрак.
Тендан гане поро енже
Авай дечат шочылда шуэрак.

МФП-1994 тетрадь №35. Записи студентки историко-филологического факультета Марийского государственного университета Конакбаевой Светланы Идылбаевны от Васиевой Насти Айтиевны, 1924 г.р., в д. Маняк Краснокамского р-на Республики Башкортостан, июль 1994.

494. Мемнанат пакчана ныл пусакан,
Ныл пусакешат олмапу шындалтын.
Кочкылдалза, унам-влак, йӱылдалза,
Тендан лӱмеш ты кочкыш шындалтын.

495. Мландыже кувекке тайыл гынат,
Йӱмӧ вӱдна тувекке йогалеш.
Ош юмына кузела пуйырен гынат,
Ӱмырнаже тугела эрталеш.

МФП-1994 тетрадь №35. Записи студентки историко-филологического факультета Марийского государственного университета Конакбаевой Светланы Идылбаевны от Аликаевой Надежды Шамыкаевны, 1937 г.р., в д. Маняк Краснокамского р-на Республики Башкортостан, июль 1994.

Уна сийлыме муро

496. Вуешет пидме кӱрен ялукет,
Мыят шонем кӱренеш тӱрлыкташ.
Шочшо-влак, те кузе шонеда дыр,
Мый шоналаш ӱмереш пырля илаш.

497. Ӱстел гына тиде-лай, ӱстел тиде,
Ӱстел гына ӱмбалне сий тиде.
Йӱылдалза, унам-влак, кочкылдалза,
Тендан лӱмеш кӱйшӧ-лай, сий тиде.

498. Олыкышто мӱржӧ-лай огеш лий гын,
Молан сола колхозник куанен?
Унашт-влак муралтен огыт шинче гын,
Молан сийла суртанна куанен?

499. Ӱстел гына ӱмбалне ший самовар,
Чыжлен, шолын шинча гын вел ямле.
Ӱжылденат кондымо унам-влак,
Рызген, мурен шинчат гын, ямыле.

500. Пӱртӱнчыл-лай ончылнет – ший лӱнгалтыш,
Шинчылдалын лӱнгалте, шӱжарем.
Лӱнгалтыме лугычет тӱрштен волен,
«Акаем толеш», – манын, налаш лек.

501. Вуешетат пидме-лай ош ялукет,
Шонжыланат ушем гын, шон лиеш.
Ты гына-лай шогышо шке шӱжарем (акайем)
Чонемланат ушем гын, чон лиеш.

502. Калмиянат вӱдшӧ-лай мӱгырен йога,
Сер сӱмырла манылден, луй лӱдеш.
Теат ода тол, меат она мие,
Йотеш кодына манылден, чон лӱдеш.

503. Имнеэмже мотор, терем айвӱт —
Шинчылдемат, волаем огеш шу.
Элдаже-лай ямле, калыкда весела,
Толылдемат, кайыем огеш шу.

504. Пазарышке мияльым, калошым нальым,
Кәлөш көргеш толылден ош ялук.
Кәлөшетым чиялын, ялукетым пидын,
Мемнан дене уна лий, үдырем.

505. Вуешет-лай пидме ош ялукет,
Саскаже-лай сайын снеге.
Ай, акаем, мемнан дек уна лийза,
Снеге-лай олмешат ужна.

506. Ончыланет үшталме ончылакет,
Нөлтышыжө сайынат сар шүшпык.
Ойлалалме лугычет воштылалат,
Ала уло көргыштет сар шүшпык?

507. Пөртөнчыл-лай ончылнет – тыгыде кайык,
Ит лүдыктал, аваем, ойганет.
Моштыдымо сомылем лийылда гын,
Ит вурсалал, аваем, туныктал.

508. Пөртөнчыл-лай тошкалтыш – тыгыде тошкалтыш,
Чотлыдегыч күзена, ме йөнсыс.
Бндыже-лай йўна, ынде кочна,
Тау ыштыде шинчена, ме йөнсыс.

509. Мемнан урем – кумда урем,
Покшелныже мый шогем.
Ончен шогем, вучен шогем,
«Толын шуда дыр», – шонем.

МФП-1994 тетрадь №20. Записи студентки историко-филологического факультета Марийского государственного университета Семёнгиной Марии Александровны от Калитовой Матрёны, 1924 г.р., в д. Маняк Краснокамского р-на Республики Башкортостан, июль 1994 .

Мүндыр ең муро

510. Муралтенат, муралтен пикшым шуым,
йүксө кайык толде-лай ом лүял.
Ойласаш мутем шукат иле,
Шке шочшием толде-лаё ом ойлал.

511. Йыр пөртылден шудыжым солаш
Танып воктен олыклан мо шужо?
Муралтенат йўаш кочаш
Шкенаанат шочшылан мо шужо?

512. Күкшө гына курык вуйыштыжо
Магырен шога шем пәрән.
Алә пәрән, ала янәм —
Ўмырна эртә так әрәм.

513. Зәр мардежан, мардеж толкына
Кузе лектам Ош Вичым?
Ом муро гын, ом шүшкал гын,
Кузе эртарем (ўмырем) пагытем?

514. Тылзат икте, кечат икте —
Молан шүдыр икте огыл?
Тиньат икте, миньат икте —
Молан ик рыскалан она ул?

515. Күшнө шүдыр пешак шуко —
Шөргаш лийын вочшо иле.
Йод элыште шочшем уло —
Шүшпык лийын толжо иле.
Мутер: Янәм – ала-мо, Зәр – чот

МФП-1994 тетрадь №20. Записи студентки историко-филологического факультета Марийского государственного университета Семёнгиной Марии Александровны от Байрашевой Алины, 1973 г.р., в д. Маняк Краснокамского р-на Республики Башкортостан, июль 1994 .

516. Ынде йўна-ла ынде,
Ынде кочна-ла ынде
Йөрена, йөрена шкенан шочшылан,
Огына йөрө ылышыште йотлан.

517. Куэрлашке пуреда гын,
Иснегым поген лекса.
Мемнан ялыш толыда гын,
Унала пурен лекса.
Чр-чр вүдшө огеш лий гын,
Чайым йүктен колтена.

Записи Абукаевой Л.А. г. Йошкар-Оле, 26.04.2019.

Яникеева Валентина Минеевна, 1951 г.р., д. Тюм-Тюм Уржумского района Кировской области.

Уна-влак пурат, үстембал йыр шындат калыкшым, уналакым и бара озья кува вара мурен-мурен йүкта.

518 Айда йўза, родолакем,

Айда коться, родолакем,
Озан калачым кондалын омыл,
Мўян пыряньукем укалеш.

519. Йўмынаят шерге огыл,
Кочмынаят шерге огыл.
Ой, пеш шерге мыланаже
Ваш ужылден кутураш.

Трофимова Лидия Анатольевна, 1961 г., д. Мамашево, родилась в д. Акмазик
Уржумского района Кировской области.

9 кугарнялан унам ўжыт, Кугече деч вара 9-ше кугарня. Пеш кугу пайрем.

520. Кужу мурым муру, кўчык мурым муру,
Ойган мурым ит муру, йолташем.
Ышкеемым ончал колто, яжар еным ит ончал —
Чон ўкынаш тўналеш, йолташем.

521. Канде кава йималне ужар мланде ўмбалне
Илен колтем тўра семян ышкетын.
Уке мыйым чаманише ачам дене аваем,
Пидал налше йолташем.

522. Ош солыкым пидада, лавыртеда да
Шем солыкым пидыда да кушкедеда.
Ой, ўдырлак, ватылак пешак оян улыда:
Йолташан улыда да кугешнедай.

523. Кугу курык ваштареш йўр йўрын да тазылген,
Имныжын таганже уке — кўзен ок керт.
Ой, йолташем, пелашем, пеледиш кай пелашем,
Йўратен кученам да монден ом керт.

524. Кожла воктен тольом, кож воктен тольом,
Санадал чулий пеледешем поген тольым
Санадал чулий пеледеш гай чевер-мотор мари калыкым
Лўмынак ужаш мые тольом.

525. Петро пайремым иктаж кок кече пайремленна. Гармонь дене коштыт ыле.
Каже пўртышкў пурат ыле. До 4 утра плясали.
Зимний Николылан толыт ыле имне дене. Силеш пурымо годым толыт иле.
Тиде рождество.
Ушкал презан лиеш, шўрым лўштет, тувыртышым пукшет пошкудолаклан —
кў полшен.

526. Тиште лиеш муралташ,

Тиште лиеш кушталташ,
Тиште уке мемнан йолташ
Нигӧлечын вожылаш.

527. Тиде кушто, кушто
Изи чонетым лушто.
Изи чонетым лушташ
Кӱлеш куго ош мотор.

528. Ломбо кичкым кочмет шуштет,
Ломбо вуйыш кӱзен шич.
Йолташетым ужмет шуштет,
Таныбай клубыш миен шич.

529. Ала тувырем кӱчык,
Ала шовырем кӱчык.
Эре мурем, эре шӱшкем —
Ала ӱмырем кӱчык.

530. Кок окнатым комдык пойчын,
Кӧлан письмам войзышыч?
Изи энгер лайга пашмаш
Кӧлан шортын шогышыч?

531. Шокто, шокто гармонетым,
Шоктометым йӧратем.
Шоктометым веле огыл,
Ышкендымат йӧратем.

532. Ой, Илья, Илья, Илья,
Илья ватыжым кира.
Ала кира, ала уке.
Караулым кичкира.

533. Сита инде мурьшна,
Сита инде шӱшкышна.
Мыланна каяш кӱлеш,
Петровнам мемнам кичалеш.

534. Тау лийже кукулан
Садыш толын мурмыжлан.
Тау лийже Любалан
Мемнам войзен налмыжлан.

535. Ой, чеверын, чеверын,

Эше ик гана чеверын.

Теже мемнам, меже тендам

Мондаш огыл нигунам.

МФП-2004. Записи студентки историко-филологического факультета Марийского государственного университета Васильевой Надежды Альбертовны от Васильевой Федосьи Васильевны, 1937 г.р., в д. М. Мушерань Моркинского р-на Республики Марий Эл, июль-август 2004.

Пайрем муро-влак

Действия участников праздника инициируют песни праздника «Ўдырсий».

536. Ой, ит сыре, кугыза,

Суртлан улат тый оза.

Ўдыр-шамыч, пурыза,

Пурам тичак темыза.

537. Разрешитле муралташ,

Разрешитле кушталташ,

Разрешитле, кувай-кугызай,

Тендан дек модаш пураш.

538. Куэ лўнга, куэ лўнга,

Куэ лўнга гын, ямле.

Шочшем-влак, мемнан дене

Теат лийыда гын ямле.

539. Солькем рўзем – чеверын,

Кидем рўзем – чеверын.

Ой, йоратыме родо-шамыч,

Вес гана ужмеш чеверын.

МФП-2004. Записи студентки историко-филологического факультета Марийского государственного университета Васильевой Надежды Альбертовны от Марковой Елены Степановны, 1933 г.р., в с. Ронга Советского р-на Республики Марий Эл, июль-август 2004.

540. Эныжвондет дене пўртым ыштальым,

Лышташ дене леведальым.

Йўктымашем, пукшымашем плока гынат,

Лывырге йылмем дене леведальым.

541. Ончалза вуйышкем, ончалза вуйышкем,

Пеледышан шовычым пидынам.

Ончалза ўстелтўрыш, ончалза ўстелтўрыш,

Пеледыш гай родем-шамыч толденыт.

542. Тидат окна радемже –

Изи пўнчын рўдыжө.
Тидат родем-шамычше –
Сар шўшпыкын игыже.

543. Куку мурымо вер лийже,
Шўшпык шўшкымө вер лийже.
Эх, родем-шамыч, эх, родем-шамыч,
Эре толмо вер лийже.

545. Тошто тувырым она кудалте,
Тумыштен, уэмден чиена.
Тошто родым она кудалте,
Миен-толын каена.

МФП-2004. Записи студентки историко-филологического факультета Марийского государственного университета Гараевой Инны Алексеевны от Умурбаевой Антонида Тимофеевны, 1932 г.р., в д. Марино Илишевского р-на Республики Башкортостан, июль-август 2004.

Тау ыштыме муро

546. Йылдырет-лай, йылдыр вўдшө йога,
Сер сўмырла манылден, луй лўдеш.
Минь декамат шочшо-влак огыда тол гын,
Кудалтенда манылден, шўм лўдеш.

547. Кыдаланет ўшталме ончылаксышет
Индеш түрлө тасма ден ургалтын.
Ты гына-ла шинчалме шкемын шочшемже
Индеш түрлө ешемывн саскаже.

548. Конгашет-лай олтет гын, эсәплен олто,
Йўлен волыжо шагат-ла шот дене.
Кунам гына миеда, каласен колтыза,
Вучен гына шогем шагат-ла шот дене.

МФП-2004. Записи студентки историко-филологического факультета Марийского государственного университета Гараевой Инны Алексеевны от Байбатыровой Асылбики, 1934 г.р., в д. Октябрь Илишевского р-на Республики Башкортостан, июль-август 2004.

Пайрем муро

549. Ужар уржан полтыж дене
Тыгыде шонан шўрым шолтена.
Поро-ла суртын сийже дене
Айста гына муралтен шинчына.

550. Күкшө гына курыкын вуйыштыжо
Орлай дене орлай дене мөр күэш.
Айдыза-лай погынен пырля илена
Курыкышто күйшө мөр гане.

551. Айдыза-ла погынен ме каена,
Ош Вичыжым кыдал гыч пөлена.
Ош Вичыжым кыдалгыч пөлаш ок лий,
Ты ўмыржым пырля ме илена.

552. Аркаже-ла кужу, шўльö күжгö,
Пўгырненат тўредаш шылыжемлан вий .
Корно кужу, кокла тора,
Сагыненат илаш шўмлан вий.

553. Мыйынат тулаче рывыж гае
Рывыж гае огыл, йос гае.
Рывыж гаят огыл, йос гаят огыл
Кўсен көргысö чон гае.

554. Ош Виче воктенат ямле,
Танып воктенат ямле.
Айдыза погынен чайым йўына,
Шекәр деч поснаат тамле.

555. Ош Виче воктене вынерым шарышым,
Корно манын тошкен ида кай.
Урем дене эрталын коштымда годым
Йот ең манын пурыде ида кай.

556. Күкшө курыкыш, ай, лум ок шич,
Курык кыдалеш вўд ок шич.
Мўндыр манылден толде илет,
Мўндыр верыш шукталеш поро имне.

557. Пөртончыл мучаштем олмапуэм
Сар шўшпүкшө сайрашен ок кае.
Эр кынелам гынат, кас возам гынат,
Игем-влак уш гычем огыт кае.

558. Кенеж гына кече, шокшо кече
Ўлкö-кўшкö модылда лепене.
Кенеж гына кече гай шокшо шўметшым
Ит пездаре, шочшем, мый дечем.

559. Арамаште кок куку тан муралеш,
Иктыже-лай муралеш пеш эркын.
Иктына ден весынам пагалена гын,
Мемнан ўмыр эрталеш пеш эркын.

МФП-2004. Записи студентки историко-филологического факультета
Марийского государственного университета Каменщиковой Ольги
Валерьевны от Исаковой Зои Владимировны, 1935 г.р., в д. Чашкаял
Куженерского р-на Республики Марий Эл, июль-август 2004.

Унала мийыме муро-влак

560. Чодыра покшел мокыжым
Чиялташ ок кўл – ужарге.
Мемнан гае унажым
Ўжаш мимат ок кўл – толынна.

561. Ош мамыкан комбым кондынем ыле,
Кугу вўдыш каен да кучен шым керт.
Ший пыстылан агытаным конденам.
Йўратенак кочса, родем-шамыч.

562. Ужар олыкна уло,
Кумда пасуна уло,
Куэран, ломберан ялна уло.
Шкеже сае огынал гын,
Уло сае родына.
Шотлен кычал толын улына.

563. Тичмаш тылзе гай шольына уло.
Чеве́р кече гай шешкына уло.
Олмапусо пар олма гай
Тулар ден тулачына уло.

564. Олыкышко воленам,
Пеледышым погенам.
Пеледышын пеледмыжым вучен иленам.
Эре тендам шоненам,
Омешемат ужынам.
Лўмынак унала толынам.

565. Тендан кўварда чиялтыме улмаш.
Катам чиен толшаш улмаш.
Тендан кумылда пешак сай улмаш.
Кум ий ончычак толшаш улмаш.

566. Ой, могай сай кенеж кечын

Чодыра воктен куралаш.
Ой, могай сай йӱаш-кочкаш
Ямде ыштыме чес ден.

567. Тыгыде куэрын, тыгыде ломберын
Тыгыде лышташыже ме улына.
Тулар дене тулачын кинде дене
Толмо унаже ме улына.

568. Мотор деч мотор тангым кучаш
Порсын деч ныжыл йылме күлеш.
Сай деч сае унам ончаш
Порсын деч ныжыл кумыл күлеш.

569. Ме йыдалым она чий,
Ме чиена туфылтым,
Ме тошто родым кычал толын онал,
Угыч родым ышташ толын улына.

570. Яндар йӱкан шӱшпыкшым
Эре колыштмо веле шуэш.
Йӱашат ямде, кочкашат ямде,
Муралтен колтымем веле шуэш.

МФП-2004. Записи студентки историко-филологического факультета
Марийского государственного университета Каменщиковой Ольги
Валерьевны от Каменщиковой Юлии Егоровны, 1940 г.р., в д. Чашкаял
Куженерского р-на Республики Марий Эл, июль-август 2004.

571. Комбым кучынем ыле –
Кайыш чонештен.
Лудым кучынем ыле –
Вӱдыш кайыш.
Шымлу шым йыжыган
Агытаным конден улына.
Йыжынже еда лончылен кочса.

572. Олык воктеч толын улына да
Вӱд воктеч толын улына.
Чевер-мотор пеледышым
Поген толын улына.
Чевер-мотор пеледыш гай
Чевер-мотор чурийдам
Лӱмынак ужаш толын улына.

МФП-2004. Записи студентки историко-филологического факультета
Марийского государственного университета Конаковой Снежаны
Вячеславовны от Якимовой Таисии Ивановны, 1929 г.р., в д. Тулбень
Сернурского р-на Республики Марий Эл, июль-август 2004.

Унам ончымо муро

573. Ончалза вуйышкем,
Ончалза вуйышкем,
Пеледышан шовычым пидынам.
Ончалза үстел төрыш,
Ончалза үстел төрыш,
Эн пагалыме родем толын улыт.

574. Марий Комун газетдажым,
Мый лудынат ом мошто.
Тыгай чапле унадажым,
Мый онченат ом мошто.

575. Эре тиде тувырым чия ман, ида ман,
Йöратыме тувыремжак тидак веле.
Эре тиде унажым күшта ман, ида ман,
Йöратыме унамжак тидак веле.

576. Миялза мемнан дек,
Миялза мемнан дек.
Любой пакчаш пуралза,
Любой олмам пурылза.

577. Родем, муралтен колто да
Родем, чүчкалтен колто.
Родем, родетлан шотлен гын,
Ик саканым йўын колто.

578. Тау лийже сар кукулан,
Садыш толын мурмыжлан.
Тау лийже акайлан да
Мемнан йўктен, пукшымылан.

579. Пурам йўктем, йўалза,
Пўрым йўктем, подылза.
Таум ыштыме олмешыже,
Ваштарешем шогалын тавалтыза.

МФП-2004. Записи студентки историко-филологического факультета
Марийского государственного университета Корниловой Надежды

Алексеевны от Чиковой Зои, 1924 г.р., в д. Петъялы Волжского р-на Республики Марий Эл, июль-август 2004.

Пайрем муро-влак

580. Кияр шындаш, ковышта шындаш

Самой сай пакча тыште улмаш.

Мияш-толаш, кочкаш-йӱаш

Самой сай родем тыште улмаш.

581. Корно кужу, кошташ тора,

Эре ужаш огеш лий.

Ме колдена нӱшмӱ тушым,

Те колтеда пӱкш тушым.

582. Олыкешет шинчын,

Шерым керна.

Йыранешет шинчын,

Тӱрым тӱрлена.

Тӱрӱшда шинчын,

Кочна-йӱна.

Тӱр ваштареш шогалын,

Тауштен мурена.

583. Лудо дене толна шонышна да

Лудыжо купышко чонештыш.

Комбо дене толна шонышна да

Комбыжо ерышке чонештыш.

Нелеш ида нал, родем-шамыч,

ын пуымо кинде-шинчал дене вел толна.

584. Куку мурен чеверын,

Шӱшпык шӱшкен чеверын.

Ой, родыжат-шамычшат,

Кидым кучен чеверын.

МФП-2004. Записи студентки историко-филологического факультета Марийского государственного университета Кушаковой Светланы Юрьевны от Ивановой Зинаиды Петровны, 1937 г.р., в деревне Шургесола Моркинского р-на Республики Марий Эл, июль-август 2004.

Уна вашлийме да уналкеш коштмо муро

585. Вӱд деке кайыме корнешнаже

Вӱдшудыжо шочале.

Модаш кайыме корнешнаже

Модо шудыжо шочале.

Ладыра куэ шочале

Ладыра куэ йымаланже
Шере памаш вўд лекме уло.
Шере памашын шере вўдшым
Эреак йўмына веле шуэш.
Тыгай сай родо-шамыч деке
Кажне пайремлан толмо веле шуэш.
Пайремым эртарыме веле шуэш.

586. Лакын-лакын кайымашешыже
Завод шындаш келшалеш.
Кукшын-кукшын кайымашешыже
Кў полат шындаш келшалеш.
Тыгай сай родо-шамыч деке
Эреак толмо веле шуэш.

587. Пушентгыже те лийза
Лышташыже ме лийына.
Пукшышыжо-йўктышыжө те лийза
Мурен-тавен шогышыжо ие лийына.

589. Мемнан толмыланна ида сыре
Каймына шентгечат ида вурсо.
Меже кузе толын улына
Тежат тугак миялза.

590. Кияр шындаш, ковышта шындаш
Самый сай пакчам улмаш.
Толын кошташ, уна лияш
Самый сай родем тыште улмаш.

591. Шем шоптырем кўалеш,
Погаш миймем вучалын.
Мыйын мотор тулачемже
Мемнан толмым вучалын.

592. Элнет чодырат, кугу чодырат,
Кукужо муралеш гын, келшалеш.
Элнет олыкет, кугу олыкет,
Шўшпыкшө шўшкалта гын, келшалеш.
Элнет вўдет, йогын вўдет,
Колжо модалеш гын, келшалеш.
Элнет пасуэт, кумда пасуэт,
Пулдырчыжо муралеш гын, келшалеш.
Меже унала толын улына гын,
Муралтен колтена гын, келшалеш.

593. Чоман имньым ыжна кычке:

Капка гыч лекташ мешая.
Чак родым ыжна кучо,
Йӱаш-кочкаш огеш лий да.

594. Кушто мемнан туларна,
Пӱрт омсам почын лукмо.
Кушто мемнан тулачына,
Пӱртӱнчыл почын лукмо.
Кушто мемнан тулаче-шамычна,
Тыге сайын ончен кондымо.

595. Каен колдена, кышана кодеш —
Кышана почеш миялза.
Муралтен колтена, мурына кодеш —
Мурынам шарналтен илалза.

596. Ала мурен йӱрышаш,
Ала шӱшкен йӱрышаш.
Тыгай сай родем дек толмек,
Ала кузе койын йӱрышаш.

597. Сайын илыза, сайын кодса,
Йӱд омыдам сай малза.
Мемнан каен колтымекына
Поро мут ден шарналза.

598. Куку мурымо вер лийже,
Шӱшпык шӱшкыо вер лийже.
Эх, туларжат-тулачыжат
Эре толмо вер лийже.

599. Вӱдшат йога йӱд-кече,
Шагатшат коштеш йӱд-кече.
Эх, туларжат-тулачыжат,
Тендам вучышна йӱд-кече.

600. Мӱндыр корныш толын улына
Чевер чома пеледышым поген улына.
Чевер чома пеледыш гай тулаче дек
Лӱмынак ужаш толын улына.

601. Роза, пелед, роза, пелед,
Пеледышетым йӱратем.

Эх, туларжат-тулачыжат,
Тендан миймым вучена.

602. Мыйын олмапу сад-пакчаштем
Түрлө-түрлө пеледыш пеледалтеш.
Мые йоратыме йоташем дек
Йоратыме пошкудем конденам.

603. Ош шовырым чиймыда шуэш гын,
Ломбо пакчаш мийыза.
Ош тувырым чиймыда шуэш гын,
Олмпу пакчаш мийыза.
Мемнам ужмыда шуэш гын,
Мемнан декат мийыза.

604. Йошкар эныжым кочмына шуэш да,
Нуж уло гынат погена.
Кузе илмыдам палымына шуэш да
Таче тышке толын улына.

605. Күшнө курык вуйыштыжо
Шулыдымо ий уло.
Тыште калык коклаштыже
Ужаш шонымо родем уло.

606. Окнам почын шындышда да
Леве мардеж пуымым вучышда мо?
Кинде-шинчалым поген шынден,
Мемнан толмынам вучышда мо?

МФП-2004. Записи студентки историко-филологического факультета
Марийского государственного университета Семёновой Татьяны Алексеевны
от Державиной Зои Фёдоровны, 1927 г.р., в д. Кожлаер Моркинского р-на
Республики Марий Эл, июль-август 2004.

Уна муро

607. Вүд дек кайыме корнешнаже
Вүд шудыжо шочалале.
Модаш кайыме корнешнаже
Модо шудыжо шочалале.
Идымыш кайыме корнешнаже
Ладыра куэ шочалале.
Ладыра куэн йымалныже
Шере памаш лекме вүд уло.
Шере памаш шере вүдшым

Эреак йўмына веле шуэш.
Тыгае сае родо-шамычше деке
Эреак толмына веле шуэш.

608. Изи омса гычет ончална да,
Кудывечын кудывечыш кояле.
Кудывече гочет ончална да,
Пасун пасуш кояле.
Пасуэт гочет ончална да,
Шолерын-пистерын кояле.
Шолыжын лышташыже пешак шуэ,
Пистыжын лышташыже пеш чўчкыдо.
Эрлан толмашнаже пешак чўчкыдо,
Пистыжын нымыштыже пешак шуэ.
Ой, туларжат, тулаче-шамычшат,
Меже кузе толын улына, тежат тугак мийыза!

МФП-2004. Записи студентки историко-филологического факультета
Марийского государственного университета Семёновой Татьяны Алексеевны
от Никитиной Татьяны Павловны, 1933 г.р., в д. Кожлаер Моркинского р-на
Республики Марий Эл, июль-август 2004. 609. Ошемалын олма садше,
Май тылзыште пеледеш.
Чот ужарген пўнчерлаже,
Куку йўк ден шергылтеш.
Куку мура сад коклаште
Мемнан дечын ойгырен,
Меже коштына ломберлаште
Тендан дечын ойгырен.
Сад пеледыш – ош пеледыш
Йыгыр лийын пеледеш.
Тендан денже меже кугун
Шогашнаже вырема уке.
Межат каен колтынена,
Тежат ужатен колтынеда.
Толмыланна ида сыре.
Кайымына почеши ида вурсо.

610. Эныжвондо дене пўртым ыштышна,
Лышташыже ден леведна.
Шоптырвондо дене клатым ыштышна,
Лышташыже ден леведна.
Ачайышт-авайышт родо-шамычше ден
Эреак ваш келшен иленыт.

МФП-2004. Записи студентки историко-филологического факультета Марийского государственного университета Соколовой Светланы Павловны от Волковой Наталии Ивановны, 1927 г.р. и Богдановой Зои Михайловны, 1929 г.р., в д. Большой Ляждур Куженерского р-на Республики Марий Эл, июль-август 2004.

611. Чевер кечын лекмыж годым,
Ой, могай сай сад шындаш!
Саят родын чевер чесше ден
Ой, могай сай муралташ.

612. Кияр шындаш, ковышта шындаш
Тыште сай пакча улмаш.
Мияш-толаш, йӱаш-кочкаш
Тыште сай родо улмаш.

613. Чийыдыме шовырым чиенам да,
Чийыдыме тувырым чиенам.
Мийыдыме ялыш миенам да,
Палыдыме родым ыштенам.

614. Арака темымым йӱрата да,
Стакан йӱмым йӱрата.
Йӱмӱ руштмым йӱрата да,
Руштмо мурымым йӱрата.

615. Арака стаканын чаракше уке,
Пура коркан йыжынже уке.
Олым пырче гае толынам да,
Сорока печке гае каялам.

616. Йӱшашымат йӱылденам да,
Кочшашымат кочкынам.
Ужар лепене гай лывыргенам да,
Лектын кайышашымат монденам.

МФП-2004. Записи студентки историко-филологического факультета Марийского государственного университета Яковлевой Елены Юрьевны от Галкиной Татьяны Никиоровны, 1937 г.р., в д. Малый Корамас Моркинского р-на Республики Марий Эл, июль-август 2004.

Ончылйӱшӱ-влакын мурышт

617. Конюхшо имныжым пукша ыле, йӱкта ыле да,
Кычкен кайметым вучалеш.
Тулар-тулачына пукша ыле, йӱкта ыле да,

Мурен коштмынам вучалеш.

618. Куку муро йӱкым колынат ыжна тол,
Шӱшпык муро йӱкым колынат ыжна тол,
Ӱжын улыда да толын улына,
Налаш лекда да пурышна. И свадебная, и гостевая

619. Тошкальым, тошкальым – лаке лие,
Чумальым, чумальым – чонга лие.
Тиде чонга ӱмбалнет
Шем шыданет ӱдышым.
Иктыже ойла: «Шемшыданет лектын огыл»,
Весыже ойла: «Шемшыданет лектын огыл».
Шке миен ончальым гын,
Лекме огыл, пеледын.
Иктыже ойла: «Туларет сырен»,
Весыже ойла: «Тулачет сырен».
Шке толын ончышна гын,
Сырме огыл, вучен шоген улыда.

620. Кечеш кӱктымӱ эгерчым кондышна,
Пурлын ончыза, тамлен ончыза.
Тылзеш кӱктымӱ туарам кондышна,
Пурлын ончыза, тамлен ончыза.
Шымлу шым пыстылан ош комбым кондышна,
Пурлын ончыза, тамлен ончыза.
Четвырт аракам конден улына,
Йӱын ончыза, тамлен ончыза.

621. Чарла могоырым пыл тольо,
Озан могоырым йӱр тольо,
Тиде изи йӱр дечын олмапу йымакет шогална.
Тиде изи йӱр дечын олмапу йымакет шогална,
Олмаже камвозо ончыкына,
Шукшыжо камвозо воктекна.
Шукшыжым ончен кочмыда ок шу гын,
Олмажым ончен кочса.
Мемнажым ончен йӱмыда ок шу гын,
Чаркажым ончен йӱн колтыза.
Чаркажым ончен йӱмыда ок шу гын,
Кӱргыжым ончен подылза.

622. Ладырым-ладырым олмапужын
Нумал кертдыме олмаже уло.
Ладырым-ладырым пызлыжын

Нумал кертдыме пызлыгичкыже уло.
Ладырым-ладырым пыкшермыжын
Нумал кертдыме пүкшыжө уло.
Ладырым-ладырым үстелтөржын,
Нумал кертдыме чевер чесдаже уло.
Чевер чесдамат кочна,
Кумылдажымат ончална.
Кум кече варащ толмо олмеш
Сай улыт гын, куч кече ончыч толшаш ыле.

623. Ныл угылан вүтада уло,
Вүталан келшыше волькда уло.
Ныл угылан клатда уло,
Клатлан келшыше погыда уло.
Ныл угылан пөртда уло,
Пөртлан келшыше ешда уло.

624. Тошкалын-тошкалын лаке лие,
Чумальым-чумальым чонга лие.
Тиде изи чонгатажым
Кум угылан печет ден печышна.
Ик могырешет кынетым үдышна,
Вес могырешет йытыным үдышна.
Йытынже пеледе шөртнө пеледышым,
Кынеже пеледе ший пеледышым.
Шөртнө пеледыш гай тулар дек толынна,
Ший пеледыш гай тулаче дек толынна.
Ший пеледыш гай, шөртнө пеледыш гай
Тулар-тулаче дек толын улына.

625. Йыранеш шинчын шеретым керна,
Серешет шинчын тұрым тұрлышна.
Төрешда шинчын йўын-кочна,
Төр ваштареш шогалын таум ыштена.
Лум лумеш гынат, чытыза,
Йўр йўреш гынат, чытыза.
Пешак пыштак койына гын,
Каймешкына чытыза.

626. Пич чодыра ден луй кая,
Луй корно ден ме толна,
Мемнан корно ден те мийза.
Эр лупс дене вудлан водем,
Кышана почеш волыза,
Уло мурем муралтен кодем,

Мурем муралтен илыза.

627. Ала муралтен йӧрышаш,
Ала шӱшкалтен колтышаш,
Тыгай пошкудо-шамычемжым
Ала-кузе ончен моштышаш.

628. Окна сакыме занавесше
Эр кече лекмым вел вучалеш.
Ой, тулар ден тулачем,
Тендан толмыдам вел вучышна.

629. Пич чодра ден каем ыле,
Корным йомдарем ман шонем.
Ик чаркажым йӱам ыле,
Ушем йомдарем ман шонем.

МФП-2004. Записи студентки историко-филологического факультета Марийского государственного университета Ямбаршевой Наталии Витальевны от Гориновой Лидии Васильевны, 1938 г.р., в д. Поташково Сернурского р-на Республики Марий Эл, июль-август 2004.

630. Ковышта шындаш, помидор шындаш
Самый сай пакча кӱлеш.
Мияш-толаш, йӱаш-кочкаш
Самый сай родо кӱлеш.

МФП-2004. Записи студентки историко-филологического факультета Марийского государственного университета Ямбаршевой Наталии Витальевны от Березиной Майи Константиновны, в пос. Сернур Сернурского р-на Республики Марий Эл, июль-август 2004.

Уна муро

631. Йӱза, кочса, родем-шамыч,
Эре пайрем огеш (лий) тол.
Ида вожыл, ида аптрane
Эре мый декем огыда тол.

632. Идым шенгелне кугу куэ шога,
Кугу куэ вуйыштет куку мура.
Коеш манын ончалыым да
Толыда манын вученам.

633. Родем, муро, родем, шӱшкӧ,

Родем, тавалтен колто.
Родем, родылан шотлет гын,
Ик чаркажым йўын колто.

634. Кечыжын лекмыжымат кечын ужна да
Кечыжын шичмыжымат кечын ужна.
Тендан гае сай родыжым
Кечын ужаш огеш лий.

635. Шернур пазарыш ом кай ыле гын,
Тынар калыкым ом уж ыле.
Ача деч, ава дечат ом шоч ыле гын,
Тынаре ойгыжымат ом уж ыле.
Родылакем огыт тол ыле гын,
Тынаре куанжым ом уж ыле.

636. Ончалза-ян вуйышкем, ончалза-ян ўмбакем
Пеледышан шовычемат пидылдалынам.
Ончалза ўстел покшекем, ончалза ўстел йырем
Пеледыш гай уналыкем толын улыт.

637. Вўтельым колтенам вўдлан да,
Пулдырчым колтенам пудыргылан.
Шўрашемат томам, шўнчалжат томам,
Йўратенак кочса-йўза, сай уналыкем.

638. Волгыдыжым пуртышо тўрза рамам
Сорта гае ужал пўнчын рўдыжў.
Эр кече ден толшо мыйын сай родылакемже
Пар шўшпыкын игышт гае мотор улыт.

МФП-2004. Записи студентки историко-филологического факультета
Марийского государственного университета Ямбаршевой Наталии
Витальевны от Михайловой Екатерины Егоровны, 1935 г.р., в д. Поташково
Сернурского р-на Республики Марий Эл, июль-август 2004.

639. Ковышта шындаш тўналына гын,
Уке мо мемнан сай рокшо?
Миял-толаш тўналына гын,
Уке мо мемнан сай родо?

640. Эре тувырым чия манын ида ман,
Йўратыме тувыремжат тидак веле.
Эре тиде ялыш толеш ида ман,
Йўратыме родемжат тыштак веле.

МФП-1997. Тетрадь №39. Записи студентки историко-филологического факультета Марийского государственного университета Волковой Элины Витальевны от Пичушкиной Натальи Васильевны, 1924 г.р., в д. Эгервал Сернурского р-на Республики Марий Эл, июль-август 1997.

641. Кугу вўд воктен, Нольо вўд воктен,
Чинче вуян шудылан куку мура.
Мурынам колыштса, койышнам ончыза
Ушлан пурмо годым каласалза.

642. Тидат төрза раемже,
Ужар пўнчын рўдыжө.
Тидат родо-шамычемже,
Пар шўшпыкын игыже.

МФП-1997. Тетрадь №11. Записи студентки историко-филологического факультета Марийского государственного университета Горевой Эльвиры Вионовны от Маковой Софьи Ивановны, 1925 г.р., в д. Шемер-Мучаш Новоторъяльского р-на Республики Марий Эл, июль-август 1997.

Пайрем такмак-влак

643. Пөрткайыкше, капкам поч,
Көгөрченже, налаш лек.
Кўштен колтен улыда – толынна,
Налаш лектын улыда – пурена.

644. Куэрышкет лекна – куку йўкым колна,
Ломберышкет лекна – шўшпык йўкым колна.
Кўштен огыдал гынат, вучен огыдал гынат,
Куку-шўшпык йўкым колын толын улына.

645. Пасу шенгел такырет –
Чома вўльын такырже.
Пасу покшел такырет –
Презан ушкалын такырже.
Идым шенгел такырет –
Пачан шорыкын такырже.
Тошкалтыш мучаш такырет –
Мемнан пурен-лекме такырже.

646. Чодыраште изи уржо
Укш гыч укшыш төршталеш.
Изи ур гай изи чонем
Эре тендам кычалеш.

647. Кожлам кум йыр савырнышым,
Вияш воштыржым шымак му.
Ялдам кум йыр савырнышым,
Тендан деч сайжым шымак му.

648. Музи-музи музикна уло,
Латшым уреман Торъялна уло.
Латшым уреман Торъялна уло да,
Уремже еда родына уло.

649. Ужар олыкна уло, кумда пасуна уло,
Куэран-ломберан ялна уло.
Шке сай огынал гын, сай родына уло,
Шотлен, кычалын толын улына.

650. Олыкышко воленам – пеледышым погенам,
Пеледышын пеледмыжым вучен иленам.
Эре тыйым шоненам, омешемат ужынам,
Лүмынак ынде унала толынам.

651. Ой, могай сай кенеж кечын
Чодыра воктен куралаш.
Ой, могай сай йүаш-кочкаш
Родем-шочшем-влак ден.

652. Ваштарла шүдырет, күляшла күнчылат,
Шүдырен шинчымет веле шуэш.
Йүашат ямде, кочкашат ямде,
Муралтен колтымем веле шуэш.

653. Сукна мыжеремын күчыкшым
Таче мартенат пален омыл.
Родем-шамычын сай улмыштым
Таче мартенат пален омыл.

654. Тендан күвардат чиялтыме улмаш,
Катам чиен толшаш улмаш.
Тендан кумылдат пешак сай улмаш,
Кум ий ончычак толшаш улмаш.

655. Чевер кечыжат мемнам ырыкта,
Тичмаш тылзыжат мемнам онча.
Чевер кече гай, тичмаш тылзе гай кокамже,
Тичмаш чесыж дене мыйым сийла.

656. Олма садыш ида пуро:
Йошкар онан кайыкым лүдыктеда.
Мыйын шинчашке ида ончо:
Йöратыме ешем сыратеда.

657. Йошкар эныжым кочнеда гын,
Нуж уло гынат, пурыза.
Мемнан койышнам палынеда гын,
Мүндыр гынат, мийыза.

658. Чодыра покшеч кайыме годым
Йомын коштмаш ынже лий.
Ик стакан пурам йўын,
Йöралт кодшаш ынже лий.

659. Ме йыдалым огына пид,
Ме чиена калошым.
Ме тошто родым кычал толын огынал,
Угыч родым ышташ толын улына.

670. Эр тылзе дене вўдлан водем,
Кышам почеш волалза.
Чыла мурем мурен кодем,
Каен колтем гын, муралталза.

МФП-1997. Тетрадь № 9. Записи студентки историко-филологического факультета Марийского государственного университета Григорьевой Алины Борисовны от Глушковой Зои Григорьевны, 1928 г.р., в д. Ивансола Куженерского р-на Республики Марий Эл, июль-август 1997.

Уна муро-влак

671. Кияр шындаш, ковышта шындаш
Эн сай пакча тыште улмаш.
Йўаш, кочкаш, уна лияш
Эн сай родо тыште улмаш.

672. Кожлам кум йыр савырнышым
Вияш ваштарым шымак му.
Ялдам кум йыр савырнышым
Тендан деч сайым шымак му.

673. Олыкышко воленам, пеледышым погенам
Пеледышын пеледмыжым вучен иленам.
Эре тендам шоненам, омешемат ужынам
Лўмынак унала толынам.

674. Мемнан чодыра пеш мўндырнө —
Ужар вуйжо вел коеш.
Мемнан олык пеш мўндырнө —
Чевер пеледышыже вел коеш.
Мемнан родо пеш мўндырнө —
Сай саламже вел коеш.
Сай саламжым налынна да
Тендан дек унала толынна.

675. Кушто мыйын кўслем –
Изи годсо родем,
Шокталтен колтымем шуэш.
Шочмо-кушмо суртем,
Тиде шерге пөртем
Шергылт кай, кўсле муро йўкем.

676. Угылан угылан пакчада уло,
Пакчада тичак саскада уло.
Угылан угылан вўтада уло,
Вўтада тичак вольыкда уло.
Угылан угылан пёртда уло,
Пёртда тичак ешда уло.
Угылан угылан ўстембалда уло,
Ўстембалда тичак чесда уло.
Угылан угылан чаркада уло,
Чаркада тичак аракада уло.
Пагаледа гын, шалт йўза,
Ода пагале гын, шалт шындыза.

677. Пеш мўндыр кайыкла
Толынам унала
Куэран ломберан ялышкеш.
Куанен вўр модеш
Мыланем ласка пеш –
Ўстел йыр мыйын чапле ешем.

Кумылда шергакан,
Пўрыда мўй таман.
Ок мондалт тиде час курымеш.
Кумылем тодылтеш,
Шўм-кылем модалеш,
Ойлышаш шомакеш шуко пеш.

МФП-1997. Тетрадь №21 б. Записи студентки историко-филологического факультета Марийского государственного университета Каменщиковой Эльвиры Васильевны от Каменщикова Евгения Анисимовича, 1956 г.р., в д. Ивансола Куженерского р-на Республики Марий Эл, июль-август 1997.

Уна ончымо муро-влак

678. Мый ом мошто муралтен,
Шүшпык семын шүшкалтен.
Мый ом мошто йүктен-пукшен,
Тендан кумылдам савырен.

679. Пөрт кокласе көгөрченлан
Урлыкаш пырчемат ыжал огыл.
Тыгай сае родем-шамычлан
Чырык ден аракамат ыжал огыл.

680. Ош шовычем улдалеш да,
Йолваже гына изирак.
Саят родем толын улыт да,
Чесемже гына изирак.

681. Пурам йүктем – йүлдалза,
Аракам йүктем – йүлдалза,
Мом йүкталам – тудым йүза,
Ваштарешем шогал мурен колтыза.

682. Кучен колто саканем,
Йүылдал колто аракам.
Лулегышкет шыналже,
Кидет-йолет лывыргалже.

683. Ой, пар олма, пар олма,
Кузе шочын моштенат?
Ой, родемжат-шамычшат,
Кузе толын моштен улыда?

684. Ужар шудым солен ул(ы)на,
Кузе поген налынна?
Тиде родо-шамычнажым
Кузе ончен моштенна?

685. Таланке конгат, ош конгат
Шүдө коло кермычан шонедат мо?
Толмашдат уке, пурымашдат уке
Шүдө коло менте шонедат мо?

686. Тыгеат шонен ида илал,
Тугеат шонен ида илал.
Тора ул(ы)на манын, ужаш ок лий манын,
Кудалташ шонен ида илал.

687. Ой, чынжымак, чын улмаш:
Самбардаят ший улмаш.
Ой, чынжымак, чын улмаш:
Родын сайже тыште улмаш.

МФП-1997. Тетрадь №21 б. Записи студентки историко-филологического факультета Марийского государственного университета Каменщиковой Эльвиры Васильевны от Полицарповой Зинаиды Филимоновны, 1938 г.р., в д. Ивансола Куженерского р-на Республики Марий Эл, июль-август 1997.

688. Мемнан толмыланат ида сыре,
Кайымекынат ида вурсо.
Йүктымыдам-пукшымыдам ида каласен колто,
Мийыде-толде ида иле.

МФП-1997. Тетрадь №21 б. Записи студентки историко-филологического факультета Марийского государственного университета Каменщиковой Эльвиры Васильевны от Глушковой Раисии Максимовны, 1946 г.р., в д. Ивансола Куженерского р-на Республики Марий Эл, июль-август 1997.

689. Ӱштевал шовычетат йолван улмаш,
Ӱштел йолдат пӱрдемман улмаш.
Мемнан толын-пурмыланна,
Чапле Chesдат ямде улмаш.

МФП-1997. Тетрадь №21а. Записи студентки историко-филологического факультета Марийского государственного университета Каменщиковой Эльвиры Васильевны от Бирюковой Ирины Пантелеевны, 1937 г.р., в д. Ивансола Куженерского р-на Республики Марий Эл, июль-август 1997.

690. Йүаш-йүаш да рушташ огыл
Руштын йӱралташ огыл.
Руштын йӱралташ огыл да
Родо родым мондаш огыл.

МФП-1997. Тетрадь №24. Записи студентки историко-филологического факультета Марийского государственного университета Кошаевой Ирины Геннадьевны от Васильевой Лидии Ивановны, 1934 г.р., в с. Сотнур Советского р-на Республики Марий Эл, июль-август 1997.

691. Ончалза вуйышкем,
Ончалза вуйышкем:
Пеледышан шовычым пидынам.
Ончалза пӧртышкем,
Ончалза пӧртышкем:
Эн сай родо-шамычем толыныт.

МФП-1997. Тетрадь №26. Записи студентки историко-филологического факультета Марийского государственного университета Малышевой Надежды Васильевны от Ивановой Анны Михайловны, 1921 г.р., в д. Подгорные-Шари Волжского р-на Республики Марий Эл, июль-август 1997.

Уна муро

692. Ушкал мотор, чапле манын,
Энырым чиктен огына керт.
Алаша мотор, чапле манын,
Кудыр кемым чиктен огына керт.
Тулаче мотор, сват чапле манын,
Тышак мален огына керт.
Курык-йымал чапле,
Пукшат-йӱктат манын,
Арня ден шоген огына керт.

693. Шкендан пуымо шудыдажым
Молан ушкалда огеш коч?
Ала шудыжым,
Ала оажым ок йӧрате.
Шкендан пуымо шӱльыдажым
Молан алашада огеш коч?
Ала шӱльыжым,
Ала волжым ок йӧрате.
Шкендан погымо кинде-шинчалдажым
Молан пурлын ода ончо?
Ала кинде-шинчалдам,
Ала үстелдам огыда йӧрате.
Шкендан темен шындыме аракадам
Молан подыл ода ончо?
Ала аракадам,
Ала чаркадам,
Ала мемнан толмылан сырен улыда.

МФП-1997. Тетрадь №28. Записи студентки историко-филологического факультета Марийского государственного университета Никитиной Елены

Георгиевны от Никитиной Розы Савельевны, 1948 г.р., в с. Шоруньжа Моркинского р-на Республики Марий Эл, июль-август 1997.

Унам вашлийме муро

694. Эре шонышым, эре вучышым
Чеве́р розан пеледмыжым.
Эре шонышым, эре вучышым
Тендан унала толмыдам.

695. Ала-кузе муралтен колтыман да,
Ала-кузе шүшкалтен моштыман.
Тиде шерге уна-шамычым
Ала-кузе ончен моштыман.

696. Шора вўдыш мурдам пышталалы́м
Тыглай коллан огыл, ший коллан.
Ўстембала́н кочкишым погалалы́м
Ончен шинчаш огыл, кочкашлан.

МФП-1997. Тетрадь № 28. Записи студентки историко-филологического факультета Марийского государственного университета Никитиной Елены Георгиевны от Максимовой Людмилы Леонидовны, 1967 г.р., в с. Шоруньжа Моркинского р-на Республики Марий Эл, июль-август 1997.

Унам ончымо муро-влак

697. Ой, родем-шамыч, лишкырак толза,
Мыйын мурем колыштса.
Мыйын мурем колыштса,
Мураш мылам полшыза.
Пырля мурым муралалын,
Мурен пурам йўына.

698. Ўстелтўрыш шинчын улыда,
Пура коркам кучен улыда.
Пура коркам кучен улыда,
Ший тенге ден аклыза.
Ший гай волгалт илыза да,
Поян, эсен те лийза.

699. Вўдым возын ида йў:
Палаш ок лий вўд иян койышыжым.
Унала толын улыда, сайын коштса:
Палаш ок лий енын шояк шомакшым.

700. Чодыраш пурет гын, шүшкалталын пу́ро,
Тарваныдыме лышташыже тарваныже.

Унала толын улыда, муралтен колтыза,
Эртен кайыше родыжат пурен лекше.

701. Күшнө лай курыкыш, ай, лум ок шич,
Курык кыдалан вүд ок шич.
Мүндыр-лай манын, толде ида шого,
Мүндыр корныш нангая сай имне.

702. Куку-лай манме мунло кайык,
Куку дечын йонло мо уло?
Родем-лай манме пешак шерге,
Родо деч кадырле кө уло?

703. Йүржө йүреш, лумжо лумеш,
Ире имне кучаш пеш йөсө.
Ире имныжым кучаш йөсө огыл,
Родо дене чеверласаш пеш йөсө.

704. Пасу воктен идым олмышто
Послыдымо каванет лийже ыле.
Родо-влак ден үмыр мучко келшен илаш
Послыдымо рыскалетше лийже ыле.

705. Арамашкет волальым,
Күваретым пышталым,
Тошкалын ыжым шукто, шаланыш.
Родем деке толальым,
Шинчын ужын кутырышым,
Уло көргө ойгем шаланыш.

706. Эрден кынельым, түгө лектым,
Пүрышө да сукчым вашлийым.
Пүрышыжө пүрыш, суксыжо сөрыш,
Родо-влак ден пырля лияш шүдыш.

707. Куку гае курскам толын,
Молан ом муралтыже.
Шүшпык гае акам толын,
Молан ом шүшкалтыже.

708. Мыйже тендам вученам,
Капка дек вашлияш лектынам.
Ўстелтөрыш шынденам да
Изин-кугун веле коям.

709. Ош пөрт ден төрза ончылныжо
Ший йоланат ший шүшпык шинчалта.
Ший йоланат ший шүшпыкет те улыда
Тендан пелен кумыланже ме улына.

710. Олык воктен толынна,
Вүд воктен толынна,
Йошкар чечен пеледышет поген толынна.
Йошкар чечен пеледыш гай чурийдажым
Лүмынак ужаш толынна.

711. Тенданат пасуда аркан пасу,
Куку мурмо верже тыште улмаш.
Ялдат ямле, ендат поро,
Самый йүшаш-кочшаш вер улмаш.

712. Тенданат пурада тамле улмаш,
Каена да шолтена да йўына.
Тенданат калыкда весела улмаш,
Каена да ялыштына каласена.

713. Пасу покшелне кугу тумо шога,
Тумо йымалне ош куэ шога.
Куэжын лышташыже те улыда,
Вара мучаш саскаже ме улына.

714. Тошкальым, лаке лие,
Чумальым, чонга лие.
Лаке ден чонга коклаштыже
Ший пүкенет шинчалта.
Иктыштыже Юмын ўдыр,
Весыштыже пиямбар каче.
Юмын ўдыр гай пиалан лийза,
пиямбар каче гай таза лийза.
Вияш ўпан вич эргым ончыза,
Кудыр ўпан куд ўдырым ончыза.
Латкок тулачан те лийза
Ял калыкым ончышо те лийза.

715. Ўстембалне кийыше олмаштыже
Шукш лектеш гын, налын кудалтыза.
Йўктымына, пукшымына тугайрак гын,
Шкаланна луктын каласыза.

716. Кагаз оксам пыштена гын, кушкедла.

Той оксам пыштена гын, рўданеш.
Лучо пыштена ший оксам,
Ший гай волгалтын илыза.

717. Кечеш киндым күктен улына,
Туаражым тылзеш күктен улына.
Шымле шым пыстылан комбым конден улына,
Йыжынже еда нултыза.

718. Койышна-шоктышна Унчо марий вате гай,
Ыштышна-кучышна тынгык-тонгык.
Тынгык-тонгык кинде-шинчалым конден улына,
Куэ вўд гай аракам конден улына.

719. Йўылдал колтыза, йўылдал колтыза,
Кўргышкыда шыныже ший вўд гай.
Лулегышкыдат вошт шыналже,
Киддамат-йолдамат лывырталже.

720. Ошын-ошын ош пасуна уло,
Тылзе тичмаш ялна уло.
Черке кўргө, сорта рудө —
Тыгае мемнан родо-шамыч улыт.

721. Тошкалтыш мучаш лавырашкыже
Пошмам пыштен лекташат шотна уке.
Йўынат улына, кочкынат улына,
Тауштен лекташат шотна уке.

722. Тошкалтыш мучаш лавырашкыже
Комбо муным мунчен кокытым.
Иктыжым пыштышым кинде перкелан,
Весыжым пыштышым шийвундо перкелан.

723. Куку мурымо вер лийже,
Шўшпык шўшкымө вер лийже.
Ой, туларем, тулачем,
Толын коштмо вер лийже.

724. Кўвардам ўштса, кўвардам ўштса
Чинче падыраш лекмешке.
Ужаталза, ужаталза
Омсам, капкам лекмешке.

735. Эныжвондо дене пўртым ыштышым,

Лышташыж дене леведым.
Йүктымемже, пукшы мемже тыгайрак гын,
Лывырге йылмем дене леведым.

736. Савардажат күкшү улмаш,
Менгыжат кү улмаш.
Мемнан толын пурымашешна
Чевең чешдажат ямде улмаш.

737. Шүдө дене, тўжем дене мўкш иге чонешта,
Шўльө парчаш шинчын каналта.
Шүдө дене сай родына уло,
Ида мондо шарналташ мемнамат.

738. Вўтә шенгел куэрышке
Куку толын муралта
Тупшат ой кой, онжат ок кой,
Муро йўкшө веле шокта.
Пакча шенгел чашкерышке
Шўшпык толын шўшкалта.
Тупшат ой кой, онжат ок кой,
Шўшкымө йўкшө веле солна.
Меже мураш тўнгалына гын,
Муро йўкна веле шокта.
Шкежат улына, родынат улыт,
Кумдыкшо веле ситыже.
Конга воктелсе коранза,
Омса воктелсе чакныза
Уло родо-влак дене
Мурен кушташ тўнална.

МФП-1997. Тетрадь №30. Записи студентки историко-филологического факультета Марийского государственного университета Плотниковой Ларисы Анатольевны от Виногоровой Галины Михайловны, 1937 г.р., в д. Руясола Советского р-на Республики Марий Эл, июль-август 1997.

Уна ончымо муро

739. Йўштө памашын йўштө вўдшым
Эре йўмем веле шуэш.
Ўстел көргө унам толын да
Муралтен колтымем веле шуэш.

740. Тошкем шенгел куэремже,
Кукужо муралта гын веле, келшалеш.
Ўстел көргө чевең чешемже

Унам толеш гын веле, сӧраса.

741. Олык воктен, вӱд воктен
Эн мотор пеледыш пеледалтын.
Пайрем чесым сӧрастараш
Шонен вучымо унам толыныт.

742. Вӱта шенгелне ош ломбем шога.
Огеш кӱл манын, ид ару.
Ала йӱктен моштен омыл,
Ала ончен моштен омыл,
Шенгечын вурсен ида кай.

743. Пурам йӱктем гынат, йӱын колтыза,
Пӱрым йӱктем гынат, йӱын колтыза.
Йӱктен-пукшен моштенам гын,
Ваштарешем шогалын, муралтен колтыза.
Унала мийыме муро

744. Ӱстел йолжат нылыте улмаш,
Ӱстембалшовычдам шарыме улмаш.
Мемнан толын пурымашеш
Ӱстембал чесдат ямде улмаш.

745. Ший самовареш, ший стаканеш
Чайым йӱаш тӱнгалына.
Тендан чесда, мемнан койышна,
Муралталаш тӱнгалына.

746. Окна йымал олмапужын
Пелед шогалмыжым вучеда вет.
Йӱынат темынна, кочкынат темынна
Муралташ тӱнгалмынам вучеда вет.

747. Ӱстембалшовычет, ош шовычет —
Иге комбын мамыкше.
Ӱстембал кӧргӧ чесыже —
Сай родемын кид вийже.

748. Тендан тувырда мо пеш ошо,
Йӱгын вӱдеш мушкында мо?
Тендан койышда мо пеш сае,
Кугече кечын шочында мо?

МФП-2005. Записи студентки историко-филологического факультета
Марийского государственного университета Антроповой Елены Григорьевны

от Антроповой Феодосии Петровны, 1937 г.р., в д. Мари Олма Куженерского р-на Республики Марий Эл, июль-август 2005.

749. Тендан кўвардам лавыртен кодышым,
Эрла погыналтен мушкалза.
Таче мыйже муралтен колтена,
Эрла погыналтен каласыза.

750. Муралташ шоналат гын,
Муро кунам мондалтеш.
Мияш-толаш шоналат гын,
Родо кунам мондалтеш.

МФП-2005. Записи студентки историко-филологического факультета Марийского государственного университета Бушковой Елены Сергеевны от Волковой Анны Васильевны, 1921 г.р., в д. Памъялы Звениговского р-на Республики Марий Эл, июль-август 2005.

Пайрем годым мурымо такмак-влак

751. У пөртемлан ишкым кырышым
Порсын солык сакалаш.
Порсын солыкын тўс кайымеш
Мемнам кудалташ ида шоно.

752. Лывик-ловик ломберет,
Тенийсе ийлан саскаже.
Йўктымыланда, пукшымыланда
Тау чевер чесланда.

753. Чеверын-чеверын малдалам да
Эша иктым каласем:
Тыйжат мемнам, мыйжат тендам
Мондаш огыл нигунам.

754. Мурен колтена, мурына кодеш.
Каен колтена, кышана кодеш.
Кышана почеш поктен мийыза,
Пеленда йолташдам намийыза.

755. Мурен колтена, шўшкен колтена,
Ынде каен колтена.
Мемнан вес гана толмеш
Сайын, тазан илыза.

756. Эр кечыже легылда гын,
Пөртемланат весела.

Вучалме родем толдалеш гын,
Чонемланат весела.

757. Ой, пар олма, пар олма,
Кузе шочын моштенат.
Ой, родыжат-шамычшат,
Кузе толын моштен улыда.

758. Тиде окнан рамыже —
Ужар пүнчын рүдыжө.
Тидат сай родемже —
Пар шүшпыкын игыже.

759. Ой, родем-шамыч, ой, пошкудем-шамыч,
Кычалын пурымемлан ида сырал.
Кычалын пурымемлан ида сырал да
Кайыме почешемат ида вурсал.

760. Айста, родем-влак, олыкышко волена,
Каванже уке гын, шагыже уло.
Айста, родем-влак, мый декем каена,
Аракамже уке гын, пүрем уло.

761. Йошкар онган кайыкшылан
Урлыкеш шыданемат луктын пуэм.
Тыгай сае родемжылан
Ала-могай чесемат луктын шындем.

762. Ёстел коклаш шинчын,
Кочкын-йўын темын улына
Тау ыштен мурашат шотна уке.
Пөрт покшек шогалын,
Муралтен колтена
Тау чевер чесланда.

763. Чевер олык, чеверын,
Ужар олык ужаргын.
Чевер маке пеледыш гай
Родем-шамыч, чеверын.

764. Пеледышан письмам колтенам ыле,
Налында уке родем-шамыч?
Налын огыдал гын, шке толын улына,
Вучен улда уке родем-шамыч?

765. Олык пундаш шаршудем
Имнем йӱратен кочкеш.
Пеледыш гай родем-шамычем
Чонем йӱратен ила.

766. Тендан кӱварда мо пешак чевер,
Кум пачаш чиялтен улыда мо?
Тендан кумылда мо пешак сае,
Кугече кечын шочында мо?

767. Чодыра покшел мокрыжым
Чиялташ ок кӱл — ужарге.
Мемнан гае унажым
Ӱжмат ок кӱл — толын улына.

768. Оралте покшел ший волакеш
Ош кӱгӱрчен йӱштылеш.
Мемнан декат унала миялза,
Ош кӱгӱрчен шӱрым йӱктена.

769. Кожлаш кайымамжат ок шу да
Кожым румемжат ок шу.
Родем-шамыч, сай улыда да,
Коден кайымамжат ок шу.

770. Кечат кӱшнӱ, тылзат кӱшнӱ,
Когарта манын ида шоно.
Теат тора улыда, меат тора улына,
Мондат манын ида шоно.

771. Мый ом мошто муралтен,
Шӱшпык семын шӱшкалтен.
Мый ом мошто йӱктен-пукшен,
Тендан кумылдам савырен.

772. Лӱмын мурашат толын онал,
Лӱмынак шӱшкаш толын онал.
Кӱштымыланда, вучымыланда
Лӱмынак ужаш толын улына.

773. Ой, чынжымак чын улмаш,
Самвардажат ший улмаш.
Ой, чынжымак чын улмаш,
Сай родына тыште улмаш.

774. Чевер кечыжат мемнам ырыкта,
Тичмаш тылзыжат мемнам онча.
Чевер кече гай, тичмаш тылзе гай
Тау чевер чесланда.

775. Ужар шудым солен улына,
Кузе поген налына.
Сай родына толын улыт,
Кузе ончен моштена.

776. Йӱр йӱреш гынат чытыза,
Лум лумеш гынат чытыза.
Меже эре толына да,
Йӱсын чучеш гынат, чытыза.

777. Ме чыланат, ме чыланат
Ик йӱк дене мурена.
Ик йӱк дене, ик ой дене
Ваш келшалын илена.

778. Вӱдшын йогымыжым вучеда мо,
Пеледышын пеледыжым вучеда мо?
Кочкын, йӱын, темын улына,
Муралтен колтымынам вучеда мо?

779. Лыпчык-лапчык лаштыкше,
Ургызыжо кузе толын?
Мурашат йӱратена, кушташат йӱратена,
Пайремже кузе толын?

780. Ну и олма шуко шочын,
Олмапужо лывырген.
Ну и меже лывырген улына
Енгын чевер чесше ден.

МФП-2005. Записи студентки историко-филологического факультета Марийского государственного университета Григорьевой Елены Евгеньевны от Васильевой Натальи Николаевны, 1941 г.р., в д. Памъялы Звениговского р-на Республики Марий Эл, июль-август 2005.

Ой, пайремем, пайремем!

781. Ой, пайремем, пайремем,
Пайремлан келшыше родем толын.
Ой, мом пукшем, мом йӱктем,
Озан гычын кондымо праньыкым уке.

Вўтельым колтышым вўдлан,
Пулдырчым колдышым пудыргылан.
Шўрашыжат томам, шинчалжат томам,
Айдыза, родем-влакем, йўза-кочса.

МФП-2005. Записи студентки историко-филологического факультета Марийского государственного университета Ивановой Марии Николаевны от Виногоровой Л.И., в д. Токтайбеяк Куженерского р-на Республики Марий Эл, июль-август 2005.

Тау ыштен мурымаш

782. Тау йўктымыланда.
Тау пукшымыланда.
Мемнан вес гана толмешкына
Тазан сайын илыза.

783. Йўмө-кочмо киндат перкан лийже,
Возын малме тўшакшат мамык лийже.
Мемнан йўмө-кочмо олмеш
Йөн деч йөн эре лийже.

784. Олыкшо яра кодмо дечын
Каваным каванлен кодена.
Оажым яра кодымо дечын
Мурым мурен кодена.

785. Меже кузе мурена,
Тежат тугак мурыза.
Меже кузе толынна,
Теат тугак миялза.

786. Сайын кодса, сайын илыза,
Йўд омыдам сайын малза.
Йўд омыдам сайын малза да,
Йолташда дене сайын илыза.

787. Тау тамле мелнатлан да
Чужга-чужга койметлан.
Мида, огыда, шке паледа —
Мемнан толмына лийже.

МФП-2005. Записи студентки историко-филологического факультета Марийского государственного университета Калининой Вероники от Розы Николаевны, в д. Памъялы Звениговского р-на Республики Марий Эл, июль-август 2005.

Уна ончымо муро-влак

788. Молан муралтен ом колто,
Молан шўшкалтен ом колто?
Тыге сайын ончымышт ўмбачын
Молан кушталтен ом колто?

789. Мотор деч мотор родым кучаш
Порсын деч пушкыдо йылме кўлеш.
Сай дечат сай родым ончаш
Порсын деч пушкыдо кумыл кўлеш.

790. Вўд воктеке ом воло ыле,
Вўд йогымым йўратем.
Мый тендан дек ом тол ыле,
Поро чондам йўратем.

791. Теат ошым чиеда гын,
Меат ошым чиена.
Те шотлалын миeда гын,
Меат шотлен толына.

МФП-2006. Тетрадь №1. Записи студентки историко-филологического факультета Марийского государственного университета Богдановой Ольги Алексеевны от Макаровой Раисии Хакимовны, 1928 г.р., в д. Памьялы Звениговского р-на Республики Марий Эл, июль-август 2006.

Унала толмо муро

792. Мемнан окна рамкыже —
Ужар пўнчын рўдыжў.
Тиде толшо родем-шамыч —
Сар шўшпыкын игыже.

793. Эр кечыже лекталеш гын,
Пўртемланат весела.
Вучалме родем-влак толыныт да,
Чонемланат весела.

794. Пурам йўктем, пурам йўза.
Аракам йўктем, аракам йўза.
Мом пуалам, тудым йўза.
Ваштарешем шогалын муралтен колтыза.

795. Пўрт воктенем садым шындышым,
Капка ончылнем кушшо манын.

Тошто родо-шамычым ўжынам,
Пырля йўаш-кочкаш манын.

Пайрем муро

796. Олыкышто, пасушто
Пеледыш пеш шуко уло.
Уржа шырканат имыжо уло
Ялыштат, селаштат родо пеш шуко уло.

МФП-2006. Тетрадь №3. Записи студентки историко-филологического факультета Марийского государственного университета Волковой Елены Павловны от Автономовой Ульяны Фёдоровны, 1937 г.р., в д. Русская Ляжмарь Параньгинского р-на Республики Марий Эл, июль-август 2006.

797. Йывыртенам веле, куаненам веле
Пакчаште олмапу пеледмылан.
Йывыртенам веле, куаненам веле
Тыгай родо-влакем толмыштлан.

798. Кукулан мурашыже, шўшпыклан шўшкашыже
Лўмынак садым шынден улына.
Мияш-толаш, йўаш-кочкаш
Лўмынак унам ўжын улына.

799. Таум ыштена ужар олыкклан
Тўрлө-тўрлө пеледыш пеледмылан,
Таум ыштена ме тыланда
Мемнам шотлен толмыланда.

800. Йўза-кочса, родем-шамыч:
Эре пайрем огеш лий.
Эре пайрем огеш лий да,
Эре пырля она лий.

801. Тау лийже сур кукулан,
Садыш толын мурымыжлан.
Тау лийже озаватылан
Мемнам пукшен-йўктымылан.

МФП-2006. Тетрадь №3. Записи студентки историко-филологического факультета Марийского государственного университета Волковой Елены Павловны от Якимовой Марьи Алексеевны, 1928 г.р., в д. Немда-Обалыш Новоторъяльского р-на Республики Марий Эл, июль-август 2006.

802. Муралталаш толынна,

Чўчкалталаш толынна.
Яра жапым ойыренна,
Веселитлаш толынна.

МФП-2006. Тетрадь №3. Записи студентки историко-филологического факультета Марийского государственного университета Волковой Елены Павловны от Автономовой Ульяны Фёдоровны, 1937 г.р., в д. Русская Ляжмарь Параньгинского р-на Республики Марий Эл, июль-август 2006.

803. Вўдшө йога, шонжо кодеш,
Шонжо ден мушкын илена.
Теже каеда, меже кодына,
Темдам шарнен илена.

804. Ош куэлан ош пеледыш
Огеш пелед нигунам.
Меже темдам, теже мемнам
Мондаш огыл нигунам.

МФП-2006. Тетрадь № 4. Записи студентки историко-филологического факультета Марийского государственного университета Гавриловой Елены Александровны от Кузьминой Сасканай, в с. Шиньша Моркинского р-на Республики Марий Эл, июль-август 2006.

Пайрем муро

805. Олыкышто, пасушто
Пеледыш пеш шуко уло,
Уржа шырканат шумьжо уке.
Ялыштат, йотыштат родо пеш шуко уло,
Тендан гай родылан шушо уке.

806. Кечын кўэш ыле гын,
Кечын погена ыле.
Кечынат кўэш, кечынат погена,
Кечын пырля огына лий.

807. Ломбыжо огеш пелед ыле гын,
Кушто ыле пакчадан ямже.
Мыйже муралтен ом колто ыле гын,
Кушто ыле пайремдан ямже.

МФП-2006. Записи студентки историко-филологического факультета Марийского государственного университета Ивановой Снежаны Вячеславовны от Антоновой Валентины Тимофеевны, 1949 г.р., в д. Нижняя Моркинского р-на Республики Марий Эл, июль-август 2006.

808. Шагыжым яраш она кодо,
Каванжым каванлен кодена.
Родыжым яраш огына кодо,
Мурым муралтен кодена.

809. Йошкар эныжым погынеда гын,
Нуж уло гынат, пурыза.
Мемнан койышнам палынеда гын,
Мўндыр гынат мийыза.

810. Идымдам ўштын ямдылыза,
Тарым шараш тўнгалына.
Пура коркадам ямдылыза,
Таум ышташ тўнгалына.

МФП-2006. Тетрадь № 11. Тетрадь №3. Записи студентки историко-филологического факультета Марийского государственного университета Макаровой Альбины Владимировны от Кораблевой Елизаветы Павловны, 1929 г.р., в д. Большой Шокшем Сернурского р-на Республики Марий Эл, июль-август 2006.

Пайрем муро-влак

811. Олмапуэтын пеледмыже
Олма саскатым вучалеш.
Мемнан муро йўкнаже
Тендан пайремдам вучалеш.

812. Олма пакчаш пурем да
Олмажым налын лектам.
Олмам кочде кум ий чытем,
Тендам ужде ом чыте.

813. Шем ломбемын шем кичкыжым
Лўмынак погаш лектынам.
Тендан сай кумылдалан
Лўмынак ужаш толынам.

МФП-2006. Тетрадь № 12. Записи студентки историко-филологического факультета Марийского государственного университета Мамедовой Рады Сардаровны в с. Старый Торъял Новоторъяльского р-на Республики Марий Эл, июль-август 2006.

814. Йольштем ботинкем, ботинкыштем колошем.

Кузе гына тавалтен ом колто.
Ўстел йырем унам, ўстел көргө чесем
Кузе гына ончалын ом колто.

815. Шовычем изи гынат, мотор пеледышан.
Вуйышкем ончалза, родем-шамыч.
Чесем изи гынат, кумылем сае.
Йўза, кочса, муралтыза, родем-шамыч.

816. Тувыр йыремат тасма да
Шовыр йыремат йыр тасма.
Тасмажлан көра чиенам да
Родемым шотлен толынам.

817. Пытыдыме йыдалым чиен онал да,
Мушкылтдымаш йолым пидын онал.
Айста, родем-шамыч, муралтен колтена
Мланде курымлан шочын огыл.

818. Йўынам веле, руштынат омыл,
Эше йўаш веле шонем.
Толынам веле, каенат омыл,
Эше толаш вел шонем.

МФП-2007. Записи студентки историко-филологического факультета Марийского государственного университета Айгузиной Анастасии Артемовны от Камаевой Светланы Дмитриевны, 1949 г.р., в д. Старокульчубаево Мишкинского р-на Республики Башкортостан, июль-август 2007.

819. Рўзалтенат, рўзалтен шудым солаш
Мучывуйжо солалтем, мешая.
Эркын гына муралтен шинчем майым —
Пучымыш-лай кўмыжем мешая.

820. Лый-луй лумжо лумылда гын,
Терлан куштылго лиеш.
Суртан ик коркам йўкта гын,
Мураш куштылго лиеш.

821. Сар имньымат кычкен, сар сап пыштен,
Пазарышке мийышна сатулаш.
Сатунат-лай пытен, таварнат көныш,
Ме каена гын, тыланда ям пыта.

823. Төргым воктен олмапу йырже,
Пөрдын мура сар шүшпык.
Шочшо-влак шаланен пыталыт гын,
Йыр пөрдынат кычалеш изи шум.

824. Төргым воктен ужар шудым
Солен-сумырен ышда керт.
Чарка денат, корка денат йуктышта —
Йол гыч сумырен ышда керт.

825. Ошынат-лай койылден, лум лумеш
Төргым гына аркаште.
Төргым гына аркаште лумде
Шочшем-влак чыланат Төргым аркаште.

826. Шошо шуэш, шырчык толеш,
Шырчыкланат омартам ямдылыза.
Каялашнат пагытна шуын толеш,
Костенеч-лай мешакнам ямдылыза.

827. Рывыжынат игыжым лүялат гын,
Аваже-лай тудымак вучалеш.
Сий-көрматда ден ида юватыл
Суртыштына игына вучалеш.

828. Теже вучеда энгыжын күймыжым,
Ме вучена снегын күймыжым.
Теже гына вучеда үжын мийымым,
Ме вучена сагынен толмыдам.

829. Күкшө гына курыкын вуйыштыжо
Олма пакча көргыштө мөр пакча.
Ты гына-лай шинчыше шочшо-влак —
Олма пакча көргысө мөр саска.

830. Ик солалтен колтем, ай, ош шыдан,
Вес солалтен колтем – шем шыдан.
Ик шоналтен колтем – пошкудо,
Вес шоналтен колтем – тулаче.

831. Пушенгышкат күзена парчаж дене,
Волалынат шогална рүдыж ден.
Ынде гына кочна, ынде йүна
Пөртыл каена суртаным сийже ден.

832. Шолап гыч волалын кўйыш шинчеш
Могай поро кайыкын игыже?
Омсамат пура, кидым пуа
Могай поро ава-ачан игыже?

833. Рўзалтенат-рўзалтен шудым солаш
Тўргым воктен олыклан мо шужо?
Муралтенат-муралтен йўаш-кочкаш
Шкемынат шочшылан мо шужо?

834. Муралтенат-муралтен пикшым шуам,
Йўксө-кайык толдегеч ом лўял.
Ойлалалшаш мутемат пешат шуко,
Шке шочшем толдегеч ом ойлал.

835. Кўшычынат-кўшычын кайык чонешта,
Ломбо укшыш шинчын каналта.
Мемнан декат унала миен шуза,
Мўкшаваже олмешат ужына.

836. Чувар гына кўкўжө огеш лий гын,
Сар шўшпыкклан йылмыже кушто ыле?
Шкенанат шочшына огеш лий гын,
Вуй кадырле лийшашна кушто ыле?

837. Ош йўксыжө пужашыжым кушан опта?
Ош Виче воктен ошке пундышеш.
Ынде гына шочшо-влак кушан вашлийына?
Ош Виче воктен, Пўрө ярмингаш.

838. Йылдыр гына йылдыр вўд йогалеш,
Вўд ўмбачын вўд порсын йогалеш.
Вўд порсын-лай почешат салам колтена,
Толылденат шуыда гын, мо лиеш?

839. Ынде гына, шочшем-влак, мом ыштена?
Чиялалме вургемна таянгеш.
Таянгалше вургемым ошемдаш лиеш,
Ўмырнаже эрта вет, мом ышташ?

840. Мыйынат-лай вуем коршталеш,
Вуй мучаште мындерем укелан.
Вуй мучаште мындерем укелан огыл,
Мыйын шочшем-влак укелан.

841. Тўналме-лай пакосым
Пытарен солыман,
Муро корканам
Пытарен йўман.

842. Кужу-вичкыж шовычым кучаш сай,
Те миеда гын, мыланна толаш сай.

843. Кўшычынат кайыкше волалеш,
Ший волакеш волен, йўштылеш.
Ты гына-лай шинчалше шочшем
Ший волакеш йўштылшө кайык гай.

МФП-2007. Записи студентки историко-филологического факультета Марийского государственного университета Васильевой Дианы Ивановны от Павловой Перасковьи Арсентьевны, 1948 г.р., в д. Шурга Моркинского р-на Республики Марий Эл, июль-август 2007.

844. Уржа пасушко легылдаш
Ош шовыретым чиялна,
Шўльö пасушкет легылдаш
Ош мыжеретым чиялна.
Тендан деке толылдаш
Ока тўран тувыретым чиялна.
Мемнам сайын ончеда гын,
Адакат толаш чон шона.

845. Сукна мыжеремын кўчыкшым
Таче мартенат пален омыл.
Родем-шамычын сай улмыштым
Таче мартенат пален омыл.

846. Олма садыш ида пуро:
Йошкар онган кайыкым лўдыктеда.
Мыйын шинчашкем ида ончо:
Йöратыме ешем сыратеда.

847. Арам пурам огына йў,
Арам пўрым огына йў.
Пўрö тарым тўлаш кўлеш,
Оза кумылым ужаш кўлеш.

848. Сур мераным луктын колтенна ыле,
Ош меран манын, лўен ида нал.
Меже шукырак шоген улына гынат,

Кайымекына вурсал ида ойлал.

849. Эныжвондым шынден улыда гын,
Вүдым опташ ида мондо.
Меже толын улына гын,
Мемнан дек мияшат ида мондо.

МФП-2007. Записи студентки историко-филологического факультета Марийского государственного университета Терентьевой Элины Георгиевны от Терентьевой Елизаветы Егоровны, 1929 г.р., в д. Николашкино Параньгинского р-на Республики Марий Эл, июль-август 2007.

850. Ош пörтемын ош конгажым
Ошемден-ошемден илыза.
Меже каен колтена гын,
Шоналтал-шоналтал илыза.

851. Лум лумеш гын, ошемеш.
Йүр йүреш гын, шемемеш.
Мыйже она тол, она кой гын,
Тошто родо мондалтеш.

852. Пörт коклаште көгөрчөнлан
Урлыкаш пырчемат жал огыл.
Тыгай сае родем-шамычлан
Чырык дене аракамат жал огыл.

853. Таум ыштена ужар олыклан
Түрлө-түрлө пеледыш пеледмылан.
Таум ыштена родем-шамычлан
Мемнам шотлен толмыштлан.

854. Ош шовыч ден шем шовычым
Кузе гына пидын моштен улыда?
Тора корным лишемдалын
Кузе гына толын моштен улыда?

МФП-2007. Записи студентки историко-филологического факультета Марийского государственного университета Уткиной Валентины Витальевны от Уткина Андрея Ивановича и Уткиной Таисии Лазаревны в д. Энер-Мучаш, Марий-Мучаш, Куркумбал Советского р-на Республики Марий Эл, июль-август 2007.

855. Лүмын мураш толынна,
Лүмын шүшкеш толынна.

Яра жапым муынна да
Койышланаш толынна.

856. Таче кече шуматкече,
Рушарня кече лийже ыле.
Таче кече кайышаш кече,
Толшаш кече лийже ыле.

МФП-1993. Записи студентки историко-филологического факультета Марийского государственного университета Ивановой Татьяны Ивановны от Изергиной Евгении Васильевны, 1919 г.р., в д. Инерымбал Волжского р-на Республики Марий Эл, июль 1993.

Уналан мурымо муро

857. Саде чевер олма пужо
Кайык шүмым йўлалтен.
Тендан ласка кумылдаже
Мемнан шүмым йўлалтен.

858. Эрден лекше ўжара гай
Пиалан лийже илышда.
Мемнам пагален ончымыланда
Ласкан эртыже ўмырда.

859. Айста каена, каена:
Шергаш пуышо танна вуча,
Айста каена, каена:
Кидшол пуышо танна вуча,
Айста каена, каена:
Шовыч пуышо танна вуча,
Шергаш гаяк йытыра,
Кидшол гай волгыдо,
Шовыч гае чевер.
Пошкудо ялын качыже улына
Пошкудо ялын качыже улына да
Мотор ўдырын танже улына.

МФП-1993. Записи студентки историко-филологического факультета Марийского государственного университета Малининой Ирины Николаевны от Чемяковой Зои Никитичны, 1950 г.р., в д. Поланур Сернурского р-на Республики Марий Эл, июль 1993.

Пайрем такмак-влак

860. Чодыраште изи уржо
Укш гыч укшыш тўршталеш.
Изи ур гай изи чонем
Эре тендам кычалеш.

861. Музи-музи музыкна уло,
Кок уреман Пуланурна уло.
Кок уреман Пуланурна уло да,
Уремже еда родына уло.

862. Олыкышко воленам – пеледышым погенам,
Пеледышын пеледмыжым вучен иленам.
Эре тыйым шоненам, омешемат ужынам,
Лүмынак ынде унала толынам.

863. Эре мурем мыле,
Эре шүшкем ыле,
Ший онгыр гай яндар йүкан лиям ыле гын.
Кажне кечын кече еда
Миен ужын толам ыле,
Кайык гай кок шулдырем лиеш ыле гын.

864. Кумык лиям, комдык лиям,
Адак угыч кумык лиям.
Ыжал улат чевер мөрем, коден каем.
Ончык каем, шенгек чакнем,
Адак угыч пөртылам.
Ыжал улыда коден каяш, родем-шамыч.

865. Мотор алашам чулка йолан,
Кеым чикташ огеш лий.
Мемнам родо-шамыч пешак ончат:
Жап шумеке, кайыде огеш лий.

866. Мөр пеледыш мый улам,
Лышташыже тый улыда.
Сийлыше-йүктышө тый улыда,
Мурен тавен шогышыжо мый улына.

867. Чевер кечыжат мемнам ырыкта,
Тичмаш тылзыжат мемнам онча.
Чевер кече гай, тичмаш тылзе гай кокамже
Тичмаш чесыж дене мыйым сийла.

868. Тыгыде куэрын, тыгыде ломберын
Тыгыде лышташыже мый улам.
Изаем ден енгаемын
Ўстел покшел унаже мый улам.

869. Айда, акай, пурам йўына,
Пўрым йўыт манын шонышт.
Айда, акай, мурен колтена,
Акак-шўжарак манын шонышт.

870. Онгыр гай йўкем дене муралал колталам,
Шўшпык гай йўкем дене шўшкалтал колталам.
Ай, гына-лай ты унажым сийлалтал колталам,
Вараксим гай йўкем дене сайрашал колталам.

871. Мотор деч мотор тангым кучаш
Порсын деч ныжыл йылме кўлеш.
Сай дечат сай унам ончаш
Порсын деч ныжыл кумыл кўлеш.

872. Арам пурам огына йў,
Арам пўрым огына йў.
Пўрө тарым ўлаш кўлеш,
Оза кумылым ужаш кўлеш.

873. Чодыра покшеч кайыме годым
Йомын коштшаш ынже лий.
Ик стакан пурам йўын,
Йөралт кодшаш ынже лий.

874. Йошкар эныжым кочнеда гын,
Нуж уло гынат, пурыза.
Мемнан койышнам палынеда гын,
Мўндыр гынат, мийыза.

875. Йўр йўреш гынат, чытыза,
Лум лумеш гынат, чытыза.
Меже шукырак шоген улына гынат,
Мемнан кайымеш, чытыза.

876. Кычкен лекме имнынат тор лийже,
Пўгө колчакат той лийже.
Меже каяш тўналына гынат,
Ужатен колтышыжат те лийза.

877. Эныжвондым шынден улыда гын,
Вўдым опташ ида мондо.
Меже толын улына гын,
Мемнан дек мяшат ида мондо.

878. Тўжемын-тўжемын мўкш иге модеш,
Пиште вуеш шинчын кана.
Мемнан декат тыгак миялза,
Мўкш ава гае ончена.

879. Мурен колтем – мурем кодеш,
Каен колтем – кышам кодеш.
Мурем каласен мурыза да
Кышам почеш мийыза.

880. Эр тылзе ден вўдлан водем,
Кышам почеш волалза.
Чыла мурем мурен кодем,
Каен колтем гын, муралталза.

881. Изи вўд воктен, кугу вўд воктен,
Шулдыржым пералтен, куку мура.
Шарналтыза мурнам, ончалза койышнам,
Ушланда пурымо годым каласыза.

МФП-1993. Записи студентки историко-филологического факультета Марийского государственного университета Малининой Ирины Николаевны от Малининой Галины Петровны, 1951 г.р., в д. Поланур Сернурского р-на Республики Марий Эл, июль 1993.

882. Ёмбалнет чиялме шем костюмет,
Кас вельшкат кая гын, йылгыжеш.
«Касеш кодынам» малден, ит ойгыро.
Ме лектына, кок шинчам модыктен.

883. Ик тувырем, ик шовырем,
Эре тудым чиялам.
Ик туларем, ик тулачем,
Эре тендан дек толдалам.

884. Мемнан конга пеш изи,
Кандаш комля веле пура.
Мемнан шинча пеш изи,
Арака саканым веле ужеш.

885. Тиде янда саканешыже
Йўаш манын возымо.
Йўаш манын возымо да
Рушташ огыл возымо.

886. Аракам теменам, кучалза,
Йўын шындыза мўй вўд гай.
Капышкыда-кылышкыда шыныже,
Кидда-йолда лывыргыже.

887. Куаненам веле, йывыртенам веле
Окнаште розамын пеледмыжлан.
Куаненам веле, йывыртенам веле
Тыгай уна-шамычемын толмыштлан.

888. Ончалза вуйышкем, ончалза вуйышкем:
Пеледыш гай шовычым пидинам.
Ончалза ўстел коклаш, ончалза ўстел коклаш:
Пеледыш гай родем-шамыч толыныт.

889. Эныжвондо ден пўртым ыштем,
Лышташыж ден леведам.
Йўктымем, пукшымем тугайрак гынат,
Ялдрака йылмем ден леведам.

890. Тиде арака саканешет
Арака манын возымо.
Арака манын возымо огыл,
Йўаш манын возымо.

891. Комбым кондынем ыле, пўкташ шинчын.
Лудым кондынем ыле, чонгештен каен.
Агытаным конденам, агытаным кочса,
Агытан гае муралталын колтыза.

892. Чумыргыза, йолташ-влак,
Чодыраш пырля лектына.
Чодыраш пырля лектына да
Ўмыреш пырля илена.

МФП-1986(1). Записи студентов Марийского государственного университета от Сепеевой Марии Яковлевны, 1933 г.р., в Сернурском р-не Республики Марий Эл, июль 1993.

Уна муро

893. Окнаште улшо розажым
Пеледалт шогымыжым вучеда мо?
Йўктенат улыда, пукшенат улыда,
Муралтен колтымынам вучеда мо?

894. Пеледышан письмам колтен улына ыле,
Налын улыда — уке, родем-шамыч?
Налын огыдал гын, шке толын улына,
Вучен улыда — уке, родем-шамыч.

895. Кукулан мураш, шүшпыклан шүшкаш
Лүмынак садеретым шынден улына.
Мияш-толаш, йүаш-кочкаш
Лүмынак родым ыштен улына.

896. Ачана ден аванажын
Пуалтен лукмо арваже улына.
Акам дене курскамын
Вучалтен шогымо унаже улына.

897. Чиялтыме күвардам шинчем ыле гын,
Хромовой кемым чиём ыле.
Тыгай сай койышдам шинчем ыле гын,
Кум ий ончычак толам ыле.

898. Лүмынак мураш толын огынал,
Лүмынак шүшкаш толын огынал.
Ўстембал көргө чевер чесдам
Лүмынак сөрастараш толын улына.

899. Ўстембал йолет, ныл йолет да
Нылынекат пөрдымө улмаш.
Мемнан толын пурмыланна
Ўстел көргө чевер чесдат ямде улмаш.

900. Олык воктен толын улына, кужу корным толын улына,
Чевер чолка пеледышым поген толын улына.
Тендан койшда могай манын,
Лүмынак ужаш толын улына.

901. Авана колтен муралташ,
Ачана колтен шүшкалташ.
Эше иктым күштен улыт:
Зря койшым ида кой ман.

902. Муралталын колтена, мурына кодеш,
Тошкалалын колтена, кышана кодеш.
Мурынам мурен илыза,
Кышана почеш кычал мийза.

903. Мемналан кочкашат шерге огыл,
Мемналан йӱашат шерге огыл.
Ой, пеш шерге, шергын шога
Тендан поро кумылда.

904. Мемнан толмыланат ида сыре да
Каймына мӱнгат ида вурсо.
Ӱстел кӱргӱ чевер Chesдам
Пытарен каяш толын огынал.

905. Ала тендан пакчашкыда йодде пуренам
Да, ала тендан олмадам йодде кочкинам.
Ала йодын йӱынам, ала йодде кочкинам
Тидлан вуеш ида нал.

906. Тулда койо да пурышна,
Кумылда сай гын, шогена.
Тыгерак-тугерак койыда гын,
Лектына да каена.

907. Мурызо куку лийшаш ыле,
Тендан гына куэрыштыда муршаш ыле,
Тендан гына куэрыштыда муршаш ыле, да
Тендан гына сай родыда лийшаш ыле.

908. Мыйже кузе мурена,
Тыйжат тугак мурыза.
Меже кузе толын улына,
Тыйжат тугак миялза.

909. Тыгеракын койна гынат шап,
Тугеракын койна гынат шап.
Меже каен колтена гын,
Шапын койшыдаят огеш лий.

910. Ала лиеш, ала уке —
Ме пуренат шогална.
Ала лиеш, ала уке —
Ме мурашат тӱнална.

911. Изарня кече лиймекыже,
Кугарня кече лийже ыле.
Кайыме кече лиймекыже,
Толмо кече лийже ыле.

912. Шошым толшо кайыкланже
Урлыкаш нӧшмымат ом чамане.
Тыгай сай родем-шамычлан
Нимогай чесемат ом чамане.

МФП-2007. Записи студентки историко-филологического факультета Марийского государственного университета Жилиной Алёны от Жилиной Алевтины Ипатовны, 1972 г.р., в д. Большой Торешкюбар Сернурского р-на Республики Марий Эл, июль-август 2007.

Тулар-тулаче ден унала толмо муро

913. Кудыр вуян кукулан куэр лийже,
Порсын вуян шӱшпыклан ломбер лийже.
Мемнам ончышо родо-влаклан
Изижге-кугужге салам лийже.

914. Мураш шонен толынна,
Шӱшкаш шонен толынна.
У тулар ден тулаче дек
Палыме лияш толынна.

915. У тувыр ден у шовырым
Сайлан чияш ыштена.
У тулар ден у тулачым
Мияш-толаш ыштена.

916. Тау йӱктымыланда,
Тау пукшымыланда
Мемнан вес гана толмешкына
Сайын, веселан илыза.

917. Мемнан толмылан ида сырал,
Каймына шенгечат ида вурсал.
Меже кузе толынна гын,
Межат тугак миялза.

МФП-2008. Записи студентки историко-филологического факультета Марийского государственного университета Кондратьевой Елизаветы от Васильевой Елизаветы Дмитриевны, 1944 г.р., в д. Шарибоксад Волжского р-на Республики Марий Эл, июль 2008.

918. Снеге погаш мийышым да
Ате темыде толын улна.
Ате темыде толын улына гынат,
Темыме дене тӧр ужса.

919. Меже тендан дек толын улна,
Налаш лекде пурышна.
Налаш лекме годым
Уна семын вашлийза.

МФП-2008. Записи студентки института финно-угроведения Марийского государственного университета Петровой Татьяны Васильевны от Янаевой Л.М., 1941 г.р., в д. Дубовка Звениговского р-на Республики Марий Эл, июль-август 2009.

Муро

920. Пайрем толын шуо,
Ўстембалне чес.
Лүмынак сырам шындышым
Тендан толмашеш.
Припев:
Айста, родем-шамыч,
Коркам кучена.
Корка пеле манын,
Нөлтал ончена.

Эн сай родем-шамыч
Ўстел йыр шинчат.
Пеледышла койын,
Ныжылгын мурат.
Припев тудак.

Ме кузе койына гын,
Теат полшыза.
Марий улына гын,
Марла мурена.
Припев тудак.

МФП-2010. Записи студентки института финно-угроведения Марийского государственного университета Веткиной Ольги Ивановны от Калугиной Тамары Фёдоровны в Параньгинском р-не Республики Марий Эл, июнь-июль 2010.

921. Куэрышкет лекна – куку йүкым колна,
Ломберышкет лекна – шүшпык йүкым колна.
Күштен огыдал гынат, вучен огыдал гынат,
Куку-шүшпык йүкым колын толын улына.

922. Молан муралтен ом колто?
Молан шүшкалтен ом колто?

Тыге сайын ончымышт вачын
Молан тавалтен ом колто?

МФП-2010. Записи студентки института финно-угроведения Марийского государственного университета Орослановой Ирины Владимировны от Петуховой Галины Анатольевны, 1963 г.р., Орослановой Алевтины Григорьевны, 1966 г.р., Орослановой Ольги Анатольевны, 1956 г.р. в д. Мари-Шои Куженерского р-на Республики Марий Эл, июнь-июль 2010.

923. Каланге конгат, ош конгат да,
Шүдö коло кермычан шонедá мо?
Толмашдат уке, пурмаждат уке,
Шүдö коло менге шонедá мо?

924. Кучен колтыза саканем да,
Йўын колтыза аракам.
Шўмда, кылда шынежталже
Китда, йолда лывыргалже.

925. Ош шовычем улдалеш,
Йолваже гына изирак.
Сай родемже толында да,
Чесемже гына изирак.

926. Мый ом мошто муралтен да,
Шўшпык семын шўшкалтен.
Мый ом мошто йўктен, пукшен,
Тендан кумылдам савырен.

927. Пöрт воктенем эныж вондем
Кунам шонем, тунам погем.
Тыгай сае родо-шамычем
Кузе йўктем, кузе пукшем?

928. Изи вўдет вончен лекташ пашма кўлеш,
Кугу вўдет вончен лекташ кўвар кўлеш.
Кеч-кö, кеч-мом ойла гынат,
Илышыште родо тукым эре кўлеш.

929. Ужар садыш лектын омыл
Легылдал пурем гынат, нимат огыл.
Тыгай поро родо-шамычемлан
Муралтен колтем гынат, нимат огыл.

930. Молан верчын вўд вараже

Ведрам коклан нумалеш?
Молан верчын родо-шамычем
Сай пайремым эртарена?

931. Йолташем колтыш Торъял пазарыш,
Толшетла унала пуρο мане.
Ялжат кугу, родемжат шуко,
Аракатым пытарен ит йӱ мане.

932. Капка ончык лектын шогал
Мурен таваш огыл гын,
Молан вара йольшкем
Кемым чиенам да?
Миен толаш огыл гын,
Йӱын-кочкаш огыл гын,
Молан вара родыжым кученам?

933. Айда, родем, пурам йӱына,
Пурам йӱыныт ман шонышт.
Айда, родем, муралтен колтена,
Йӱыныт да руштыныт ман шонышт.

934. Роза пеледышан ош шовычем уло,
Кузе гына мушкын моштыман?
Роза пеледыш гай родем-шамыч толыныт,
Кузе гына йӱктен-пукшен моштыман?

925. Пӱртна изи гынат, окнана шуко,
Окна волгыдо, ончалза.
ӱстел чесем изи гынат,
Йӱза, кочса, родем-шамыч.

926. Чевер олма ден аракам ыштышым,
Ик чукур гыч йӱалза.
Йыжында мучко шынген кайыже,
Муралтен колташда кумылда лийже.

927. Ужар коркам кучен ом кай ыле,
Инак воктен снеге ок лий гын.
Шочмем деке унала ом тол ыле,
Шочмем дечын ӱжыш ок лий гын.

МФП-2011. Записи студентки института финно-угроведения Марийского государственного университета Ивановой Ю. от Арслановой Людмилы

Александровны, 1961 г.р. в д. Токпердино Моркинского р-на Республики Марий Эл.

928. Олыкышкет волалын, пачашетым шарышна.

Вүд воктек шинчын, шеретым кередышна.

Йўылдалынат улына, кочкылдалынат улына,

Таум ыштен лекшашым монден улына.

930. Идымдам ўштын ямдылыза,

Тарым шараш тўнгалына.

Пура коркадам ямдылыза,

Таум ышташ тўнгалына.

931. Ме йыдалым огына пид,

Ме чиена калошым.

Ме тошто родым кычал толын огынал,

Угыч родым ышташ толын улына.

МФП-1998. Тетр. №10. Записи студентки историко-филологического факультета Марийского государственного университета Егошиной Татьяны Николаевны от Егошиной Зинаиды Павловны, 1935 г.р., в д. Шудумарь Сернурского р-на Республики Марий Эл, июль-август 1998.

Уна вашлийме муро-влак

932. Шоналынам, вучалынам

Леве йўрын толмыжым.

Шоналынам, вучалынам

Тыгай родем-шамычын толмыштым.

933. Налам, пидам, шондыкыш пыштем

Кўрен йолван шовычем.

Налаш лектам, ужалтарен колтем

Йўратыме родем-шамычым.

934. Тувыремын тасмажым, шовыремын окажым

Йылгыжал кечымыжым йўратем.

Ўстел покшел родем-шамычын

Мурен-куштымыштым йўратем.

935. Арам садым шынден омыл,

Арам вўдым оптен омыл.

Арам чесым ыштен омыл

Вучымо родем толыныт.

936. Тиде сылне мурыжым

Садыштем тунемынам.

Тулар дене тулачем

Изин-кугун вученам.

937. Шорыкйол пайрем шуылдале,

Родем-шамыч шуко тольыч.

Кузе мыйже ом куане.

Ешем кугу, вольыкем вўта тич,

Кузе мокталтен ом муралте.

МФП-1998. Тетр. №47. Записи студентки историко-филологического факультета Марийского государственного университета Мусагитдиновой Беллы Олеговны от Байрамовой Олины Александровны, 1952 г.р., в д. Кульчубай Мишкинского р-на Республики Башкортостан, июль-август 1998.

Уна муро-влак

938. Самоварым шындышым ваштар шўч дене,

Шолаш пурыш минут чот дене.

Тый сагынет, акаем, сагат чот дене,

Мый сагынем минут-лай чот дене.

939. Чодыра-лай корно шыгыр корно,

Эркын-эркын тошкен мый лектым.

Ом йў-лай манме мутем ыле,

Эркын-эркын сеналеш тендан сий.

940. Эрден-лай кынелын конгам олтышым,

Шатыртатен йўла шопкепу.

Мый декемат унала мие, куваем,

Шатыртатен ойласен шинчена.

941. Пўртончыл-лай воктенет, ай, ўангем,

Ўанге-лай вуйыштем сар шўшпык.

Ту сар шўшпык дене мый мом ыштем,

Алда-лай улыт шочшем-влак сар шўшпык.

942. Вича гына ўмбалне ужар шудедем,

Кўшталат гын, имнетлан пышталам.

Ўжылденат кондымо унада улына,

Кўштеда гын, муралтен колтена.

943. Тўргым воктен йўштў памаш,

Кылмалеш да левалеш ик пагыт.

Ўжмашке, кўштымаш толаш кўлеш,

Ончалеш да вучалеш ик пагыт.

944. Эныжым кочмем огеш шу гын,

Ом кай ыле атыжым кучалын.

Тендамат, шочшо-влак, ом сагыне гын,
Ом тол ыле ноялын мўндырчын.

945. Кўляш гына кўнчыла, ваштар шўдыр,
Шўдыренат шинчымем вел шуэш.
Кочкынат темынам, йўынат темынам,
Муралтенат шинчымем вел шуэш.

946. Чытыр гына чытыр шокталалеш,
Омыж дене пўкеным тодылда.
Пўкенешат шинчын, унажым сийла,
Могай поро ава-ачан игыже.

947. Тўргым гына воктен зангар саска,
Зангар саска ўмбалне сар шўшпык.
Сар шўшпыкын игыже, ай, те улыда,
Тендан шочшын игыже ме улына.

948. Мемнамат-лай ужмыда шуылда гын,
Курыкышко кўзен ончыза.
Чыладам ўжын, уна ыштен ом керт,
Онайдаден миен уна лийза.

949. Эр ўжара дене шўшпык шўшка,
Умшашыже пурылден сар саскам.
Кынелза, шочшо-влак, волгалт толеш,
Мутланышат мутна мондалтеш.

950. Йылдыр гына йылдыр вўд йогалеш,
Вўд мучашеш волакым кў шынден.
Мемнан денат, шочшо-влак, уна лийза,
Лапке емж уке гын, кинде уло.

951. Локама-лай саска чевер саска,
Изиш кайзат, савырнен ончалза.
Ўстембална темылден сий гўрмат ден,
Кочса-йўзат, муралтен шинчыза.

952. Пужымат руалат гын, тўн гыч руо,
Шанчашыже кодшо тўнжылан.
Кочкылденат йўылден, уна лийына,
Рахматнаже кодшо суртанлан.

953. Мемнанат энгерна пешат йогын,
Пасмажымат пышташ сак лийза.

Ынде гына кочна, ынде йўна,
Тауштенат лекташ сак лийза.

МФП-1998. Тетрадь №27. Записи студентки историко-филологического факультета Марийского государственного университета Саитовой Лиры Навиевны от Минелбаевой Бибилай, 1925 г.р., в д. Новоямурзино Балтачевского р-на Республики Башкортостан, август 1998.

Уна муро

954. Мемнанат-ла Каршын можат уке,
Ший шулдыран кол вел уке.
Мемнанат-ла шочшынан можо уке?
Шийжат уло, шортныжак вел уке.

МФП-1998. Тетрадь №27. Записи студентки историко-филологического факультета Марийского государственного университета Саитовой Лиры Навиевны от Глимхановой Марии К., 1941 г.р., в д. Новоямурзино Балтачевского р-на Республики Башкортостан, август 1998.

Уна муро

955. Кўшкө гына курыкыш кўзыде ок лий,
Кўзенат волыде ок лий.
Пуымо гына коркам йўде ок лий,
Пуымекат мурыде ок лий.

956. Айдызаже каена емыж погаш,
Тоже киял кодеш ты емыж.
Айдызаже шочшо-влак пырля илена,
Тоже киял кодеш ты тўня.

957. Кўкшө гына курыкын вуйыштыжо
Ўеш-мўеш кўылден снеге.
Кочкылдалза, йўылдалза, унам-влак,
Тендан лўмеш ямдылыме сий тиде.

МФП-1998. Тетрадь №27. Записи студентки историко-филологического факультета Марийского государственного университета Саитовой Лиры Навиевны от Садретдиновой Биби, 1932 г.р., в д. Новоямурзино Балтачевского р-на Республики Башкортостан, август 1998.

Уна муро

958. Ик аркаште кўкўжө, ай, муралеш,
Вес аркажлан тудынат ямже уло.
Муралтен-муралтен шинчена гын,
Сий пуалше суртанлан ямже уло.

959. Тўжемленат-тўжемлен ийже эрталеш
Мўкш аваже кая ызгыктен.
Суртанланже сийже шуко
Унашт шинчат рызгыктен.

Тауштымо муро

960. Төрзамым-ла почын, шўльым шолем
Тенданат-ла ешан комбыланда.
Муралтенат-муралтен тауштена
Тенданат-ла чевер сийланда.

961. Чылдыр гына чалдыр шокталеш,
Чай йўашат пагытна шуылдыш.
Машинаже рульжым пўтыралеш,
Пөртыл каяш пагытна шуылдыш.

962. Ёстел гына йолда нылыт улмаш,
Нылынекат баднян пу улмаш.
Ёстел гына ўмбалсе сий-кўрматда
Ош кўгўрчен шўр улмаш.

МФП-1998. Тетрадь №27. Записи студентки историко-филологического факультета Марийского государственного университета Сайтовой Лиры Навиевны от Арманшиной Альбины, 1967 г.р., в д. Новоямурзино Балтачевского р-на Республики Башкортостан, август 1998.

Уна муро

963. Кычкалалме имне шўртнў йолан,
Акше шерге гынат, налде ок лий.
Изидат уло, кугудат уло
Вожылалам гынат, мурыде ок лий.

964. Ала гына кушто, пиштерыште,
Сар шўшпыкшў игыжым модыкта.
Мўндыр гына корным лишыл ыштен,
Шочшо дене сайрашаш ме толна.

965. Кўкшў-лай арка, тумеран арка
Кўзылалым имнемын корныж ден.
Кўштымемым ит вучо, ўжмем ит вучо,
Миялалын шу шке эрыкет ден.

966. Ёмбаланет чийыме кез тувырет
Тупет-вачет кузе нумалеш?
Отат гына сагынал, отат мие,

Изи чонет кузела тўсалеш?

967. Опсажымат почылден, шўльым шолышым
Акаемын иган комбыжлан.
Муралтенат, таум ме ыштена
Тенданат-лай поро сийланда.

968. Түгө гына лектын, онгырым рўзышым,
Шаланалше мўкшеэм погышым.
Ўстембалне улшо сий-көрмат ден
Шаланалше шочшеэм погышым.

969. Тенданат-лай уремда пешак ямле,
Олмапу ден четаным печенда.
Калында-лай поро сийда шуко,
Элда гычын каялмем огеш шу.

970. Изи гына пөртетат ямле лиеш,
Төрзашет саскам шындет гын.
Мўндыр гына шочшет лишыл лиеш,
Миен-толын тату-лай илет гын.

971. Олыкышто саска пешат шуко,
Йөратыме саскана – онырвуй.
Элыште шочшем пешат шуко,
Йөратыме шочшем те улыда.

972. Кожла гына воктен коштмем годым
Сар шўшпыкын пыстылжым мый муым.
Сар шўшпыкын пыстылже саре улмаш,
Шочшо дечын ойырлаш йөсө улмаш.

МФП-1998. Тетрадь №27. Записи студентки историко-филологического факультета Марийского государственного университета Саитовой Лиры Навиевны от Башировой Елены М., 1951 г.р., в д. Новоямурзино Балтачевского р-на Республики Башкортостан, август 1998.

Уна муро

973. Ужар уржан полтыж дене
Тыгыде шонан пуражым шолтена.
Поро-лай суртын поро сийже дене
Айста гына муралтен шинчена.

974. Кўдыртенат-кўдыртен, пыл кўзалеш,
Кугу йўржө ок лий гын, йөра ыле.

Йӱылденат колтышым, руштынат кайышым,
Шуко йӱаш ок лий гын, йӱра ыле.

975. Ӱстел гына ӱмбалне ший самовар
Гӱжлен-гӱжлен шинча гын, вел ямле.
Ӱстел гына йырысе поро унаже
Муралтен шинчыштыт гын, вел ямле.

976. Аркасе-лай кӱкӱжӱ ок мурал гын,
Арамасе шӱшпыклан ямже ок лий.
Тӱрысӱ-лай унаже ок мурал гын,
Сий пуалме суртанлан ямже ок лий.

977. Карыш вӱдеш мурдам мый пыштышым
Тыглай коллан огыл, ший коллан.
Ӱстембаке кочкышым мый шындышым
Ончен шинчаш огыл – кочкашлан.

МФП-2008. Записи студентки историко-филологического факультета Марийского государственного университета Яндаковой Снежаны Александровны от Васильевой Елизаветы Дмитриевны, 1944 г.р., в д. Керебеляк Звениговского р-на Республики Марий Эл, июль-август 2008. Сабитов С.С.

Ончыл йӱшын мурыжо

978. Ош шыданга сае шочшо манын,
Умыр йӱр годым ӱдышна.
Сай родо-шамыч дене
Йӱаш-кочкаш манын, лӱмынак родым ыштышна.

979. Ой, мӱр саска, ит кошко,
Мӱрет велаш тӱналеш.
Ой, у родо-шамыч, ида мондо
Ен воштылаш тӱналеш.

МФП-2009. Записи студентки института финно-угроведения Марийского государственного университета Алгаевой Алины от Мустаевой Маргариты Васильевны, 1955 г.р., в д. Большая Мушка Сернурского р-на Республики Марий Эл, июль-август 2009. Сабитов С.С.

Уна ончимо такмак-влак

980. Толза, пурыза пакчашкына,
Налза йӱратыме олмадам.
Мийыза мемнан деке, вучен шогена,
Намийыза йӱратыме родыдам.

981. Тошкеш шудем ом лаштырте,
Йырже веле савырнем.
Уто койышым ом ончыкто,
Кумылем ынже код манын, муралтем.

МФП – 1991. №1. Записи Антроповой Галины А., Игнатьева Дмитрия Т.,
Кутузовой Галины К., Садовинной Галины А. от Изычевой Анны Семеновны,
1924 г.р., в д. Куршембал Волжского района Республики Марий Эл, июль
1991.

982. Кума-шамычем, пошкудем-шамычем,
Тау пагален толмыланда,
Теже тиге толода гынже
Мыйынжак чонемже куана.

983. Пöромöчим, когольым да
Мом верештыда пурлалза.
Лапка упшдажым темдалза да,
Арака чаркадам нöлдалза.

984. Тиде чаркажын укшыжо уке,
Пытаренак йўаш пуэнам.
Пагаледак, шкак йўза да
Ода пагале гын, шупшын налза.

985. Алашаже курыкым кучен ок керт да,
Йўржö йўрын да тазылден.
Руштын да мура ман ида шоно,
Чонем куанен да муралтем.

986. Ала-молан йўр йўрмеке,
Чома шудыжо ужарга.
Ала-молан сай родо толмек,
Уло чонжо куана.

987. Ломбо укшым темдалам,
Арака чаркам нöндалам.
Теже тыге толыда гын,
Уло чонемже куана.

988. Муралтем мо, шўшкалтем мо
Полан саска коклаште?
И муралтем, и веселитлем,
Сай родо-шамыч коклаште.

МФП-1992. Записи Ямакаевой Алевтины Петровны от Ямакаевой Анастасии Константиновны, 1964 г.р., в д. Тынбаево Мишкинского р-на Республики Башкортостана, июль 1992.

Уна муро-влак

989. Пазарышкат мийышна ялук налаш

Налшаш-лай ялукна пеш ошо.

Ожно гына, шўжарем, пырля ылышна

Ойырлалын илалаш пешак йөсө.

990. Кидешат-лай пижыктыме кид сагатым

Сакленат кучо пытымеш.

Мыйынат, шўжарем, тыйын кидыште,

Сакленат иле ўмыреш.

991. У гына пөртетын кўваронаже —

Лўнген шогышо олмапун саскаже.

Ты гына шогалше шкенан кокайже —

Лўнген шогышо олмапу саскаже.

992. Төргымешат пасмам мый пышталбым

Эр кынелын вўдлан волашем.

Ты муремым, аваем, тылат мурем

Эр кынелын сагынен илашет.

993. Вуешет пидме йошкар ялукет

Йошкар чевер ўдыр лиймашет.

Йошкар чевер ўдыр лиймашет,

Юмын шукчын ўдыр гай коймашет.

994. Мыйынат чўчўньем мом ышталеш?

Порсын дене мундырам мундырта.

Йылмыже – порсын, мутшо – пелтўй —

Мом каласет, чўчўньым, мый реза.

995. Вуешет пидме ош ялукет

Вўдешат пыштем гын, шон лиеш.

Ты гына шогалше шкемын кокаем

Чонемланат ушем гын, чон лиеш.

996. Вичаштетат уло вич алашат,

Визын'екат кепшылле ер сереш.

Ончылнетат шогалше шўжарет улам,

Ит кудалте, паваем, ўмыреш.

997. Пәрән-гына кўрык шокшо кўрык
Тый чиялде кө чиялеш, паваем.
Пәрән гына кўрык гай шокшо чонет
Ит пездаре, паваем, мый дечем.

998. Каваштыже кўдырчө кўдырталеш,
Тылзе воктен волгенче волгалтеш.
Ты гына шогалше шкемын курсаем
Волгенче-гай волгалтын илалеш.

999. Ёмбалнет чиялме шем костюмет —
Купечынат первый-ла таварже.
Ты гына-лай шогалше шкемын чўчием —
Сар шўшпыкынат первый-ла игыже.

1000. Эр кечыже легылда шыр койылден
Кугыжан-лай олма пу кокла гыч.
Кугыжаже модылда, ай, ший топ дене,
Паваем (чўчием) модылда мал дене.

1001. Оралтыже покшелнет кўнчалме вынемет
Кўшталат гын, имнъыжым йўкталына.
Ўжылден кондымо унат улына,
Кўшталат гын, муралтен шинчена.

1002. Вўргене-лай кўвар, ший решетка
Тореш тўрген легылда сар орга.
Сар орга кичкен, ший лупс кучен,
Ужаш-колаш толыннан тендан дек.

1003. Тентгылешат ит шич, пўкенеш шич,
Тол вачедем вўчкалтем, йолташем,
Тыйымат вўчкыде, мый көм вўчкем:
Ўмыр-лай эртаршаш йолташем тый улат.

1004. Ош Вичешат пасмажым мые пыштем
Тан енем ден тан тошкенат легылдаш.
Танат ышна шоч, танат ышна куш,
Тан эрталже ўмырна, йолташем.

1005. Тўргым гына воктен коштмем гоным
Лудын лектым лудо игын кышажым.
Тўрешат шинчылден тауштен кодем.
Ракмат чылаландат поро-лай сийланда.

1006. Шошым толеш, шырчык толеш,
Шырчыкланат омартам ямдылыза.
Каялалшаш пагытна шуын толеш,
Көстенеч-лай сумкам ямдылыза.

1007. Чылдыр-лай чылдыр чай корка шокта,
Чай йўшаш пагытна шуылда.
Кичкалалме имнына вуйжым рўза,
Пөртыл кайышаш пагытна шуылда.

1008. Пөртончылжо – калай, пөртшө – сарай
Кузела гына тошкен пурена?
Ачаже-лай – поян, ўдыржө копшо
Кузе гына налын каена?

1009. Тенданат пөртончыл – тыгыде тошкалтыш,
Лүддегече-лай күзена ме, йөнсыз.
Адыза-лай погынен чайым йўына,
Тауштыде шинченна ме, йөнсыз.

1010. Тол, шўжарем, вачедем вўчкалтем,
Вуй шерге денат ўпедым шымартем.
Вуй шерге денат ўпедым, ай, шымартем,
Ўп пырчет сайынат рыскалым тыланем.

МФП-1974. №4. Записи студентки историко-филологического факультета
Марийского государственного университета Мочаловой Юлии, Поповой
Нины и Чемяковой Елизаветы от Кузьминой Ксеньи Кузьминичны, 1900 г.р.,
в д. Шале Моркинского р-на Республики Марий Эл, июль 1974.

Уна муро

1011. Шўшкалтен колтымо гай

Уремна уло.

Муралтен колтымо гай

Пасуна уло.

Уремлан келшыше капна уло.

Каплан келшыше сынна уло.

Пайремлан келшыше унана уло.

1012. Окнаш сакыме занавесше

Эр кече лекмым вучалеш.

Меат тендан толмыдажым

Эр кече лекмыла вучена.

МФП-1974. № 4. Записи студентки историко-филологического факультета
Марийского государственного университета Мочаловой Юлии, Ивановой

Людмилы и Чемяковой Елизаветы от Николаевой Феклы Николаевны, 1906 г.р., в д. Мушерань Моркинского р-на Республики Марий Эл, июль 1974.

Уна муро

1013. Леваш ончыл ош комбыжым
Коленкорым ышташ огеш лий.
Тошкалтыш мучаш йошкар агытаным
Тарайым ышташ огеш лий.
Тиде үстембал кинде-шинчалым
Тоштемаш кодаш огеш лий.
Те толында гынат сита,
Те огыда тол ыле гынат сита ыле.

1014. Окнаште садым шындеда гын,
Вүдым опташ ида мондо.
Ме тендан дек толынна гын,
Мемнан декат мияш ида мондо.

МФП-1974. № 4. Записи студентки историко-филологического факультета Марийского государственного университета Ивановой Людмилы, Мочаловой Юлии, Поповой Нины и Чемяковой Елизаветы от Михайловой Анны Михайловны, 1913 г.р., в д. Абдаево Моркинского р-на Республики Марий Эл, июль 1974.

Уна муро

1015. Эр кечыже лектале да
Сергам чиен лектале,
Кечывал кечыже күзале да
Аршашым чиен күзале,
Кас кечыже волале да
Тупела-мелынла волале.
Мемнан толмо годымжо
Тупела-мелынла ида кой.

1016. Межат толын улына да
Кечывал марте вел улына.
Чонда канымеш ончыза да,
Шерда теммеш мыскылза,
Иетым шүтен, вүдетым йўна,
Леве вүдла вел чучо,
Ен ойлымо, ен мыскылме
Сай улат манмыла вел чучо.

МФП-1974. № 14. Записи студентки историко-филологического факультета Марийского государственного университета Сенькиной Елизаветы от Филипповой Елизаветы Сергеевны, 1874 г.р., в с. Шиньша Моркинского р-на Республики Марий Эл, июль 1974.

Пайрем муру
1017. Күшыч кайыше көгөрченлан
Шокте дене шыданым шындышым.
Ала шоктежым ок йөрәте?
Ала шыданжым ок йөрәте?
Вүташте шогышо шем алашамлан
Комдо дене шүльым шындышым.
Ала шүльыжым ок йөрәте?
Ала комдыжым ок йөрәте?
Төрыштө шинчыше унам-шамычлан
Стакан дене аракам кучыктышым.
Ала стаканжым огыт йөрәте?
Ала мыйжым огыт йөрәте?
Йөрәтеда гын, шалт йүза,
Огыда йөрәте гын, шылт шындыза.

МФП – 1979. № 5. Записи Садовиной Розы, Сидоровой Татьяны, Кувшиновой Тамары от Султанбаевой Чымбыка, 1899 г.р., в Новоторьяльском районе Республики Марий Эл, июль 1979.

Пайрем муру
1018. Ачаем, оралте көргедем үштын ашне:
Ош көгерчен игыжым модыкта.
Ош көгерчен гае игым куштен,
Тачысе кечын калыкым модыктет.

1019. Ашалтен толна, йортен толна
Алпияз-лай воктен тайылжым.
Сагындегеч ышна тол, сагынен толна
Айыл туглаче-влакым ужшаш верч.

1020. Имнем поро лийже ыле,
Сап керемем тер гоч вочшо ыле.
Тугларем поян лийже ыле,
Тереш возын кайашем.

1021. Эрдене кынелын вүдлан мийышым:
Эр лупсыжо возын пасмашем.
Эр лупсыжым үштын, вүдым нальым,
Авиемын эсенжым тыланен.

1022. Чылдыр-чалдыр чай коркаже
Чай йүын илашет пуйырыжо.
Иге гына ончен, иге куштен,
Порым ужын илашет пуйыржо.

1023. Айста, шочшо-влак, колым шүрена,
Ала лиеш вўдын келгыже?
Айста погынен пырля илена,
Ала шуйна ўмырнан пелыже?

1024. Муралтен-муралтен пикшым шуым,
Йўксө кайык толдегеч шым лўйал.
Ойлышаш мутем пешак шуко,
Тыйым ужде шым ойлал.

1025. Имньым кычкен шогалтышым,
Имне вуюм пўгеш логпле.
Мыйынат ачаем уна ыштыш,
Мемнанат вуйна ош пылыш логале.

1026. Кез тувыредым, кокай, молан от чий,
Шокш мучашем тўгана, шонет мо?
Мемнан деке, кокай, молан от тол,
Ўмырем шуйна, кече эрта шонет мо?

1027. Йортал, имнем, йортал, имнем,
Ноялат гын, шикарым пурлыктем.
Шушаш верышкем шукталат гын,
Шикар огыл, юпарым пурлыктем.

1028. Сўанлан мийшым, сайырым ужым:
Меран шўйеш онгырым сакеныт.
Ме гына тывеч каена гын,
Сайыреш пыштен, ойлен ида код.

1029. Пўртончыл воктенсе олмапуэтым
Ракмат, авай, вўд шавен куштенат.
Ужар гына вуйем, ужар капем
Ракмат, авай, онченат-куштенат.

1030. Тырмален ом мошто, ўден ом мошто.
Шыдан вўдаш кунам тунемам?
Йўаш-кочкаш уста улам,
Уна ончаш кунам тунемам?

1031. Кўдыртен-кўдырте пыл толылда,
Шке йўржө ок лий гын йўра ыле.
Шке шочшем толмем годым
Неле мутем ок лий гын йўра ыле.

1032. Уна толеш, уна толеш,
Уна деч ончылтен мут толеш.
Унаже толынат, төреш шинчеш,
Порсын дечат порсын мут күлеш.

1033. Арка гычын имне йортен вола,
Пүгыжө – чинче, күэшө – чий.
Илыме пөртет, ай, горница,
Шке улат казначий.

1034. Шинчат шеме шоптыр гае,
Ўпет шеме – шем порсын.
Тый шочын отыл ава дечын,
Шочылденат сәскә коклаште.

1035. Локама сәскә – кәдырле сәскә,
Изиш кайзат, савырнен ончалза.
Суртанланат лийже поро:
Кочна, йўна муралтен колтена.

1036. Имнемын ноялын толмыж годым
Порсын ашык күлеш ашыклаш.
Тыгай поро шочшо дек толмо годым
Порсын дечат порсын мут күлеш сайрашаш.

1037. Ўстел гына үмбалне сий көрматше
Ўстел гына йолым лывырта.
Тенданат поро сий-көрматда
Мемнанат шол йылмым лывырта.

1038. Мемнанат пасуна – аркан пасу,
Тайлен-тайлен ушналеш нуржо.
Айста гына, родо-влак, пырля илена,
Тайлен-солнен кодшо ты дўнча.

1039. Пазар гычын налме тошто упшем
Айста ваш-ваш кышкылт модына.
Меат толна, теат мийза,
Айста ваш-ваш миен-толын илена.

1040. Айста погынен ме каена,
Мөрынат күймыжым вучена.
Мөржат күеш – ме погена,
Ончыкыжат пырля илаш шонена.

1041. Эрат тўтыра, касат тўтыра,
Олмапуэш возешат, вўд лиеш.
Мыйынат сагынымем тушеч пале:
Вўд корнешем йўгынчыш кучалеш.

1042. Папымет шуэш гын, возын папе
Ока йыран мамык мындереш.
Ужмыда шуэш гын, миен ужса
Ока шулдыран мўкш ава лийылден.

1043. Меранже кудалеш вашке-вашке,
Рывыжше кудалеш савырнен.
Ме йодына Юмо деч вашке-вашке,
Ош Юмына пуалеш савырнен.

1044. Кўзалалыым пушенгын укшыж ден,
Волалалыым пушенгын рўдыж ден.
Толылдална суртанын ўжмыж ден,
Пўртыл каена суртанын сийже ден.

1045. Пўртончыл ончылно олмапуэт,
Олмапуэшет шўшпык шўшкалта.
Мўкш ава гай, акаем, тые улат,
Тендан шочшын шочшыжо ме улна.

1046. Пасу покшелне ош куэже
Ояр кечым тыланен вучалеш.
Ош куэже тылана ояр кечым,
Мый тыланем авамын эсенжым.

1047. Пўргўм воктен йытын корным
Атлас йолан лудо тошкалын.
Ты мурым, аваем, тылат мурем,
Атлас ялук олмеш пўлеклем.

1048. Кугыжа черке – вичкыж черке,
Шаулаже возылден кавашке.
Ты шогалше шке кокаемын
Унган данже шарлен эл мучко.

1049. Пўрт воктене уло кўан энер,
Кўан энер воктене – мўй энер.
Мўй пўрыжым йўылдем, чарен ода керт:
Пўртыл кайышаш пагытна шуылден.

МФП-1984. №2. Записи студентки историко-филологического факультета Марийского государственного университета Петуховой Галины от Сергеевой Софьи Пасиваевны, 1925 г.р., в д. Большой Кельтей Калтасинского р-на Республики Башкортостан, июль 1984.

Йүмаш муру

1050. Иснегыже күйылда пырчын-пырчын,

Мөр күэшат, вондыжге шунгалтеш.

Айдыза-лай, шочшо-влак, пырля илена

Ты тунча-лай кодмешке.

1051. Үстел гынат тыде-лай, үстел тыде.

Үстембалан шындалме сий тыде.

Үстембалан шындалме сий тыде,

Кенеж гочат ышталме вий тыде.

1052. Тенданат-лай үстелдан йолжо нылыт улмаш,

Нылынекат олмапун рүдыжө.

Толдалалмем годсекат эсаплен шинчем,

Улылда улмаш айдеман рүдүжө.

1053. Тенданат-лай тошкалтышда тыгыде улмаш,

Шотлалалынат күзалаш монденам.

Тенданат-лай сийда-лай шуко улмаш,

Тау ыштенат легылдаш монденам.

1054. Ынде гына йүна-лай, ынде кочна,

Ындыже-лай көланат йөрена?

Йөрена гын, йөрена шкенаш шочшылан.

Огына йөрө шышым йотшылан.

1055. Келтей гына воктенке ом воло иле,

Лудем дене комбеем о лий гын.

Мый тендан дек ом тол иле,

Чонем о йөроте гын.

1056. Төрзам почын шүлым шолышым

Тендан гына иган-лай комбылан.

Муралтенат, муралтен тау ышталам

Тендан гына честный-лай сийланда.

1057. Пөртончыл-лай воктенат ломбер отет

Шындалат гын, адак лай верже уло.

Ты гана йүмылан, кочмылан

Ош Юмеем пуалеш гын, верже уло.

1058. Тенийсе-лай у пӧртедын
Йымал гына пырняже моржиен.
Ты гына-лай шогалше шочшем
Кучыдымо оксаже моржиен.

1059. Пӧртончыл-лай ончылнет ужар сӧрем
Атлас йолан лудигет такыртен.
Ты муреем тыланетат лийже –
Атлас ялук олмешат пӧлеклан.

1060. Ёстел гына темылден сий дене,
Ёстел гына йолдамат лывыртен.
Ёстел гына йолдамат лывыртен огыл,
Мемнан гына лулеге лывырген.

1061. Арка гычын аркашке шордо йорта,
«Ида лӱял», – манылден сӧрвала.
Ёжылденат кондымо унашт-влакым
«Йӱза, кочса», – манылден сӧрвала.

1062. Арка гычын аркашке йортена иле,
Шим рывыжын игыже лийына гын.
Шим рывыжын игыже огына ул гынат,
Садак улына поро ава-ачан игыже.

1063. Ёмбаланет чиялме порсын тувырет
Могыретлан пушкудо, куштулго.
Ты гына-лай шогалше шкенан шочшынан
Порсын дечат йылмыже пушкудо.

МФП-1988. №3. Записи студентки историко-филологического факультета
Марийского государственного университета Шуматиевой Галины от
Байдуковой Елизаветы Николаевны, 1933 г.р., в с. Шиньша Моркинского р-на
Республики Марий Эл, июль 1988.

Уна муро

1064. Шеренге колын шинчаже улам,
Оланге колын согаже улам.
... шӱжарын, ... венын
Ужын толын, вучен налме унаже улам.

1065. Энгыж вондыжым солал-солал,
Мынярак шудым муыда?
Кайышаш унажым чаралар,

Мынярак ийлан мутда?

1066. Уремнажат угловой,
Шже улына переводой.
Йўынат, кочкынат улына,
Аккуртаный веле улына.

1067. Ёстембалне чевер сийдам
Пытарен каяш толын огынал.
Мемнан дечат кодалеш,
Весыланат ситалеш.

1068. Шогыза, капкадам ида поч:
Имнылан сапым пыштен огынал.
Шогыза, мемнам ида ужате:
Пасу капкам лектын огынал.

МФП – 1991. №2. Записи Абдулгаковой Эвелины А. от Абдулгакова Ахмадея Абдулгаковича, 1930 г.р., Абдулгаковой Марии Каниевны, 1930 г.р., в д. Иликово, Абдулгаковой Галины Анатольевны, 1958 г.р., в д. Баймурзино Мишкинского района Республики Башкортостан, июль 1991. Пайрем муровлак

1069. Мемнанат энгер – кўан энгер,
Ош йўксыжө волалеш, ай, кўлан верч.
Ош йўксыжө волалеш, ай, кўлан верч,
Ме толына родо-влак дек ужшаш верч.

1070. Кўрен гына имне, кўрен пўтө
Ярминга-лай верыште кăдырле.
Ужар-лай вуйна, ужар капна
Родо-шочшо коклаште кăдырле.

1071. Вуешет пидме шем ялукет
Кагаз кўргыштө киялше ший гае.
Ты гына шогалше шже акаем
Шўм коклаште кийше чон гае.

1072. Чўчўемже печым печалеш
Чўчыныжө олмапум шындалеш.
Чўчўемже олмапуын, ай, рўдыжө
Чўчыныжө олмапун саскаже.

1073. Пакча гына темын емыж дене,
Йырже гына каяш корно уло.
Ме гына-лай толна уна лийын,

Те миеда гынат-лай корно уло.

1074. Мемнанат-лай арка – тумеран арка
Орлай дене кўылда емыжше.
Айста гына, шочшо-влак, пырля илена
Ик орлаеш кўшö мör гае.

1075. Ноялда гын, возынат-лай каныза
Олмапуынат-лай тўнгешыже.
Мемнамат-лай ужмыда шуылда гын,
Тонгак ялыш йодылден миялза.

1076. Ик арка гыч товар йўк шокталеш,
Вес аркалан тудынат ямже уло.
Муралтенат муралтен шинчена гын,
Сий погалше суртлан ямже уло.

1077. Кўшычынат комбо чонгешталеш,
Кава менгеш шинчылден каналеш.
Кава гычын волышо шукчо гае
Койылдалын шинчылда кокаем.

1078. Эрдене эрак тўгö лектым
Кўшнö каваште шўдырым чотлалаш.
Кавасе шўдыржö ик пырче,
Шкемынат акаем ик пырче.

1079. Ёмбаланет чиялме шем костюмет
Улылда гын тыгодым лапкыште?
Чўчўем, тый гает унган енге
Улылда гын тыгодым, ом шинче?

1080. Тений-лай шыдангым те вўденда
Кўкыланат огыл, шкаланда.
Шаярен-лай ўжында, чын ўжында –
Сийда вуча манын ме толына.

1081. Курык-лай вуйышто тыгыде чашкер,
Тыгыде чашкер коклаште пўкшерме.
Авадат она ул, ачадат она ул,
Ава-ача олмешат ужыда.

1082. Тörзамат-лай почын ончалбым
Шаршудынат пырчыжым чоклалаш.
Шаршудынат пырчыже нылле ик пырче,

Шкемынат акаем ик пырче.

1083. Вуешетат пидме ош ялукет
Таче лумын кайше лум гае.
Пурла гына шүргет, шола шүргет
Курык воктен күшө мөр гае.

1084. Үстел гына үмбалне ший самовар
Тулде-вүдде шолын шонет мо?
Латкок гына арка, индеш пасу –
Век сагынде толынна шонеда мо?

1085. Шыжат шуэш, шырчык кая,
Тудым ужаташ ямдылалтса.
Мемнанат каяш пагыт толын шуо –
Көстенеч-лай мешакым ямдылыза.

1086. Изирак капан тор алаша
Шуэракын гына йөрталта.
Тый гает, акаем, унган енге
Шуэракын авалан шочыда.

1087. Күшычынат вараксим чонештен вола,
Сәскә үмбалаң шинчын сайраша.
Суртанже поян, сийже шуко –
Куаналын муралтен шинчена.

1088. Йылдыр гына йылдыр шокталеш –
Шөртнө дене күварым күварлат.
Аваемат, мый декем унала мие,
Шөртнө күвар үмбач корно уло.

1089. Ошо гына комбо игын мамыкше дене
Куваемлан мындерым ыштышым.
Эрат гына кынельым, касат возым,
Куваемлан эсенжым тыланем.

1090. Үмбаланет чиялме ош тувырет
Шке ошо, шке пушкыдо.
Тый декет, кокаем, ом тол ыле,
Йылмет порсын, мутет пушкыдо.

1091. Саре-лай ончылакем кумыт уло,
Йөратенат үшталмем иктыже.
Мыйынат-лай акаем пешат шуко,

Йөрәтәлмә акаем тый улат.

1092. Пазар-лай верыште мо кәдырле
Шийже дене шөртнө кәдырле.
Шийже дене шөртныжө кәдырлан кәдырле
Шке акаем шкалам кәдырле.

1093. Кенәж гына кече – шокшо кече,
Үлкө-күшкө чонешта лыпыне.
Эр кече чот шокшо чонедым
Ит пездаре, коваем, мемнан деч.

1094. Вичаштет улылда вич алаша
Виче гыч лекше кол гае.
Ты гына шогалше шке паваем
Кава гыч волшо шукчо гае.

1094. Кыдаланет үшталме ончылакет
Ала уло ончылнет сар шүшпык?
Ойлалын колтет, воштыл колтет –
Ала уло көргыштет сар шүшпык?

1095. Пакчашемат шындыме ковыштанем
Пенгыде кұан лиеш гын йөра ыле.
Йөрәтәнде шыч тол, йөрәтен тольыч,
Мыланнат шүман лият гын йөра ыле.

1096. Тошто гына идымын, ай, печыже
У идымым печылаш ситыже.
Пытаргыш мурынам мурен кодена,
Пөрт көргысө калыклан астыже.

1097. Аркашке күзенат пүкшым погышым,
Лапыш волен нымыштым руышым.
Шке шочшем шагалрак улмылан,
Шышым йотшым шочшылан ыштышым.

1098. Курык-лай вуеш ош лум ок шич,
Курыкын кыдалан вүд ок шинче.
Мүндыр улам манын, толде ит иле,
Конден шукта шулдыран имне.

МФП – 1991. № 2. Записи Калиевой Ларисы А. от Пазлиевой Мензы Апсаровны, 1910 г.р., в д. Новокульчубаево Бирского района Республики Башкортостан, июль 1991.

Ўстел коклаште мурымо муро-влак
1099. Ўмбаланет чиялме шем костюмет
Ший үстелеш пыштен пўчкыч мо?
Капет спай, чуриет чевер,
Олма пакчаш шочылден кушкыч мо?

1100. Шем чодыра шенгелне олмапужо
Саскам колта, чодыралан ям пура.
Ты гына шинчалшет шке аваем
Ойлен колта, суртшылан ям пура.

1101. Пёртончыл-лай воктен олмапужо
Парчаж сайын-лай уке вет саскаже.
Мемнан декат, акаем, тияк мие:
Парня сайынак уке вет акаем.

1102. Пәрән гына шокшо кўрык
Ачаемат чиялде кө чия?
Пәрән гына, кўрык гай шокшо чонетым
Ит кудалте, ачаем, мелечна.

1103. Ужар пўкен, мамык мындер
Аваемат шинчалде, кө шинчалеш?
Ужар капем, ужар вуем
Аваемат ончалде, кө ончен?

1104. Төргым воктен мөр аршашым
Ший подносеш пышталын кошталым. Код коштал налме гай погаш
Шке акаем мийдегече
Ший поднос-лай мөрем ом послал.

1105. Мыйынат-лай мурем кумыт уло,
Кумынекат пытарен мурышым.
Иктыжым-лай кукулан, весыжым – шўшпыклан,
Кумышыжым, акаем, тыланет.

1106. Төргымыш волен, вакшым ыштем,
Эр кынелын вўдланат волашет.
Ты муремым, кокаем, тылат мурем,
Эр кынелын, сагынен мурашет.

1107. Вича гына ўмбалнет ужар шудо,
Пукшалам гын, уке гын имнетлан.
Вўчкалтенат колтымо игет улам,
Вучалат гын, уке гын, аваем.

1108. Вакшылдалме тўшакем, ай, кўкү пун,
Тонедалме мындерем – йўкчө пун.
Кўкүн, йўкчын игыже, ай, тый улат,
Тый шочшедын игыже мый улам.

1109. Мыйымат аваем чот вўчкале,
Тыйымат-лай аваем чот вўчкыш.
Тыйымат-лай вўчкыде көм вўчкалеш,
Сурт кучышаш эргыже тый улат.

1110. Чодыраш пурет гын, шўшкалтен пуро,
Тарван(ы)дыме лышташыже тарван(ы)же.
Уремыш лектат гын, ўнышын ит кошт,
Кызын(ы)дымаш ўдыржө кыз(ы)ныже.

1111. Урем дене эртыше, ай, тый лийыч,
Төрза гычын ончышо мый лийым.
Төрза гычын ончышо, ай, мый лийым,
Йөрталме курсаем тый лийыч.

1112. Акаемже кушто? Ший кашташте,
Ош пөртыштө порсыным мундырта.
Капетше спай, чуриет чевер,
Мом каласет, акаем, колыштам.

1113. Кўшычын йўкчө чонешталеш,
Ик пыстылже тудын тенгакаш.
Ик пыстылже тудын, ай, тенгакаш,
Шке изаем шкаем шергакан.

1114. Тений шудым мый солалбым,
Курык воктен олмапу коклаште.
Ты гына-лай шогалше шке акаем,
Пеледалтше олмапун саскаже.

1115. Курык вуйышто олма пакча,
Олма пакча көргыштө – мөр саска.
Ты гына-лай шогалше шке изаем –
Олма пакча көргысө мөр саска.

1116. Пасу покшелне ладра куэ,
Умыр йўрым тыланен шогалеш.
Ты гына-лай шогалше кокаемлан
Ўмыржымат тыланен мый коштам.

1117. Шылдыр-лай-шолдыр шокталеш,
Шарангынат мужаже огыл мо?
Сар шўпык гай сайрасалше
Шкемынат енгаем огыл мо?

1118. Чол-чол коеш, чол-чол коеш,
Каваште-лай чолгалтше шўдыржө.
Шукчо олмеш шинчыме, пуйыршо олмеш шинчыме,
Шкемынат паваем огыл мо?

1119. Төргым воктен ужар шудо,
Ужар шудын саскаже ал саска.
Ужар шудын саскаже ал саска да,
Шкемынат акаем мөр саска.

1120. Пазарыш мийышым, калошым нальым,
Калош көргеш толылден ялукаат.
КалошыMAT чиен, ялукым пидын,
Миен шуза мемнан дек унала.

1121. Төргым воктен лу мочовуй,
Лу мочовуй сайынак сар шўшпык.
Сар шўшпык игыже тый улат,
Тыйынат-лай шўжарет мый улам.

1122. Пакча гына покшелне соган йыран,
Покшелныже шочылден укыра.
Ме гына-лай тый денет ик шочшо огына ул,
Ачаем дене теже-лай ик шочшо.

1123. Ачаемат мыланем ечим ыштен
Курык гычын курыкыш мунчалташ.
Ачаем ден аваем ончен куштеныт,
Шочшет-влак дене пырля иле манылден.

1124. Пакчаем кугу, емыжем шуко,
Йөрталме емыжемже снеге.
Элыште-лай шўжар пешат шуко,
Йөрталме шўжарем тый улат.

1125. Төргым-лай воктен вынерым шарышым,
Корно манылден покшеч ида кай.
Урем дене эртен каймыда годем,
Йот ег манын пурыде ида кай.

1126. Тенданат-лай пурада тамле улмаш,
Пөртыламат пурам шолталам.
Ялда-лай ямле, калыкда поро,
Пөртыламат ялыштем ойлалам.

1127. Ола гына имне, ола чома,
Пукшалеш гын, уке гын аваже.
Кок тёрзä-лай покшелсе олмам ончен,
Вучалеш гын, уке гын авием.

1128. Мыйынат курскаем мом ышталеш?
У пёртшылан янакым шындалеш.
Мыйынат курскаем көм вучалеш?
Унала толшо шүжаржым вучалеш.

1129. Шем имнбым кичкен, чодыраш пурышым,
Айда ракмат, имнем лукмылан.
Йўылденат, кочкылденат уна лийна,
Ракмат, курскаем, тыланет.

1130. Йытын-лай вынер – вичкыж вынер,
Мый погалын ом керт гын, тый погал.
Когынннат коклана, акай, тора огыл,
Мый миенат ом шу гын, тый толылдал.

1131. Йылдыр, йылдыр вўд йогалеш,
Йогалалме лугыч шонештеш.
Ты шогалше акаем пеш весела,
Ойласалме лугыч воштылеш.

1132. Порсын тувыр чиялде мом чиялам?
Порсын тувыр мोगырлан пушкыдо.
Акаем дек толде, кө дек толам,
Акаемын йылмыже пушкыдо.

1133. Ош шовырым чиен чонешталбым,
Миен возым Торгым-лай вўд воктек.
Шовырем ом пу, лўмем пуэм,
Лўмем йодын миен шу шүжарем.

1134. Айста погынен мөр погаш каена,
Вигеннанат уло вет атына.
Айста, родо-влак, муралтен шинчена,
Вигеннанат уло вет мурына.

1135. Изи гына төр алашам,
Муралталде вўдымат огеш йў.
Поро гына ачан игыже мурым йодеш,
Вожылатеш гынат, мурыде ок лий.

МФП-1993. Записи студентки историко-филологического факультета Марийского государственного университета Петуховой Розы Александровны от Сорокиной Анастасии, 1933 г.р., в д. Мари-Шои Куженерского р-на Республики Марий Эл, июль 1993.

Тошто уна муро
Оза вате мура.

1136. Йўза-кочса, родем-шамыч,
Эре мемнан дек огыда тол.
Ида вожыл, ида аптыране,
Тыгай кече эре огеш лий.

1137. Ой, родем-шамычем,
Кузе толын колтышда?
Койда манын ончышна,
Толда манын вучышна.

1138. Тевыс латкум иган
Ош мамыкан ош комбем.
Тевыс кум ий дене
Вучен илыме сай родем.

Уна оза ватылан тауштен мура.

1139. Тау чевер чесланда
Пиалан ешланда.
Кава-ава волтен пужо,
Мланде-ава нөлтал пужо. См. текст молитв

1140. Йўмө шуынат толын огынал,
Кочмо шуынат толын огынал.
Тошто кўсын укалеш да,
Кўсын ышташ толын улына.

Ожно пурам йўаш пешак йөратеныт, тыгай ший вўдетым пеш подылын огытыл. Пура йўмашым кугу ўстел йыр эртареныт. Уло ял гычын погыненыт, пеленышт кō могай чесым моштен, тугайым конденыт. Кугужат, изижат, шонгыжат, рвезыжат – чылан тышан погыненыт. Эн ондак ковай-влак мурат:

1141. Изи вүдшө йогалеш,
Шонжо кушеч надалеш?
Изи вүдшө йогалеш,
Шонгжо кушеч лекталеш?
Изи гына күчык үмыржө,
Ойгыжо кушеч лекталеш?

Тура курык тура гынат,
Күзенак шуаш логалеш.
Илышнаже неле гынат,
Чытенак илаш логалеш.

Шерак-шопак сырам ышташыже
Шем шыданым үдышым.
Шем шыдан ош пеледышыште
Изи мүкшем мүйым погыжо, шонышым.
Изи мүкшем сийым колтале,
Мүкш игем торааш чонештале.
Шем шыдан пеледышем кошкале,
Пелашем мыйым кодале.

Ала куралаш лекшаш,
Ала тырмалаш лекшаш,
Ала тыгак кечым эртарышаш?
Ала тоштым сөрвалшаш,
Ала весым кычалшаш,
Ала тыгак илен эрталшаш?
Ковайна-шамыч тиде муро гыч шке неле илышыштым каласат, могай илыш
лөдышке логалыныт.
Ялыште Оксина лүман үдыр лийын, каче-шамычым савыркален моштен да
манеш-манешым колтедылын. Үдыр-шамыч тидланат у мурым чоненыт да
муралтен пуэныт:

1142. Ош шовычым пицынат да
Ошак улам шонет мо?
Манеш-манешым шаркален,
Ен илышым торкален,
Ушан лиям шонет мо?

Үдыр-шамыч шонго ковайлан шке чesyштым сийлыктат да акым йодыт,
кугешныме шотым ыштат. Нунат ковай гай тамлын чesым ыштен моштат да
эше тутлырак да тыгай мурым муралтат:

1143. Ой, ковайна, ковайна,
Чеснам пурлал ончалза.
Пуранам подыл ончалза да
Сай сугыньым пуалза.

1142. Йўшаш вўднат улдалеш,
Кочшаш киндынат улдалеш.
Ой, ковайна, ковайна,
Илышаш кечынат улдалеш.

1143. Ёден тунемше улыда,
Тўред тунемше улыда.
Нелыжымат, йўсыжымат
Чытен тенемше улыда.

1144. Шонымо гай тувырда,
Шонымо гай шовырда.
Тиде мотор кап-кылланда
Ал шерге гай сийда.

Тыгак тиде пайремыште огыт мондо мотор качымат.

1145. Ныл уреман ялна уло,
Кори коремна уло.
Яллан мотор Йыван уло,
Тудын танже Йыландай.

Тиды Йыванет пеш мотор, чолга лийын. Гармоньымат пеш шоктен моштен. А
кө ок йөроте гармонь шоктымо айдемьым, тудын воктене лыве гай, лыве гай
чонештымет шуэш.

Огыт мондо мурым мурен сугыньым пуаш йоча-влакланат:

1146. Киндынам пурлал ончыза,
Киндын акшым палыза.
Кинде пыштышыжым пагал(ы)за,
Кинде куштышыжымат пагал(ы)за.

1147. Ял кыл-кылым кучымо семын
Калык-калыкым поген
Уто койыш-шоктыш ынже код.

МФП-1993. Записи студентки историко-филологического факультета
Марийского государственного университета Ябердиной Ирины Вильевны от
Ябердиной Анны Андреевны, Ибаковой Марии Константиновны, Байгузиной
Клавдии Юзукбаевны, Ахмадеевой Евдокии Камиляновны в д. Иликово
Мишкинского р-на Республики Башкортостан, июль-август 1993.

Йўмаш муро-влак (уна муро-влак)

1148. Ёстел гына ўмбалнет ший самбарет
Чыжлен шолын шинча гын веле ямле.
Ёстел йырем шинчыше унам-влак
Рызген мурен шинчат гын веле ямле.

1149. Чодыраште изи уржо
Укш гыч укшыш тӱрштылеш.
Изи-лай ур гай изи чонем
Эртакшы ден тендам шоналеш.

1150. Кукула манмым колышт ылышым,
Толын мурымо кечыже таче маш.
Шочшына улмыдам пален ылышым,
Пырля лийшаш кечына таче маш.

1151. Чодыра-лай покшел ужар моным
Чиялташак ок кӱл ужарге.
Шочшемлак, тендан гай поро ен дек
Ӱжаш миймак ок кӱл толына.

1152. Шоссе корно дене толын улына,
Телефон менгым шотлен толын улына.
Тендан гай, шочшо-влак, поро енжым
Шочшыланак шотлен толын улна.

1153. Ваштар шӱдырет, кӱляш кӱнчылат
Шӱдыренат шинчымет вел шуэш.
Йӱашат ямде, кочкашат ямде,
Муралтенат шинчымет вел шуэш.

1154. Мотор деч мотор таным кучаш
Порсын дечат ныжыл йылме кӱлеш.
Ӱстел тӱрысӱ унам сийлаш
Порсын дечат ныжыл кумыл кӱлеш.

1155. Курык гына вуеш мӱржӱ кӱэш,
Лап гына-ла верешат ялт ок кӱй.
Арака-лай коркалан чыланат мурат,
Самовар гына чайжылан мурышо уке.

1156. Ошынат коеш, ошын коеш:
Тӱргым воктен олыкеш йӱр йӱреш.
Шийже дене шӱртньыжӱ велалтын огыл,
Шочмо-кушмо элышке шӱм шупшеш.

1157. Йошкар йолан чувар кӱкӱ
Мурен коштеш Тӱргым вӱд воктен.
Ужар тӱсан мамык мындер –
Шичса пар ден сийланда тауштем.

1158. Вича гына үмбалне у жар шудыдам
Куштеда гын, имнемлан пышталам.
Ынде гына йўна, ынде кочна,
Күштеда гын, ик мурым муралам.

1159. Макыжымат вўдышым, кылгын шочо,
Кылгын саскам мардеж пуалеш.
Тенданат сагынме тувеч пале:
Эрден эрак-лай мардеж пуалеш.

1160. Савам шөртнө, вургыжо ший,
Эркин-эркин солалтен вел шогем.
Ышкемынат шочшем дек толмем гоным
Эркаланен муралтен вел шогем.

1161. Иктыт, коктыт тошкалтышдам
Чотлалынат күзаш монденам.
Тенданат коркада вичкыж кыдалан,
Чотлалынат йўаш монденам.

1162. Тыштат арака корка,
Туштат арака корка.
Ту арака корка дене
Пытыш ынде вуй корка.

1163. Урем дене эртен ме каена,
Шяргүй дене кышкылт ида код.
Йўылден кочкын ме каена,
Шенгечынна ойлен ида код.

1164. Пөртончылдам лектын ончалым:
Пөрдын-пөрдын йога Төргым вўд.
Ынде гына пөрдын ме каена,
Пөрдын ончен кодса пөртончыч.

1165. Изи гына арка, тумеран арка,
Век чарныде муралеш сар шўшпык.
Теве теле, теке кенез,
Век чарныде эрталеш ўмырна.

1166. Айста гына погынен колым шўрена,
Ала лиеш вўдынат келгыже?
Огынат ойгыро, огынат шорт,
Ала лиеш мыланнат куанже?

1167. Ёмбалнет-лай чиялме кез тувырет
Шёшажгела кезыле лийже ыле.
Ты гына шинчалше шкенаан аканан
Ёмыржыла кужу лийже ыле.

1168. Арка гычын ик имне ёёртен вола,
Толын тўкна кугу-лай капкашке.
Ёёдшат уке иле, кечыжат уке иле,
Миялынат пуральым акай деке.

1169. Ёылдыр гына ёылдыр вўд ёогалеш
Кўзгё дечат волгыдо кол модеш.
От ўшанал гын кўзгеш ончал
Эр чолпан деч кём огыл чуриет.

1170. Мёржат кўын, снегыжат кўын
Эныж-лай кўймё пагытем.
Авием ыштен, ачием ончен
Ты пагытеш лийже ыле авием.

1171. Чодыражым шўдын, шыдангым ўдышым,
Шыдаг унга манын шонышым.
Ёори гына, ўжде, унала тольым,
Сий-карматда вуча шонышым.

1172. Изирак-лай капан тор алашам
Кичкалаш гын, терешда кичкыза.
Изидат-лай уло, кугудат уло,
Келшалеш гын, муремым колыштса.

1173. Таче гына возын омым ужым:
Ош кёгерчен онешем пёрдале.
Шочшемлак, тендан ден пырля лийшашым
Арня ончычак омешем кончале.

1174. Волгалтешат микан, уке микан,
Таче молан тынаре ёўд кужо?
Кынелза-лай, шочшо-влак, волгалт толеш,
Мутланышаш мутна пеш шуко.

1175. Тонгакынат уремже пешат лавыран,
Лавыра-лай келмемым ом мондо.
Ужар гына вуэм тёреш шинчын,
Нигунамат ом мондо шочшемым.

1176. Шаве-лай шаве йӱр йӱралеш,
Куржылдалым олмапу пакчашке.
Мо мутетат лиеш каласал, авием,
Олма лийынат пӧрднем ончылнет.

1177. Кыдалан ӱшталме ончылан сақышем
Чот ӱшталам гынат-лай, лушкалеш.
Шкемынат коваем ужмем годым
Чоткыдо-лай кумылем лушкалеш.

1178. Пӧртончыл-лай мучаштем порсын лӱнгалтыш
Эрат-касат легылден лӱнгалтем.
Эрат-касат лӱнгалтен-лӱнгалтен,
Шкемын шочшемым вучалтем.

1179. Тыят чевер, мыят чевер,
Когыньамат ачана вӱчкалеш.
Тыйымат вучалде, кӧм вучалеш:
Сурт кучышаш игыже тый улат.

1180. Шӱжаремат, тылат шергым пуэм
Кудырвуй шем ӱпет шерылдаш.
ӱмырешат пырля илаш шоненам ыле,
Огеш лий маш ӱмыреш пырля илаш.

1181. Изамат олмапум шындалеш,
Енгамат вӱдым шавалеш.
Изаем олмапуын, ай, рӱдыжӧ,
Енгаемат олмапуын саскаже.

1182. Изирак капан тор алашам
Ит кычкалал, изаем.
Тый гына-лай кугырак, ме изирак
Ит кудалтал, изаем, ӱмыреш.

1183. Ямле-лай Азъян вӱдыштыжӧ
Порсын йолан ир лудо ийылда.
Ты гына-лай шинчыше шке енгаем –
Порсын йолан ир лудын игыже.

1184. Парняшемат чийыме ший шӧргашем
Парнямын йыжынже коклаште.
Ты гына-лай шинчыше шке енгаем
Шӱмем ден мокшем коклаште.

1185. Парняшемат чийыме ший шергашым
Тылаетат пуалам пӧлеклан.
Сагынымет годым савырен чие,
Ужмет шумо годым миен шу.

1186. Ший шергашым чиймет шуылда гын,
Мый декем миен велыкте.
Мыйымат ужмет шуылда гын,
Шке декем мие ужылдаш.

1187. Паваем кушто? Идымыште.
Идымыште каван-лай коклаште.
Идым гыч толеш, төреш шинчеш
Шийже дене шӧртньым ойыра.

1188. Курык гына вуйышто, ой, ший үстел
Ший үстел воктене ший пӱкен.
Ший пӱкенеш шинчын, ший тенге чотлалше
Шкемынат чӱчием огыл мо.

1189. Вуэшем пидме кӱрен ялукем
Ала-мо кечын энгыж вӱд чӱчалтеш.
Мыйынат сагынмем тувеч пале:
Энгыж таман йӱгынчым кучалеш.

1190. Эрден-лай кынелын тӱгӧ лектын
Сар шӱшпыкшӧ шӱшка садыште.
Сар шӱшпыкын игыже те улыда,
Тендан шочшын игыже ме улна.

1191. Кӱшычынат вараксим чонешталеш,
Шулдыр мучаштыже язужо.
Ту язум налын ончалат гын,
Тудо лиеш мыйынат саламем.

1192. Стакан-лай аракам темен пуэм,
Ит велалай, аваем, йӱылдал.
Моштыдымо сомылем лийылда гын,
Ит вурсалал, аваем, туныктал.

1193. У пӧртедын чуланешыже
Ош кӧгӧрчен толын иярен.
Йот кайыкше манын, ит лӱдыктӧ –
Койын койде коштеш рыскалем.

1194. Эр кынелын түгө лектым:

Араманат вуйжо шыш гае.

Ты гына-лай шинчыше шке ачаем

Пуалташ шындыме туш гае.

1195. Паваемат, тыйын мыйыкедым

Ушаталым сар шүшпик пыстыллан.

Паваемат, тыйын уш акылетым

Ушаталым ош шукчын ушыжлан.

1196. Вуешем пидме ош ялукым

Сондыкеш пыштен-лай саклышым.

Йүмашыштат шым муро, пашаштат шым муро,

Енгаемлан муралаш саклышым.

1197. Шүешем пидме ший согаем

Шүем гычын колталмем огеш шу.

Ты гына шинчалше шкемын кокаем

Күдычынем колтымем ялт о шу.

1198. Ымбалнет чиялме кез тувырет

Урвалтыже мландеш шүдырна.

Шүдырналеш гынат, ок лавырге

Унтаклыккет чын улмаш, акаем.

1199. Ымбаланет чийыме кез тувырет

Корнын корнын коеш шинчашем.

Ты гына-лай шинчалше шке акаем

Шийын шөртнбын коеш шинчашем.

1200. Ымбалнет чийыме шем пешметет

Могай уста ургызо ургалын?

Капетат спай, чуриет чевер –

Могай уста тыланет пуйырен?

1201. Отвор-лай покшелне кум ший падыраш,

Савырненат ончалым ший шергаш.

Ший шөргаш чийме мондалт кертеш,

Огеш мондылт пырля илмына.

1202. Пасу покшелне лывырге куэ,

Шич, лүнгалте, мogyрет каныже.

Йылметат лывырге, мутет пушкыдо,

Ойлен колто, көргет каныже.

1203. Күкшө-лай курык вуйыштыжо
Ош пинеге модылда почшо ден.
Ош пинеге модылда, ой, почшо ден,
Мемнан шочшына модеш мал дене.

1204. Тошкальым – тошкалтыш, тошкальым – тошкалтыш,
Волалалын шогальым мландыш.
Мландыш шогалде куш шогалат?
Шочшем, тый декет мийыде куш миём?

1205. Ончыланат сакыме ончылсакышет
Торешыже кумда, куд кутыш.
Шкемынат шочшем ужмем годым
Кечывал кече күчык, йүд кужу.

1206. Эрдене кынелын вүдлан вольшым:
Юмын үдыр шүргыжым шүялта.
Юмын үдыр гай вургеман лий,
Шукчын үдыр гай ушан лий.

1207. Йошкар-лай ялукым, ой, пидмашет,
Йошкар чевер үдыр лиймашет.
Йошкар чевер үдыр, ой, лиймашет,
Юмын үдыр уш-акыл шичмашет.

1208. Айда-лай коктын пазарыш каена,
Пар денат-лай сар ялукым налына.
Пар денат налын, пар денат пидын,
Ик ава деч шочыныт манже ең.

1209. Тений шудым ужашлена,
Корно воктен вочшо ыле тыланет.
Арака йүдымө, тамака шупшдымо
Музиканче вочшо ыле тыланет.

1210. Тений шудым солалат гын,
Тошто каван олмым шайлен кошт.
Арнялан огыл, тылзылан огыл,
Ўмырашлык моторым шайлен кошт.

Тауштымо муро-влак

1211. Акаемат мом ышталеш?
Порсын тўран шовычым тўрлалеш.
Порсын тўран шовычын лукешыже

Мияш толаш малденат сералеш.

1212. Пөрт воктенсе олмапуэтым
Печым печен куштышыч, аваем.
Шычат вурсо, шычат шүрдө,
Эркаландарен куштышыч, аваем.

1213. Вуэшет пидме сар ялукет
Чинчыже уке гынат, йылгыжеш.
Ты шогалше шкенана шўжарна
Умшаже ойла, шинчаже воштылеш.

1214. Ёмбалнет чиялме шем костюмет
Шолап гычын чўчалтше вўд гае
Ты шогалше шке изайна
Кава гычын волышо шукчо гае.

1215. Порсын мундырам тыртыктыльым,
Миен возо кугыжан капкашке.
Лўмет каен кугужашке,
Унган дāнет шаланен элышке.

1216. У гына пөртедын кўвар онаже –
Лўнген шогышо олмапун онаже.
Ты гына шогалше шкенан чўчўна –
Лўнген шогышо олмапун саскаже.

1217. Пазарышке кает, каласен кае:
Мыят колтем кешамер ялуклан.
Коктынат икгай пидын лектына гын,
Ик шочшо дечат шочын манже ег.

1218. Вараксимже кушто? Ший кашташте.
Чапаже-ла шулдыржо йымалне.
Мыйынат паваем кушто шинча?
Тенге чувар ший сондык ёмбалне.

1219. Айда, шўжарем, ме каена
Омыж дене кўварым кўварлаш.
Омыж кўвар мемнан деч о лий-лай,
Мемнан дечат тату ег огеш лий.

1220. Ужар гына катат, ал катат
Улылда гын, шўжарем, йолыштет?
Ожно годым пырля коштна,

Улылдем гын ты годым ушыштет?

1221. Ачием мылам издерым ыштен
Күкшө курык гычын мунчалташ.
Ачаем ден аваем ончен куштеныт
Пелне илен ўмырым эртараш.

1222. Онешетат сакыме он согает,
Ик пўшкылжө тудынат мўкш ава.
Ты гына шогалше шкенаан акайна
Четлыкешат петырыме мўкш ава.

1223. Ўмбалнет чиялме сатин тувырет,
Келшыдымаш верже ялт уке.
Толмем гына годсек шайлен шинчем,
Келшыдымаш койышда ялт уке.

1224. Йолешетат чиялме катаедым
Шем кайыкын ўйжө дене ўйленат.
Ава дечат шочын кушкын отыл,
Кава гычын воленат шогалынат.

1225. Төрзамат почын ончалалыым:
Чодыранат вуйжо шопш гае...
Ты гына шогалше шкенаан чўчина
Пуалтенат пышталме туш гае.

1226. Чылдыр гына, чылдыр шокталеш:
Урем дене купечна эрталеш.
Ту гына-лай купеч – Элан купеч,
Ышкенаанат тугылар сурт купеч.

1227. Чодыражым куклен шыданым ўдышым
Шыдан уна манын шонышым.
Йори гына ўжда, чынлен толна,
Сий көрматда вучалеш, шонышым.

1228. Кыдалан ўшталме ончылак сакымет,
Ала уло ончылнет сар олма?
Ойленат колтет, воштыл колтет,
Ала уло көргыштет сар шўшпык?

1229. Ал ведра, ший вўдвара,
Ит ўкынө вўдлан волметлан.
Шочметлан, кушметлан ит ўкынө:

Возылдалыч Юмын порыжлан.

Уна муро-влак
1230. Аракада кочо маныт,
Кочат огыл-ыс вара.
Кумылдаже күкшө маныт,
Күкшат огылыс вара.

1231. Ай, кышка вуй, кышка вуй,
Ончем темын кышка вуй.
Айыкем ден тугай омыл,
Изиш йўам – ишке вуй.

1232. Мемнан пакчаш паренге унен,
Кугу руш йондал гае.
Ты коркатым йўын колтем
Колхоз шем ушкал гае.

1233. Курыкышко күзен омыл
Күзен ончем, мо лиеш?
Таче мые куштен омыл,
Куштен колтем, мо лиеш?

1234. Теат печым печыза,
Меат печым печена.
Те мемнан дек, ме тендан дек
Миен толын илена.

1235. Шоген шогена кызыт,
Огеш волгалт дыр кызыт.
Ен-влак ойлымо мутлан
Она мунае кызыт.

1236. Уремна кунге тайыл гын,
Вүдшат тунгела йога.
Юмына кузе пуйырен,
Илышна туге эрта.

1237. Йўна тебе, лиеш гын,
Шўмлан дару лиеш гын.
Ўмыреш пырля илена,
Вуйна эсен лиеш гын.

1238. Пазар гычын олмам нална,
Акшым пырля тўлена.

Шочшо-влак, ўмыр мучко
Миен-толын илена.

1239. Тальянский музыканын
Молан йүкшө ямле гын?
Йөрталме йолташ дечын
Молан ойырат гын?

1240. Шыве-шаве лум лумеш гын,
Терлан куштылго лиеш.
Суртан аракам пуа гын,
Вуйлан куштылго лиеш.

1241. Олма күэш, күрен лиеш,
Волен возеш, мо лиеш?
Олмам поген налеш лиеш,
Ўмыр эрта – мо лиеш?

1241. Кенезым сар саскам пого,
Телым сар саска ок лий.
Эрталеш вет рвезе ўмыр,
Пөртылталаш огеш лий.

1242. Шочшо-влак чумыргышна
Макын ал саскаж гае.
Чумыргышна, шаланена
Пелчанын мамык гае.

1243. Шола мogyрым толда мо?
Пурла мogyрым толда мо?
Чынак сагынен толда мо?
Шкенам ужаш толда мо?

1244. Кынагулем пеш чаманем
Саргаен кошкымыжлан.
Рвезе ўмырем пеш чаманем
Вашке эртен кай(ы)мыжлан.

1245. Куку мура ик мурым,
Шүшпык шүшка түрлыжым.
Шке тыште улам гынат,
Чонем шона түрлыжым.

1246. Йўам тидым, йўам тидым
От руштыкто гын мыйым.

... дечын ... деке
От куржыкто гын мыйым.

1247. Авамат уке мыйын,
Ачамат уке мыйын.
Молан тыге йӱат манын,
Вурсышат уке мыйын.

1248. Тӱргым воктенат ямле,
Азьяк воктенат ямле.
Шочшо-влак ден пырля годым
Шикар дечат чай тамле.

1249. Йӱмемат ок шу мыйын,
Кочмемат ок шу мыйын.
Кочмо-йӱмӱ кокла гычын
Каймемат ок шу мыйын.

1250. Ош носким чиен гына
Станций йыр савырнем.
Сагатыште кудло минут
Минут сайын сагынем.

1251. Йӱржӱ йӱрын кайже ыле,
Вӱдшӱ йоген кайже ыле.
Мӱндырнӱ илыше шочшемже
Ужаш толын кайже ыле.

1252. Кӱзем ыле – сер тура,
Водем ыле – вӱд йога.
Кечын тендам ужам ыле,
Мӱндыр корно мешая.

1253. Чодыра покшеч кайме годым
Йомын коштшаш ынже лий.
Ик стакан аракам йӱын,
Йӱралт кодшаш ынже лий.

1254. Колхоз имне коя лиеш
Шӱльӱ тӱредме пагытеш.
Ала кудына огеш лий
Вес ий тыгай пагытеш.

1255. Мемнан колхоз, поян колхоз,
Оксам пуэнак шога.

Пуэн шога, пытен шога,
Йўаш ситенак шога.

1256. Ал лиям тидын дене,
Гүл лиям тидын дене.
Эй, шочшем-влак, ида өпкеле:
Чеверын тидын дене.

1257. Чыл-чыл коеш, йыл-йыл коеш
Мемнан йўшаш кўмышка.
Ты кўмышка йўшаш верчын
Воштылеш вет умшана.

1258. Сольшаш шудым солен шым керт:
Кылгын саска пеледын олыкеш.
Ойлышаш мутем ойлен шым керт:
Тендан сийда погыныш вуйышкем.

1259. Йўмем гына шуат, вўдым йўым
Вўд пундаште ошмаже коймешке.
Ышна вучо огыл, шочшо-влак, вучышна тендам
Пёртончыл мучаш шәулада коймешке.

1260. Ончалза кызыт мемнан ончылсакымынам:
Мемнан ончылсакымына могае.
Ончалза гыст мемнан төр уна-влакым:
Мемнан уна-влак шўшпык гае.

1261. Төрешат пыштыме төр портышем
Тор погенат кертам гын, йөра ыле.
Төрешат шындалме төр уна-влакым
Тор онченат кертам гын, йөра ыле.

1262. Мемнанат уремна садлан ямле:
Олмапу ден четаным тодмылан.
Мемнанат вуйна пеш надырле
Шочшо-влак унган улмылан.

1263. Күкүжө ку-ку малдалеш,
Күкүжланат шыданым кө вўда?
Күкүжланат шыданым ме вўдена,
Мыланнаже порыжым кө шона?

1264. Мөржымат погышым, снегым погышым,
Эныж кўэш маньнат шым шоно.

Миймедымат ужым, налаш шым лек,
Ўжаш миет манынат шым шоно.

1265. Мемнанат пөрт воктен шоптыр пакча,
Шоптырвондо коклаште корно уло.
Ужар гына вуйна эсен лиеш гын,
Тыланда мияш мемнан дек корно уло.

1266. Куралынат ом мошто, тырмален ом мошто,
Шыдан вўдаш мый кушан тунемам?
Муралтенат ом мошто, шўшкалтен ом мошто.
Уна сийлаш мый кунам тунемам?

1267. Мемнанат корно – кўртньө корно,
Кыргызынат корно – кў корно.
Кыргызынат корно, ай, кў корно,
Мемнанат-лай корнына – сий корно.

1268. Шочшо-влак, тыланда шергым пуэм,
Сар ўпдажым шерылден пуналам.
Курыкшат кўкшө, тошкалтыш уке,
Сагынме годым кузе ончалаш?

1269. Ош ялукым мые тияк пидам,
Йөратенат пидмем ты ялук.
Тияк толеш манынат те ида ман:
Шочмо-кушмо суртыш чон шупшеш.

1270. Кўдыртенат-кўдыртен шем пыл кўза –
Төрзам почын ончалаш шекланем.
Изыжат уло, кугужат уло –
Мурым луктын мураш айманем.

1271. Муралталам ыле, мурем уке,
Ом муралал ыле, ямже уке.
Муралтенат колтем йынгар шоктен,
Чувар кукун мунгло семже ден.

1272. Пазарыш мийышым муро ужалаш,
Мыйын мурем руш кува огеш нал.
Руш кувалан шым пу, йотлан шым пу
... муралаш саклышым.

1273. Муралтал маншылан мураш лиеш:
Окса пыштен налме муро огыл.

Окса пыштен налме лиеш гынат,
Родо-шочшо коклаште жал огыл.

1274. Арка гычын имне йортен вола,
Тортаж дене пўгыжым модыкта.
Шочшо-влак, унала мийыза,
Налаш лектам кок шинчам модыктал.

1275. Шындем самбарым, йўына чайым,
От чамане гын, индий чаедем.
Ойлен колтена, воштыл колтена,
Она чамане тасма йылмынам.

1276. Тение налме чай коркат ден
Чай йўылден илашет пуйыржо.
Онченат куштымо игет-влакын
Порыштым ужын илаш пуйыржо.

1277. Вуешем пидме ош ялукем
Вўд ўмбалан пыштем гын, шон лиеш.
Ты гына шинчалше шкенан акай
Чонемланат ушем гын, чон лиеш.

1278. Эрдене кынелын, тўгў лектым:
Чодыранат тўржў шыш гае.
Ты гына шогалше шкенан акана
Пуалтенат пыштыме туш гае.

1279. Ший шергашым чиялме шуылда гын,
Мемнан деке велыкташ миен шу.
Сагыныме годым савырен чие,
Ужмет шумо годым миен шу.

1280. Кыдаланет ўшталме ончылакет
Капше кылже ока шол, кылже ший.
Ты гына шогалше шкенан ...
Капше кылже огыл шол – мутшо ший.

1281. Вуешет пидме ош ялукет
Оренбург гыч нальыч мо?
Ош Юмет рыскалым пуымыж годым
Ончыч куржын миен нальым мо?

1282. Кычкалалме имнем амбарыште,
Шлияже амбар-лай ўмбалне.

Ты гына-лай кочмына, ты йўмына
Мемнанат-лай шыл йылме ўмбалне.

1283. Ачаемже омсамат ышталалын,
Кылажымат ший ден велыктен.
Ачиемат мемнам ончен куштен,
Ший падыраш олмешат ужылден.

1284. Төрза ончылан шындыме ал саскажым
Вўд шавенат кушталын коваем.
Тул дечат саклен, вўд дечат саклен,
Ончалынат кушталын коваем.

1285. Кадыр-лай кадыр корно дене
Волалалеш сар ўпан ик ўдыр.
Ўпшө-лай саре, шке унган –
Окса пыштен налшыже куана.

1286. Тение пиштым мый руышым,
Пуйырен гын, оналан шельктем.
Капеет спай, чуриет чевер,
Пуйырен гын элышкем нангаем.

1287. Төрзамат-лай комдык почын,
Шаршудо-лай пырчыжым шотлышым.
Шаршудо-лай пырчыже нылле ик пырче,
Шкенанат шўжарна ик пырче.

Тауштымо муро

1288. Эр кечыжат легылда йошкаргалын,
Лавыртышат ок лий гына йөра ыле.
Рвезы-ла вуйна ден муралтен колтена,
Вожылшашат ок лий гын, йөра ыле.

1289. Кўшычынат, кўшычын мўкш чонешта,
Ломбо укшеш шинчылден каналта.
Мемнан декат унала миен шуза,
Мўкш аваже олмешат ужына.
Лўмемымат ида йод, мурем йодса,
Мурем дене кычалын миялза.

МДП – 1976. № 3. Записи Кушаковой Любови и Речкиной Людмилы от Ивановой Веры Зиновьевны, 1953 г.р., в д. Ныргында Каракулинского района республики Удмуртия, июнь-июль 1976.

1290. Сар шўшпык каласен кайыш:
Вес ий кенеж марте ом тол мане.
Миньын шочшем каласен кайыш:
Вес ий кенеж марте ом тол мане.

1291. Пакчашем вўдальым пурсам,
Ужаргын кўренын пелед шога – мотор коеш.
Тыгеракат шинчалше тўр кокласе унам-лак,
Рызген мурен шинчалтат – ушан койыт.

1292. Ныргындышын кўвар, шоло кўвар –
Шолдырген гын, уке гын?
Теат мўндыр улыда, меат мўндыр улына,
Кудынан сагынен илымынам огына шинче.

1293. Лопеш гына шочеш олма пужо,
Пелетдегеч шогалеш ик пагыт.
Тиньат гына мўндыр, миньат мўндыр –
Ик пагыт илена сагынен.

1294. Ен-лак кочкыт олма кичкым, кўрлын налын,
Ме вучена мландыште вочмыжым.
Ен-лак гына илалыт шочшыш ден пырля,
Ме вучена кугу нелын пуйырмым.

1295. Ушкал лўшташ изи улам,
Каза лўшташ лач улам.
Паша ышташ изи улам,
Тосын кошташ йўренам.

МДП – 1976. № 3. Записи Кушаковой Любви и Речкиной Людмилы от Зелёва Сергея Васильевича, 1916 г.р., в д. Ныргында Каракулинского района республики Удмуртия, июнь-июль 2001.

1296. Арка гыч аркашке изи корным ыштальым
Ужар гына нымыште нумалаш огыл,
Ужар гына нымыште нумалаш огыл –
Кас ваштареш толылдалше игем-лаклан.

МДП – 1976. № 3. Записи Кушаковой Любви и Речкиной Людмилы от Зелёвой Галины Сергеевны, 1938 г.р., в д. Ныргында Каракулинского района республики Удмуртия, июнь-июль 2001.

1297. Мемнан тунемме школна
Тўрзаже почман огыл.

Миен ужын толаш иле –
Шулдыран кайык ом ул.

МФП-1982. №1. Записи студенток Ведушевой Риммы и Ямалтдиновой Зины историко-филологического факультета Марийского государственного университета Васильевой Надежды Альбертовны от Петухова Георгия Васильевича, 1968 г.р., в д. Чодрасола Моркинского р-на Республики Марий Эл, июль 1982.

1298. Корнынат мотор, мўндырнат огыл –
Йолын толаш огеш лий.
Капкат почмо, тулжат чўктымö –
Налаш лекде пураш огеш лий.

1299. Кандаш курыкым күзен улына,
Латкок менгым толын улына.
Налаш лекде огына пура,
Ужатен колтыде огына кай.

МФП – 2001. № 19. Записи Петуховой Венеры Викторовны от Шестаковой Елизаветы Семёновны, 1936 г.р., в д. Кузнецы Новоторъяльского района Республики Марий Эл, июль-август 2001.

Уна-влакын мурышт

1300. Корныжын сайжым палем ыле гын,
Талгыде имнемак кычкем ыле.
Родемын сайжым палем ыле гын,
Кум кече ончычак толам ыле.

1301. Ёстел йолдат нылыт улмаш да,
Ёстембал шовычдажат шарыме.
Мемнан толын пурымыланна
Ёстел көргö чesdaжат ямде улмаш.

1302. Коньыкшат имныжым пукшалын моштен,
Эре кычкыдем веле шуэш.
Чўчўжат, чўчўньöжат ончалын моштеныт,
Эре мурымына веле шуэш.
Пушенгыже те лийза да,
Лышташыже ме лийына.
Йўктышыжö, пукшышыжо те лийза да,
Мурен-лўнген шогышыжо ме лийына.

1303. Тувыр йыремат йыр тасма да,
Шовыр йыремат йыр тасма.
Тасмажым йöратен чиенам да,

Родемым шотлен толынам.

1304. Ынде мураш тўнгал(ы)на да,
Ынде лўнгаш тўнгалына.
Тўмыр-шўвырдам тарватыза.
Ўдырйўшым тўнгалына.

1305. Ой, изай-шамыч, енгай-шамыч,
Пура йўаш толдалза.
Шенгелне улшыжо ончыкырак лийза,
Ончылно улшыжо корным пуыза.

1306. Тура улмаш сержат, келге улмаш вўдшат,
Садлан верчын вончен каяш йөсө улмаш
Уке улмаш йолташем, улам улмаш шкетын,
Садлан верчын илашемже йөсө улмаш.

1307. Пөртончыл тошкалтышын латкок тошкалтышыже,
Иктыжымат ойырен ида тошкал.
Изиракшат улына да шемыракшат улына,
Иктыжымат ойырен ида ончал.

1308. Молан йөра кандывуй, молан йөра пеледыш,
Нимогай саскажат уке тудын.
Молан йөра шочынам, ош тўняште улалам,
Нимогай пиалемат уке мыйын.

1309. Эх, шеремет савушнаже
Кнага көргө кампет гай.
Кнага көргө кампет гай огыл,
Сад-садовый мөрө гай.

1310. Конга шенгелнет йыли-юли коеш,
Коля тул йўла ала-мо?
Савушнан шинчаже йыли-юли коеш,
Йолташыжым ужын ала-мо?

1311. Тўшка шўдыр кокла гычын,
Койылдале ик шўдыр.
Тўшка калык кокла гычын,
Койылдале йолташем.

1312. Куэрыште ыле, ломберышке чонештыш,
Ала-могай кайык ыле – ыжым пале.
Ончалале, воштылале, шинчажымат кумалтале,

Ала-могай рвезе ыле – ыжым пале.

1314. Куэ парчасе сур кукужо,
Игыжым коден, куш кайыш?
Мемнан йорга савушнаже.
Мемнажым коден, куш кайыш?

Тау ыштыме муро

1315. Веденкан тайылетым волалалыым, волалалыым,
Веденкан тайылетым кўзалалыым, кўзалалыым.
Веденкан тайылетым кўзалмем годым
Латкок кўдырчө тан кўдыртыш.
Латкок кўдырчө тан кўдыртымө годым,
Латкок волгенче тан волгалте.
Латкок волгенче тан волгалтме годым
Латкок сорта тул тан чўчалте.

Латкок сорта тул тан чўкталтме годым,
Ший пўкен ден той пўкен шинча ыле.
Ший пўкеныштыже юмын ўдыр шинча,
Той пўкеныштыже шочын ава шинча.
Юмын ўдыр гай поян лийза,
Шочын ава гай шочшан лийза.
Кудыр ўпан куд эргым ыштыза,
Вияш ўпан вич ўдырым ыштыза.
Вўта көргө вольыкан лийза,
К(ы)лат көргө киндан лийза.
Шондык көргө поган лийза.
Ўстел көргө чесан лийза.
Ой, Йыван изай, Йыван вате енгай,
Суртда-печыланда тау лийже.
Юмын ава волтен пуыжо,
Мланде ава нөлтен пуыжо.

МФП-2001. Записи Янышевой Лианы Евгеньевны от Ялитовой Ирины Александровны, 1968 г.р., в д. Верхнесорокино Мишкинского района Республики Башкортостан, июль – август 2001.

Уна муро

1316. Мыйынат-лай очакем,
Йоратыме очакем ўшталынам.
Мыйынат-лай акаем,
Йоратыме акаем тый улат.

1317. Парняшем чиялме ший шөргашем,
Парнямын йыжынже коклаште.

Ты гана-лай шинчалше шкемын тулачем,
Шүмем дене мокшем коклаште.

1318. Вуешетат пидалме ал ялукет,
Тынге-тунге чокыжым кө колтен.
Тынге гына, тунге кошмет годым
Тыштат шужарем манын пурен лек.

1319. Ончыланет үшталме сар очакет,
Ала уло ончылнет сар олма?
Ойлалынат колтет, воштыл колтет,
Ала уло көргыштет сар шүшпык?

1320. Ұмбалнет чиялме ош тувырет,
Урвалтыже шүдырна мыландеш.
Шүдырналеш гынат, ок лавырге,
Унганлыкет чын улмаш туглаче.

1321. Төрешетат погалме төшакетым,
Ший курык манылден ончалым.
Ты гана-лай шогалше шкенан шужарнам,
Юмын үдыр манылден ончалым.

1322. Кенеж гына кече – шокшо кече,
Тынге-тунге лийылда лыпыне.
Кенеж гына кече гай шокшо шүметым,
Ит йүкшыктө, аваем, чамане.

1323. Шке гынат ошо, шке пушкыдо.
Пасма гына тувыр огыл мо.
Шке гына поро, йылмыже пушкыдо,
Шкенанак акайна огыл мо.

МФП-2001. Записи Янышевой Лианы Евгеньевны от Изиляевой Валентины Николаевны, 1958 г.р., в д. Верхнесорокино Мишкинского района Республики Башкортостан, июль – август 2001.

1324. Олыкышто саска пешат шуко,
Йөрталме саскана – онгырвуй.
Элыште шочшем пешат шуко,
Йөратыме шочшем тый улат.

1325. У пөртетын күваронаже –
Гүжлен шогышо олмапун онаже.
Ты гана-лай шинчалше шкенан тугылар,
Гүжлен шогышо олмапун саскаже.

1326. Пазарыш мийшым, нымат шым нал,
Ший шергаш-лай налаш монденам.
Ты гана-лай мурем тылат мурем,
Ший шергашет олмеш пөлеклем.

1327. Ала гына волгалтеш, ала уке,
Волгалтеш гын, агытан мура ыле.
Ала сагынеда, ала уке,
Сагынеда гын, йўгынчыш куча ыле.

1328. Самоварем шолын лийже ыле,
Чаем лекшан лийже ыле.
Самовар көргысө чаем йўаш,
Чыла шочшо пырля лийже ыле.

МФП-1974. № 4. Записи студентки историко-филологического факультета Марийского государственного университета Мочаловой Юлии, Поповой Нины и Чемяковой Елизаветы от Кузьминой Ксении Кузьминичны, 1900 г.р., в д. Шале Моркинского р-на Республики Марий Эл, июль 1974.

Уна муро

1329. Шўшкалтен колтымо гай

Уремна уло.

Муралтен колтымо гай

Пасуна уло.

Уремлан келшыше капна уло.

Каплан келшыше сынна уло.

Пайремлан келшыше унана уло.

1330. Окнаш сакыме занавесше

Эр кече лекмым вучалеш.

Меат тендан толмыдажым

Эр кече лекмыла вучена.

МФП-1974. №4. Записи студентки историко-филологического факультета Марийского государственного университета Мочаловой Юлии, Ивановой Людмилы и Чемяковой Елизаветы от Николаевой Феклы Николаевны, 1906 г.р., в д. Мушерань Моркинского р-на Республики Марий Эл, июль 1974.

Уна муро

1331. Леваш ончыл ош комбыжым
Коленкорым ышташ огеш лий.
Тошкалтыш мучаш йошкар агытаным
Тарайым ышташ огеш лий.
Тиде үстембал кинде-шинчалым
Тоштемаш кодаш огеш лий.
Те толында гынат сита
Те огыда тол ыле гынат сита ыле.

1332. Окнаште садым шындеда гын,
Вүдым опташ ида мондо.
Ме тендан дек толынна гын,
Мемнан декат мияш ида мондо.

МФП-1974. №4. Записи студентки историко-филологического факультета Марийского государственного университета Ивановой Людмилы, Мочаловой Юлии, Поповой Нины и Чемяковой Елизаветы от Михайловой Анны Михайловны, 1913 г.р., в д. Абдаево Моркинского р-на Республики Марий Эл, июль 1974.

Уна муро

1333. Эр кечыже лектале да
Сергам чиен лектале,
Кечывал кечыже күзале да
Аршашым чиен күзале,
Кас кечыже волале да

Тупела-мелынла волале.
Мемнан толмо годымжо
Тупела-мелынла ида кой.

1334. Межат толын улына да
Кечывал марте вел улына.
Чонда канымеш ончыза да,
Шерда теммеш мыскылза,
Иетым шүтен, вүдетым йўна,
Леве вүдла вел чучо,
Ен ойлымо, ен мыскылме
Сай улат манмыла вел чучо.

МФП-1974. № 14. Записи студентки историко-филологического факультета
Марийского государственного университета Сенькиной Елизаветы от
Филипповой Елизаветы Сергеевны, 1874 г.р., в с. Шиньша Моркинского р-на
Республики Марий Эл, июль 1974.

Пайрем муро

1335. Күшеч кайыше көгөрченлан
Шокте дене шыданым шындышым.
Ала шоктежым ок йөрате?
Ала шыданжым ок йөрате?
Вүташте шогышо шем алашамлан
Комдо дене шўлым шындышым.
Ала шўлыжым ок йөрате?
Ала комдыжым ок йөрате?
Төрыштö шинчыше унам-шамычлан
Стакан дене аракам кучыктышым.
Ала стаканжым огыт йөрате?

Ала мыйжым огыт йөрәте?

Йөрәтеда гын, шалт йўза

Огыда йөрәте гын, шылт шындыза.

МФП – 1979. №5. Записи Садовиной Розы, Сидоровой Татьяны, Кувшиновой Тамары от Султанбаевой Чымбыка, 1899 г.р., в Новоторьяльском районе Республики Марий Эл, июль 1979.

Пайрем муро

1336. Ачаем оралте көргедым ўштын ашне

Ош көгерчен игыжым модыкта.

Ош көгерчен гае игым куштен

Тачсе кечын калыкым модыктет.

1337. Ашалтен толна, йортен толна

Алпияз-лай воктен тайылжым.

Сагынде геч ышна тол, сагынен толна

Айыл туглаче-влакым ужшаш верч.

1338. Имнем поро лийже ыле

Сап керемем тер гоч вочшо ыле.

Тугларем поян лийже ыле

Тереш возын кайашем.

1339. Эрдене кынелын вўдлан мийшым

Эр лупсыжо возын пасмашем.

Эр лупсыжым ўштын вўдым нальым

Авиемын эсенжым тыланен.

1340. Чылдыр-чалдыр чай коркаже

Чай йўын илашет пуйырыжо.

Иге гына ончен, иге куштен
Порым ужын илашет пуйыржо.

1341. Айста, шочшо-влак, колым шўрена
Ала лиеш вўдын келгыже.
Айста погынен пырля илена
Ала шуйна ўмырнан пелыже.

1342. Муралтен-муралтен пикшым (тисшым ?) шуым
Йўксō кайык толде геч шым лўйал.
Ойлышаш мутем пешак шуко
Тыйым ужде шым ойлал.

1343. Имньым кычкен шогалтышым
Имне вuem пўгеш логпле.
Мыйынат ачаем уна ыштыш
Мемнанат вуйна ош пылыш логале.

1344. Кез тувыредым, кокай, молан от чий
Шокш мучашем тўгана, шонет мо.
Мемнан деке, кокай, молан от тол
Ўмырем шуйна, кече эрта шонет мо.

1345. Йортал имнем, йортал имнем
Ноялат гын шикарым пурлыктем.
Шушаш верышкем шукталат гын
Шикар огыл, юпарым пурлыктем.

1346. Сўанлан мийшым, сайырым ужым
Меран шўйеш онгырым сакеныт.

Ме гына тывеч каена гын
Сайыреш пыштен ойлен ида код.

1347. Пөртончыл воктенсе олмапуэтым
Ракмат, авай, вүд шавен куштенат.
Ужар гына вуйем, ужар капем
Ракмат, авай, онченат-куштенат.

1347. Тырмален ом мошто, үден ом мошто.
Шыдан вүдаш кунам тунемам.
Йүаш-кочкаш уста улам
Уна ончаш кунам тунемам.

1349. Күдыртен-күдырте пыл толылда
Шке йүржө ок лий гын йөра ыле.
Шке шочшем толмем гоным
Неле мутем ок лий гын йөра ыле.

1350. Уна толеш, уна толеш
Уна деч ончылтен мут толеш.
Унаже толынат, төреш шинчеш
Порсын дечат порсын мут күлеш.

1351. Арка гычын йортен вола
Пүгыжө – чинче, күэшө – чий.
Илыме пөртет, ай, горница
Шке улат казначий.

1352. Шинчат шеме шоптыр гае
Ўпет шеме – шем порсын.

Тый шочын отыл ава дечын
Шочылденат сәскә коклаште.

1353. Локама сәскә – кәдырле сәскә
Изиш кайзат, савырнен ончалза.
Суртанынат лийже поро
Кочна, йўна муралтен колтена.

1354. Имнемын ноялын толмыж годым
Порсын ашык кўлеш ашыклаш.
Тыгай поро шочшо дек толмо годым
Порсын дечат порсын мут кўлеш сайрашаш.

1355. Ёстел гына ўмбалне сий кўрматше
Ёстел гына йолым лывырта.
Тенданат поро сий-кўрматда
Мемнанат шол йылмым лывырта.

1356. Мемнанат пасуна аркан пасу
Тайлен-тайлен ушналеш мурыжо.
Айста гына, родо-влак, пырля илена
Тайлен-солнен кодшо ты дўнча.

1357. Пазар гычын налме тошто упшем
Айста ваш-ваш кышкылт модына.
Меат толна, теат мийза
Айста ваш-ваш миен-толын илена.

1358. Айста погынен ме каена
Мўрынат кўймыжым вучена.

Мөржат күеш – ме погена
Ончыкыжат пырля илаш шонена.

1358. Эрат тўтыра, касат тўтыра
Олмапуэш возешат, вўд лиеш.
Мыйынат сагынмем тушеч пале
Вўд корнешем йўгынчыш кучалеш.

1359. Палымет шуэш гын, возын папе
Ока йыран мамык мындереш.
Ужмыда шуэш гын, миен ужса
Ока шулдыран мўкш ава лийылден.

1360. Меранже кудалеш вашке-вашке
Рывыжше кудалеш савырнен.
Ме йодына Юмо деч вашке-вашке
Ош Юмына пуалеш савырнен.

1361. Кўзалалыым пушентын укшыж ден
Волалалыым пушентын рўдыж ден.
Толылдална суртанын ўжмыж ден
Пўртыл каена суртанын сийже ден.

1362. Пўртончыл ончылно олмапуэт
Олмапуэшет шўшпык шўшкалта.
Мўкш ава гай аклем тый улат
Тендан шочшын шочшыжо ме улна.

1363. Пасу покшелне ош куэже
Ояр кечым тыланен вучалеш.

Ош куэже тылана ояр кечым
Мый тыланем авамын эсенжым.

1364. Пöргүм воктен йытын корным
Атлас йолан лудо тошкалын.
Ты мурым, аваем, тылат мурем
Атлас ялук олмеш пöлеклем.

1365. Кугыжа черке – вичкыж черке
Шуалаже возылден кавашке.
Ты шогалше шке кокаемын
Унган даньже шарлен эл мучко.

1366. Пöрт воктене уло кўан энер
Кўан энер воктене – мўй энер.
Мўй пўрыжым йўылдем, чарен ода керт
Пöртыл кайшаш пагытна шуылден.

МФП-1984. № 2. Записи студентки историко-филологического факультета
Марийского государственного университета Петуховой Галины от Сергеевой
Софьи Пасиваевны, 1925 г.р., в д. Большой Кельтей Калтасинского р-на
Республики Башкортостан, июль 1984.

Йўмаш муро

1367. И снегыже кўйылда пырчын-пырчын
Мöр кўэшат, вондыжге шунгалтеш.
Айдыза-лай, шочшо-влак, пырля илена
Ты тўнча-лай кодмешке.

1368. Ёстел гынат тыде-лай ёстел тыде.
Ёстембалан шындалме сий тыде.

Ўстембалам шындалме сий тыде,
Кенгеж гочат ышталме вий тыде.

1369. Тенданат-лай ўстелдан
Йолжо нылыт улмаш,
Нылынекат олмапун рўдыжө.
Толдалалмем годсекат
Эсаплен шинчем,
Улулда улмаш
Айдеман рўдўжө.

1370. Тенданат-лай тошкалтышда
Тыгыде улмаш,
Шотлалалынат кўзалаш монденам.
Тенданат-лай сийда-лай
Шуко улмаш,
Тау ыштенат легылдаш монденам.

1371. Ынде гына йўна-лай
Ынде кочна,
Ындыже-лай кўланат йөрена.
Йөрена гын йөрена
Шкенам шочшылан.
Огына йөрө шышым йодшылан.

1372. Келтей гына воктенке ом воло иле,
Лудем дене комбеем о лий гын.
Мый тендан дек ом тол иле,
Чонем о йөроте гын.

1373. Төрзам почын шўлым шолшым
Тендан гына иган-лай комбылан
Муралтенат муралтен тау ышталам
Тендан гына честный-лай сийланда.

1374. Пөртончыл-лай воктенат
Ломбер отет
Шындалат гын, адалак верже уло.
Ты ганы йўмылан, кочмылан
Ош помеед пуалеш гын
Верже уло.

1375. Тенийсе-лай у пөртедын
Йымал гына пырняже моржиен.
Тыгына-лай шогалше шочшем
Кучыдымо оксаже моржиен.

1376. Пөртончыл-лай ончылнет ужар сөрем
Атлас йолака лудигет такытен.
Ты муреем тыланетат лийже
Атлас ялук олмешат пөлеклан.

1377. Ёстел гына темылден сий дене,
Ёстел гына йолдамат лывыртен.
Ёстел гына йолдамат лывыртен огыл
Мемнан гына лулеге лывырген.

1378. Арка гычын аркашке шордо йорта,
«Ида лўял», – манылден сөрвала.
Ёжўлденат кондымо унашт-влакым

«Йўза, кочса», – манылден сөрвала.

1379. Арка гычын аркашке йортена иле
Шим рывыжын игыже лийына гын.
Шим рывыжын игыже огына ул гынат,
Саден улна поро ава-ачан игыже.

1380. Ёмбаланет чиялме порсын тувырет
Могыретлан пушкудо, куштулго.
Ты гына-лай шогалше шкенаан шочшынан
Порсын дечат пушкудо йылмыже.

МФП-1988. №3. Записи студентки историко-филологического факультета
Марийского государственного университета Шуматиевой Галины от
Байдуковой Елизаветы Николаевны, 1933 г.р., в с. Шиньша Моркинского р-на
Республики Марий Эл, июль 1988.

Уна муро

1381. Шерентге колын шинчаже улам
Оланге колын согаже улам.
... шўжарын, ... венгын
Ужын толын, вучен налме унаже улам.

1382. Энгыж вондыжым солал-солал
Мынярак шудым муыда.
Кайышаш унажым чаралар
Мынярак ийлан мутда.

1383. Уремнажат угловой
Шке улына переводой.

Йўынат, кочкынат улына
Аккуртаный веле улына.

1384. Ёстембалне чевер чийдам
Пытарен каяш толын огынал.
Мемнан дечат кодалеш
Весыланат ситалеш.

1385. Шогыза капкадам ида поч
Имнылан сапым пыштен огынал.
Шогыза мемнам ида ужате
Пасу капкам лектын огынал.

Записи Л.А.Абукаевой от Н.И. Сайфутдиновой, 1959 г.р., в д. д.
Новоключево Мишкинского района Республики Башкортостан, сентябрь 2021
г. Пайрем муро-влак

1386. Мемнанат энгер кўан энгер
Ош йўксыжō волалеш, ай, кўлан верч.
Ош йўксыжō волалеш, ай, кўлан верч
Ме толына родо-влак дек ужшаш верч.

1387. Кўрен гына имне, кўрен пўгō
Ярминга-лай верыште кăдырле.
Ужар-лай вуйна, ужар капна
Родо-шочшо коклаште кăдырле.

1388. Вуешет пидме шем ялукет
Кагаз кōргыштō киялме ший гае.
Тыгына шогалше шке акаем
Шўм коклаште кийше чон гае.

1389. Чүчүөмже печым печалеш
Чүчыныбыжө олмапум шыңдалеш.
Чүчүөмже олмапуын, ай, рүдыжө
Чүчыныбыжө олмапун саскаже.

1390. Пакча гына темын емыж дене
Йырже гына каяш корно уло.
Ме гына-лай толна уна лийын
Те миеда гынат-лай корно уло.

1391. Мемнанат-лай арка, тумеран арка
Орлай дене кўылда емыжше.
Айста гына, шочшо-влак, пырля илена
Ик орлаеш кўшө мөр гае.

1392. Ноялда гын возынат-лай каныза
Олмапуынат-лай тўнгешыже.
Мемнанат-лай ужмыда шуылда гын
Тонгак ялыш йодылден миялза.

1393. Ик арка гыч товар йўк шокталеш
Вес аркалан тудынат ямже уло.
Муралтенат муралтен шинчена гын
Сий погалше суртлан ямже уло.

1394. Кўшычынат комбо чонгешталеш
Кава менгеш шинчылден каналеш.
Кава гычын волышо шукчо гае
Койылдалын шинчыдеш кокаем.

1395. Эрдене эрак түгө лектым
Күшнө каваште шүдырым чоклалаш.
Кавасе шүдыржө ик пырче
Шкемынат акаем ик пырче.

1396. Ымбаланет чиялме шем костюмет
Улылда гын тыгодым лапкыште.
Чүчүем, тый гает унган енже
Улылда гын тыгодым ом шинче.

1397. Тений-лай шыданым те вүденда
Күкыланат огыл, шкаланда.
Шаярен-лай ўжында, чын ўжында
Сийда вуча манын ме толына.

1398. Курык-лай вуйышто тыгыде чашкер
Тыгыде чашкер коклаште пүкшерме.
Авадат она ул, ачадат она ул
Ава-ача олмешат ужыда.

1399. Төрзамат-лай почын ончалыым
Шаршудынат пырчыжым чоклалаш.
Шаршудынат пырчыже нылле ик пырче
Шкемынат акаем ик пырче.

1400. Вуешетат пидме ош ялукет
Таче лумын кайше лум гае.
Пурла гына шүргет, шола шүргет
Курык воктен күшө мөр гае.

1401. Ёстел гына ёмбалне ший самовар

Тулде-вудде шолын шонет мо?

Латкок гына арка, индеш пасу

Век сагынде толынна шонеда мо?

1402. Шыжат шуэш, шырчык кая

Тудым ужаташ ямдылалтса.

Мемнанат каяш пагыт толын шуо

Көстенеч-лай мешакым ямдылыза.

1403. Изирак капан тор алаша

Шуэракын гына йөрталта.

Тый гает, акаем, унган енге

Шуэракын авалан шочыда.

1403. Күшычынат вараксим чонештен вола

Сәскә ёмбалам шинчын сайраша.

Суртанже поян, сийже шуко

Куаналын муралтен шинчена.

1404. Йылдыр гына йылдыр шокталеш

Шөртнө дене күварым күварлат.

Аваемат, мый декем унала мие

Шөртнө күвар ёмбач корно уло.

1405. Ошо гына комбо игым мамыкше дене

Куваемлан мындерым ыштышым.

Эрат гына кынелбым, касат возым

Куваемлан эсенжым тыланем.

1406. Ёмбаланет чиялме ош тувырет

Шке ошо, шке пушкыдо.

Тый декет, кокаем, ом тол ыле

Йылмет порсын, мутет пушкыдо.

1407. Саре-лай ончылакем кумыт уло

Йөратенат ўшталмем иктыже.

Мыйынат-лай акаем пешат шуко

Йөраталме акаем тый улат.

1408. Пазар-лай верыште мо кăдырле

Шийже дене шортньö кăдырле.

Шийже дене шортныжö кăдырлан кăдырле

Шке акаем шкалам кăдырле.

1409. Кенез гына кече, шокшо кече

Ўлкö-күшкö чонешта лыпыне.

Эр кече чот шокшо чонедым

Ит пездаре, коваем, мемнан деч.

1410. Вичаштет улылда вич алаша

Виче гыч лекше кол гае.

Ты гына шогалше шке паваем

Кава гыч волшо шукчо гае.

1411. Кыдаланет ўшталме ончылакет

Ала уло ончылнет сар шүшпык.

Ойлалын колтет, воштыл колтет

Ала уло көргыштет сар шүшпык.

1412. Пакчашемат шындыме ковыштанем
Пенгыде кўан лиеш гын йōра ыле.
Йōратыде шыч тол, йōратен тольыч
Мыланнат шўман лият гын йōра ыле.

1413. Тошто гына идымын, ай, печыже
У идымым печылаш ситыже.
Пытартыш мурынам мурен кодена
Пōрт кōргысō калыклан астыже.

1414. Аркашке кўзенат пўкшым погышым
Лапыш волен нымыштым руышым.
Шке шочшем шагалтрак улмылан
Шышым йотшым шочшылан ыштышым.

1415. Курык-лай вуем ош лум ок шич
Курыкын кыдалан вўд ок шинче.
Мўндыр улам манын, толде ит иле
Конден шукта шулдыран имне.

Ўстел коклаште мурымо муро-влак

1416. Ўмбаланет чиялме шем костюмет
Ший ўстелеш пыштен пўчкыч мо?
Капет спай, чуриет чевер
Олма пакчаш шочылден кушкыч мо?

1417. Шем чодыра шентелне олмапужо
Саскам колта, чодыралан ям пура.
Ты гына шинчалшет шке аваем

Ойлен колта, суртшылан ям пура.

1418. Пөртончыл-лай воктен олмапужо

Парчаж сайын-лай уке вет саскаже.

Мемнан декат, акаем, тияк мие

Парня сайынак уке вет акаем.

1419. Паран гына шокшо курык

Ачаемат чиялде кө чия.

Паран гына, курык гай шокшо чонедым

Ит кудалте, ачаем, мелечна.

1420. Ужар пүкен, мамык мындер

Аваемат шинчалде, кө шинчалеш?

Ужар капем, ужар вуем

Аваемат ончалде, кө ончен?

1421. Төргым воктен мөр аршашым

Ший подносеш пышталын кошталым.

Шке акаем мийдегече

Ший поднос-лай мөрем ои послал.

1422. Мыйынат-лай мурем кумыт уло

Кумынекат пытарен мурышым.

Иктыжым-лай кукулан, весыжым – шүшпыклан

Кумышыжым, акаем, тыланет.

1423. Төргымыш волен, вакшым ыштем,

Эр кынелын вүдланат волашет.

Ты муремым, кокаем, тылат мурем,

Эр кынелын, сагынен мурашет.

1424. Вича гына ўмбалнет ужар шудо,
Пукшалам гын, уке гын имнетлан.
Вўчкалтенат колтымо игет улам,
Вучалат гын, уке гын, аваем.

1425. Вакшылдалме тўшакем, ай, кўкў пун,
Тонгедалме мындерем йўкчө пун.
Кўкўн, йўкчын игыже игыже, ай, тый улат,
Тый шочшедын игыже мый улам.

1426. Мыйымат аваем чот вўчкале,
Тыйымат-лай аваем чот вўчкыш.
Тыйымат-лай вўчкыде кём вўчкалаеш,
Сурт кучышаш эргыже тый улат.

1427. Чодыраш пурет гын, шўшкалтен пуро,
Тарвандыме лышташыже тарванже.
Уремыш лектат гын, ўнгышын ит кошт,
Кызындымаш ўдыржө кызынже.

1428. Урем дене эртыше, ай, тый лийыч,
Төрза гычын ончышо мый лийым.
Төрза гычын ончышо, ай, мый лийым,
Йөраталма курсаем тый лийыч.

1429. Акаемже кушто? Ший кашташте,
Ош пөртыштө порсыным мундырта.
Капетше спай, чуриет чевер,

Мом каласет, акаем, колыштам.

1430. Күшычын йүкчө чонешталеш,
Ик пыстылже тудын тенгакаш.
Ик пыстылже тудын, ай, тенгакаш,
Шке изаем шкаем шергакан.

1431. Тений шудым мый солалбым,
Курык воктен олмапу коклаште.
Ты гына-лай шогалше шке акаем,
Пеледалтше олмапун саскаже.

1432. Курык вуйышто олма пакча,
Олма пакча көргыштө – мөр саска.
Ты гына-лай шогалше шке изаем
Олма пакча көргысө мөр саска.

1433. Пасу покшелне ладра куэ,
Умыр йүрым тыланен шогалеш.
Ты гына-лай шогалше кокаемже
Ўмыржымат тыланен мый коштам.

1434. Шылдыр-лай-шолыр шокталеш,
Шарангынат мужаже огыл мо?
Сар шүпък гай сайрасалше,
Шкемынат енгаем огыл мо?

1435. Чол-чол коеш, чол-чол коеш,
Каваште-лай чолгалтше шүдыржө.
Шукчо олмеш шинчыме, пуйыршо олмеш шинчыме,

Шкемынат паваем огыл мо?

1436. Төргым воктен ужар шудо,
Ужар шудын саскаже ал саска.
Ужар шудын саскаже ал саска да,
Шкемынат акаем мөр саска.

1437. Пазарыш мийышым, калошым нальым,
Калош көргеш толылден ялукат.
КалошыMAT чиен, ялукым пидын,
Миен шуза мемнан дек унала.

1438. Төргым воктен лу мочовуй,
Лу мочовуй сайынак сар шўшпык.
Сар шўшпык игыже тый улат,
Тыйынат-лай шўжарет мый улам.

1439. Пакча гына покшелне соган йыран,
Покшелныже шочылден укыра.
Ме гына-лай тый денет ик шочшо огына ул,
Ачаем дене теже-лай ик шочшо.

1440. Ачаемат мыланем ечым ыштен,
Курык гычын курыкыш мунчалташ.
Ачаем ден аваем ончен куштеныт,
Шочшет-влак дене пырля иле манылден.

1441. Пакчаем кугу, емыжем шуко,
Йөрталме емыжемже снеге.
Элыште-лай шўжар пешат шуко,

Йөрәталме шүжарем тый улат.

1442. Төргым-лай воктен вынерым шарышым,

Корно манылден покшеч ид акай.

Урем дене эртен каймыда годым,

Йот ең манын пурыде ида кай.

1443. Теңданат-лай пурада тамле улмаш,

Пөртыламат пурам шолталам.

Ялдалай ямле, калыкда поро,

Пөртыламат ялыштем ойлалам.

1444. Ола гына имне, ола чома,

Пукшалеш гын, уке гын аваже.

Кок төрзә-лай покшелсе олмам ончен,

Вучалеш гын, уке гын авием.

1445. Мыйынат курскаем мом ышталеш?

У пөртшылан янакым шындалеш.

Мыйынат курскаем көм вучалеш?

Унала толшо шүжаржым вучалеш.

1446. Шем имньым кичкен, чодыраш пурышым,

Айда ракмат, имнем лукмылан.

Йүылденат, кочкылденат уна лийна,

Ракмат, курскаем, тыланет.

1447. Йытын-лай вынер – вичкыж вынер,

Мый погалын ом керт гын, тый погал.

Когыньнанат коклана, акай, тора огыл,

Мый миенат ом шу гын, тый толылдал.

1448. Йылдыр, йылдыр вўд йогалеш,

Йогалалме лугыч шонештеш.

Ты шогалше акаем пеш весела,

Ойласалме лугыч воштылеш.

1449. Порсын тувыр чиялде мом чиялам?

Порсын тувыр мोगырлан пушкыдо.

Акаем дек толде, кӧ дек толам,

Акаем йылмыже пушкыдо.

1450. Ош шовырым чиен чонешталым,

Миен возым Тӧргым-лай вўд воктек.

Шовырем ом пу, лўмем пуэм,

Лўмем йодын миен шу шўжарем.

1451. Айста погынен мӧр погаш каена,

Вигеннанат уло вет атына.

Айста, родо-влак, муралтен шинчена,

Вигеннанат уло вет мурына.

1452. Изи гына тӧр алашам,

Муралталде вўдымат огеш йӱ.

Поро гына ачай, игыже мурым йодеш,

Вожылаттеш гынат, мурыде ок лий.

МФП-1993. Записи студентки историко-филологического факультета
Марийского государственного университета Петуховой Розы Александровны

от Сорокиной Анастасии, 1933 г.р., в д. Мари-Шои Куженерского р-на
Республики Марий Эл, июль 1993.

Тошто уна муро

Оза вате мура.

1453. Йўза-кочса, родем-шамыч,
Эре мемнан дек огыда тол.
Ида вожыл, ида аптыране
Тыгай кече эре огеш лий.

1454. Ой, родем-шамычем,
Кузе толын колтышда.
Койда манын ончышна
Толда манын вучышна.

1455. Тевыс латкум иган
Ош мамыкан ош комбем.
Тевыс кум ий дене
Вучен илыме сай родем.

Уна оза ватылан тауша.

1456. Тау чевер чесланда
Пиалан ешланда.
Кава-ава волтен пужо
Мланде-ава нөлтал пужо.

1457. Йўмө шуынат толын огынал
Кочмо шуынат толын огынал.
Тошто кўсын укалеш да

Күсын ышташ толын улына.

1458. Ожно пурам йүаш пешак йөрәтәныт, тыгай ший вүдетым пеш подылын огытыл. Пура йүмашым кугу үстел йыр эртарәныт. Уло ял гычын погыненыт, пеленышт кө могай чесым моштен тугайым кондәныт. Кугужат, изижат, шонгыжат, рвезыжат – чылан тышан погыненыт. Эн ондак ковай-влак мурат:

1459. Изи вүдшө йогалеш

Шонгжо кушеч надалеш.

Изи вүдшө йогалеш

Шонгжо кушеч лекталеш.

Изи гына күчык үмыржө

Ойгыжо кушеч лекталеш.

1460. Тура курык тура гынат

Күзенак шуаш логалеш.

Илышнаже неле гынат

Чытенак илаш логалеш.

1461. Шерак-шопақ сырам ыштышыж

Шем шыданым үдышым.

Шем шыдан ош пеледышыште

Изи мүкшем мүйым погыжо шонышым.

Изи мүкшем сийым колтале

Мүкш игем тораш чонештале

Шем шыдан пеледышем кошкале

Пелашем мыйым кодале.

1462. Ала куралаш лекшаш

Ала тырмалаш лекшаш

Ала тыгак кечым эртарышаш.

Ала тоштым сөрвалшаш

Ала весым кычалшаш

Ала тыгак илен эрталшаш.

1463. Ковайна-шамыч тиде муро гыч шке неле илышыштым каласат, могай илыш лөдышке логалыныт.

Ялыште Оксина лүман ўдыр лийын, каче-шамычым савыркален моштен да манеш-манешым колтедылын. Ўдыр-шамыч тидланат у мурым чоненыт да муралтен пуэныт:

1464. Ош шовычым пидынат да

Ошак улам шонет мо.

Манеш-манешым шаркален

Ен илышым торкален

Ушан лиям шонет мо?

1465. Ўдыр-шамыч шонго ковайлан шке чесыштым сийлыктат да акым йодыт, кугешныме шотым ыштат. Нунат ковай гай тамлын чесым ыштен моштат да эше тутлырак да тыгай мурым муралтат:

1466. Ой, ковайна, ковайна,

Чеснам пурлал ончалза.

Пуранам подыл ончалза да

Сай сугыньым пуалза.

1467. Йўшаш вўднат улдалеш

Кочшаш киндынат улдалеш.

Ой, ковайна, ковайна,

Илышаш кечынат улдалеш.

1468. Ўден тунемше улыда

Тўред тунемше улыда.

Нелыжымат, йӧсыжымат

Чытен тенемше улда.

1469. Шонымо гай тувырда

Шонымо гай шовырда.

Тиде мотор кап-кылланда

Ал шерге гай сийда.

1470. Тыгак тиде пайремыште огыт мондо мотор качымат.

Ныл уреман ялна уло

Кори коремна уло.

Яллан мотор Йыван уло

Тудын танже Йыландай.

1471. Тиды Йыванет пеш мотор, чолга лийын. Гармоньымат пеш шоктен моштен. А кӧ ок йӧрате гармонь шоктымо айдемьым, тудын воктене лыве гай лыве гай чонештымеш шуэш.

Огыт мондо мурым мурен сугыньым пуаш йоча-влакланат:

1472. Киндынам пурлал ончыза

Киндын акшым палыза.

Кинде пыштышыжым пагалза

Кинде куштышыжымат пагалза.

1473. Ял кыл-кылым кучымо семын

Калык-калыкым поген

Уто койыш-шоктыш ынже код.

МФП-1993. Записи студентки историко-филологического факультета Марийского государственного университета Ябердиной Ирины Вильевны от Ябердиной Анны Андреевны, Ибаковой Марии Константиновны, Байгузиной

Клавдии Юзукбаевны, Ахмадеевой Евдокии Камиляновны в д. Иликово
Мишкинского р-на Республики Башкортостан, июль-август 1993.

Йүмаш муро-влак (уна муро-влак)

1474. Үстел гына үмбалнет ший самбарет

Чыжлен шолын шинча гын веле ямле.

Үстел йырем шинчыше унам-влак

Рызген мурен шинчат гын веле ямле.

1475. Чодыраште изи уржо

Укш гыч укшыш төрштылеш.

Изи-лай ур гай изи чонем

Эртакшы ден тендам шоналеш.

1476. Кукула манмым колышт илышым

Толын мурымо кечыже таче маш.

Шочшына улмыдам пален илышым

Пырля лийшаш кечына таче маш.

1477. Чодыра-лай покшел ужар мокым

Чиялташак ок күл ужарге.

Шочшемлак, тендан гай поро ең дек

Үжаш миймак ок күл толына.

1478. Шоссе корно дене толын улына

Телефон менгым шотлен толын улна.

Тендан гай шочшо-влак поро еңжым

Шочшыланак шотлен толын улна.

1479. Ваштар шүдырет, күляш күнчылат

Шүдыренат шинчымет вел шуэш.

Йүашат ямде, кочкашат ямде

Муралтенат шинчымет вел шуэш.

1480. Мотор деч мотор тангым кучаш

Порсын дечат ныжыл йылме күлеш.

Үстел төрысө унам сийлаш

Порсын дечат ныжыл кумыл күлеш.

1481. Курык гына вуеш мөржө күэш

Лап гына-ла верешат ялт ок күй.

Арака-лай коркалан чыланат мурат

Самовар гына чайжылан мурышо уке.

1482. Ошынат коеш, ошын коеш

Төргым воктен олыкеш йүр йүреш.

Шийже дене шөртнбыжө велалтын огыл

Шочмо-кушмо элышке шүм шупшеш.

1483. Йошкар йолан чувар күкө

Мурен коштеш Төргым вүд воктен.

Ужар тўсан мамык мындер

Шичса пар ден сийланда тауштем.

1484. Вича гына үмбалне ужар шудыдам

Куштеда гын имнемлан пышталам.

Ынде гына йўна, ынде кочна

Куштеда гын ик мурым муралам.

1485. Макыжымат вўдышым, кылгын шочо

Кылгын саскам мардеж пуалеш.

Тенданат сагынме тувеч пале

Эрден эрак-лай мардеж пуалеш.

1486. Савамын шөртнӧ вургыжо ший

Эркын-эркын солалтен вел шогем.

Ышкемынат шочшем дек толмем годым

Эркаланен муралтен вел шогем.

1487. Иктыт, коктыт тошкалтышдам

Чотлалынат күзаш монденам.

Тенданат коркада вичкыж кыдалан

Чотлалынат йӱаш монденам.

1488. Тыштат арака корка

Туштат арака корка.

Ту арака корка дене

Пытыш ынде вуй корка.

1489. Урем дене эртен ме каена

Шӱргӱй дене кышкылт ида код.

Йӱылден кочкын ме каена

Шенгечынна ойлен ида код.

1490. Пӱртӱнчылдам лектын ончалым

Пӱрдын-пӱрдын йога Тӱргым вӱд.

Ынде гына пӱрдын ме каена

Пӱрдын ончен кодса пӱртӱнчыч.

1491. Изи гына арка, тумеран арка

Век чарныде муралеш сар шўшпык
Теве теле, теке кенгеж
Век чарныде эрталеш ўмырна.

1492. Айста гына погынен колым шўрена
Ала лиеш вўдынат келгыже.
Огынат ойгыро, огынат шорт
Ала лиеш мыланнат куанже.

1493. Ўмбалнет-лай чиялме кез тувырет
Шўшажгела кезыле лийже ыле.
Ты гына шинчалше шкенаан аканан
Ўмыржыла кужу лийже ыле.

1494. Арка гычын ик имне йўртен вола
Толын тўкна кугу-лай капкашке.
Йўдшат уке иле, кечыжат уке иле
Миялынат пуральым акай деке.

1495. Йылдыр гына йылдыр вўд йогалеш
Кўзгё дечат волгыдо кол модеш.
От ўшанал гын кўзгеш ончал
Эр чолпан деч кām огыл чуриет.

1496. Мўржат кўын, снегыжат кўын
Эныж-лай кўймё пагытем.
Авием ыштен, ачием ончен
Ты пагытеш лийже ыле авием.

1497. Чодыражым шўдын шыданым ўдышым

Шыдаг уга манын шонышым.
Йори гына ўжде унала тольым
Сий-карматда вуча шонышым.

1498. Изирак-лай капан тор алашам
Кичкалаш гын, терешда кичкыза.
Изидат-лай уло, кугудат уло
Келшалеш гын муремым колыштса.

1499. Таче гына возын омем ужым
Ош кӧгерчен онгешем пӧрдале.
Шочшемлак, тендан ден пырля лийшашым
Арня ончычак омешем кончале.

1500. Волгалтешат микан, уке микан
Таче молан тынар йӱд кужо.
Кынелза-лай, шочшо-влак, волгалт толеш
Мутланышаш мутна пеш шуко.